Agència de Salut Pública

La recerca en salut pública a Barcelona

Agència de Salut Pública
Memòria científica
2005-2006

R

Agència de Salut Pública

La recerca en salut pública a Barcelona

Agència de Salut Pública
Memòria científica
2005-2006

Projecte general
i coordinació editorial
Carme Borrell
Margarida Mas

Realització
Hores extraordinàries

Disseny gràfic original
Joan Colomer

Fotografies
Marta Jordi
Fris Imatge
Imatge i Producció Editorial de
l'Ajuntament de Barcelona

Impressió
Primer Segona

Edita
Agència de Salut
Pública de Barcelona
Plaça Lesseps, 1
08023 Barcelona
Tel. 93 238 45 45
Fax 93 217 31 97
direccio@aspb.cat
www.aspb.cat

Novembre de 2007
Dipòsit legal: B-53.311-2007

Imprès sobre paper reciclat.

La coordinació editorial vol
manifestar el seu agraïment a
totes aquelles persones que
han contribuït a elaborar
aquest document.

Sumari

5 **Presentació**
7 **Junta de Govern**
7 **Comissió Executiva**

9 **La perspectiva científica a l'ASPB**
10 **Objectiu de la memòria científica**
10 **L'organització de la recerca**
10 **Les àrees temàtiques i línies de recerca**
15 **Els projectes finançats**
15 **La producció científica**
15 **L'activitat de docència i formació**

17 **Activitat de recerca**
19 **1 Àrea de Determinants de Salut**
19 Comportaments i estils de vida
24 Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments
25 **2 Àrea de Problemes de Salut**
25 Salut maternoinfantil
26 Salut laboral i risc psicosocial del treball
27 Malalties transmissibles
31 Accidents i lesions
32 Càncer
33 **3 Àrea de Desigualtats en Salut**
33 Desigualtats de gènere
34 Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques
37 **4 Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i a la Comunitat**
39 **5 Àrea de Salut Internacional: Immigració i Malalties Emergents**
41 **6 Àrea de Metodologia i Edició Científica**

43 **Activitat de docència**

47 **Annexos**
47 **La recerca a l'ASPB en xifres**
54 **Índex d'investigadors i investigadores**
57 **Índex d'investigadors i investigadores en formació**

60 **Resumen en castellano**

74 **English abstract**

89 **Directori**

R

Prevenció i Atenció a les Dependè
Consorci Sanitari de Barcelona
Agència
de Salut Pública
Sistemes d'Informació Sanitària
CSB
Consorci Sanitari d
Agènci
de Salu

Presentació

Isabel Ribas i Seix
Delegada de Salut Pública
Ajuntament de Barcelona

Aquesta memòria científica 2005-2006 dóna continuïtat a les dues anteriors i fa evident, de nou, el compromís continuat que té l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) de garantir uns nivells de salut òptims per a tots els ciutadans i ciutadanes incentivant la recerca com una de les eines fonamentals per aconseguir-ho.

L'ASPB ha associat la prestació de serveis de salut pública de qualitat amb el desenvolupament d'activitats d'investigació i de docència d'alt nivell en gran part dels seus serveis. Des de la direcció fins al darrer dels professionals entenem que la recerca vinculada a la prestació de serveis és una eina molt útil per afavorir l'excel·lència de la pràctica professional. La recerca permet generar nou coneixement per a la salut pública i, per tant, en facilita la innovació de les prestacions. Al mateix temps, tant la recerca com la docència són elements fonamentals de motivació de les organitzacions i dels seus professionals. De tota manera, sovint, compatibilitzar les activitats diàries amb la recerca no és fàcil i comporta, per part dels professionals, una dedicació i un esforç superiors a allò que és habitual. Un altre punt important que s'ha d'assenyalar és el fet que la recerca i la docència a l'ASPB han permès formar investigadors i investigadores reconeguts que actualment treballen en altres institucions de salut pública del nostre país.

Les línies de recerca que apareixen reflectides en aquesta memòria són les àrees relatives als determinants de salut (com el tabac i altres comportaments i estils de vida), els problemes de salut (com ara la salut maternoinfantil, la salut laboral i les malalties transmissibles), les desigualtats en la salut (de gènere i socioeconòmiques), les polítiques sanitàries i els serveis a la comunitat, la salut internacional (que comprèn la immigració i les malalties emergents) i, finalment, aspectes relacionats amb la metodologia. També es presenta l'oferta docent i formativa que, en col·laboració amb diverses institucions acadèmiques de la ciutat, configura un ventall destacat de formació especialitzada en el camp de la salut pública i les diverses disciplines que la integren. En aquesta memòria destaquen els quatre grups de recerca que han estat finançats durant el darrer any dins del Centre Biomèdic en Xarxa d'Epidemiologia i Salut Pública (CIBERESP), als quals pertanyen molts investigadors i investigadores de l'ASPB i d'altres institucions.

Junta de Govern

(31 de desembre de 2006)

Membres

Imma Mayol i Beltran, presidenta

Antoni Plasència i Taradach, vicepresident

Ignasi Fina Sanglas
Jordi Varela i Pedragosa
Lluís Torrens i Mèlich (fins al desembre de 2006)
Carles Arias i Casal (des del desembre de 2006)
Xavier Llebaria i Samper
Glòria Figuerola i Anguera

Pilar Castro i Sot, representant sindical

Hi assisteixen amb veu, però sense vot

Joan Guix i Oliver, gerent
Josep Rubio i Sampron, interventor
Meritxell Cusí i Pérez, secretària

Comissió Executiva

(fins al novembre de 2006, data de dissolució de la Comissió Executiva)

Membres

Imma Mayol i Beltran, presidenta

Jordi Varela i Pedragosa
Joan Guix i Oliver
Xavier Llebaria i Samper

Hi assisteixen amb veu, però sense vot

Josep Rubio i Sampron, interventor
Meritxell Cusí i Pérez, secretària

RESEARCH REPORT

Evaluating the impact of methadone maintenance programmes on mortality due to overdose and aids in a cohort of heroin users in Spain

M. T. Brugal[1], A. Domingo-Salvany[2], R. Puig[1], G. Barrio[3], P. García de Olalla[1] & L. de la Fuente[4]

[illegible]

Correspondence to:
M. Teresa Brugal
Public Health Agency (ASPB)
Barcelona Autonomous University (UAB)
Barcelona
Spain
E-mail: tbrugal@aspb.es

Submitted: 4 January 2004;
initial review completed: 7 June 2004;
final version accepted: 2 February 2005

ABSTRACT

Aims To assess the relationship between methadone treatment (MT) and overdose and HIV/AIDS mortality among heroin users resident in Barcelona city.

Design All patients who started treatment in any treatment centre between 1992 and 1997 were included in a cohort the first time they were admitted for heroin addiction treatment. Follow up controls were carried out every 9 months, on average, until 31 December 1999. Variables, both constant and varying over time, were fitted into Cox regression models.

Findings The study recruited 5049 patients, which provided 23 048.2 person-years. Fifty per cent were in MT during the study period; of the total cohort 1005 patients died: 38.4% due to AIDS, 34.7% to overdose and 27% to other causes. Overall mortality decreased from 5.9 deaths per 100 person-years in 1992 to 1.6 in 1999. Globally, life expectancy at birth was 39 years, 38 years lower than that of the general population. The main factor for overdose mortality was not being in MT at the time of death (relative ratio (RR) = 7.1); other factors were being a current injector at baseline and being HIV positive. For AIDS mortality, the main factor was the calendar year (RR for 1996 versus 1999 = 4.6), the next major factor was more than 10 years of heroin consumption, followed by not being in MT, being unemployed, then having a prison record.

Conclusions The observed mortality decline could be linked to the effectiveness of low-threshold MT. The life expectancy of heroin users increased by 21 years during the study period.

KEYWORDS AIDS, heroin mortality, methadone treatments, overdose mortality.

INTRODUCTION

In the 1990s, in some European countries including Spain, mortality rates among heroin injectors were 20–30 times higher than those of the general population of the same age and sex [1,2]. This was mainly the result of the high HIV/AIDS mortality, which affects Spain more than any other country in Europe [3], and overdose deaths [4]. This led to a rise in young adult mortality [5] which, in turn, led to a fall in the life expectancy of the general population [6].

HIV/AIDS mortality began to decline from 1996 onwards, coinciding with the introduction of highly active antiretroviral treatment (HAART) [7–9].

© 2005 Society for the Study of Addiction doi:10.1111/j.1360-0443.2005.01089.x

Journal of Food Protection, Vol. 69, No. 8, 2006, Pages 2024–2028
Copyright: © International Association for Food Protection

Research Note

Polycyclic Aromatic Hydrocarbons in Food Samples Collected in Barcelona, Spain

M. FONTCUBERTA,* J. F. ARQUÉS, M. MARTÍNEZ, A. SUÁREZ, J. R. VILLALBÍ, F. CENTRICH, E. SERRAHIMA, J. DURÁN, AND C. CASAS

Agencia de Salut Pública de Barcelona (ASPB, Public Health Agency of Barcelona), Av. Drassanes 13, 08001 Barcelona, Spain

MS 06-038: Received 24 January 2006/Accepted 21 April 2006

ABSTRACT

This study reports on the concentrations of eight polycyclic aromatic hydrocarbons (PAHs) in food samples collected in the city of Barcelona (Catalonia, Spain) from 2003 to 2004. Food samples included meat products, fish (fresh and smoked), other seafood (cephalopods, crustaceans, and bivalves), vegetable oil, and tea. Concentrations of benz[*a*]anthracene, benzo[*b*]fluoranthene, benzo[*k*]fluoranthene, benzo[*g,h,i*]perylene, benzo[*a*]pyrene, benzo[*e*]pyrene, dibenz[*a,h*]anthracene, and indeno[1,2,3-*c,d*]pyrene were determined by reversed-phase high-performance liquid chromatography with fluorescence detection. PAHs were detected in most tea samples (94%), which had the highest concentration of total PAHs (mean concentration of 59 μg/kg). Other food groups with a high presence of PAHs were bivalves (present in 34% of the samples; mean value of 2.7 μg/kg) and meat products (present in 13% of the samples; mean value of 1.7 μg/kg). The PAHs detected most frequently were benzo[*e*]pyrene and benzo[*b*]fluoranthene. No sample had levels above current regulation standards. Nevertheless, the frequent presence of PAHs in bivalves, tea samples, and meat products, together with the fact that dietary sources are the main exposure to these carcinogenic compounds, suggests the need for some monitoring scheme to follow up on these trends.

Polycyclic aromatic hydrocarbons (PAHs) are a large group of organic compounds that are formed during the incomplete combustion of organic substances. Experimental studies on animals show several adverse health effects, and their carcinogenicity and genotoxicity potential has attracted the most attention *(27)*. The International Agency for Research on Cancer *(13)* determined that benzo[*a*]pyrene (BaP), benz[*a*]anthracene, and dibenz[*a,h*]anthracene are probably carcinogenic in humans, while benzo[*b*]-fluoranthene, benzo[*k*]fluoranthene, dibenz[*a,e*]pyrene, dibenz[*a,h*]pyrene, dibenz[*a,i*]pyrene, dibenz[*a,l*]pyrene, 5-methylchrysene, and indeno[1,2,3-*c,d*]pyrene are possibly carcinogenic in humans.

The incomplete combustion of organic matter can occur spontaneously in nature (forest fires and volcanic eruptions), but the main source of environmental PAHs is human activities. Most come from fossil fuel combustion sources (such as automobiles, power plants, and residential heating), aluminum, iron and steel production, or refuse incineration *(7)*. PAHs are mostly chemically inert, hydrophobic, and soluble in organic solvents *(14)*. Consequently, environmental PAHs can be introduced along the food chain by plants and animals. Also, food can be contaminated during thermal treatment in food preparation or manufacture (drying or smoking) or cooking procedures (roasting, baking, or frying) *(24)*.

Different studies have reported traces of PAHs in different food categories and beverages, including tea *(15)*, fruits *(22)*, cereals, oils *(19)*, smoked meat *(24)*, and fish *(25)*, and have generally reported concentrations as parts per billion or micrograms per kilogram. It is generally thought that the predominant route of human exposure to environmental PAHs is food (estimated at more than 70%) for persons who are nonsmokers and nonoccupationally exposed *(18, 26)*. Legal regulation is limited, partly because of the difficulty of defining safe levels of such a complex mixture. Recently, a European Union (EU) recommendation highlighted 15 PAHs as carcinogenic following the opinion of the Scientific Committee on Food *(1, 23)*. An EU regulation, in force since 2005 *(2)*, set limits only for benzo[*a*]pyrene (BaP) contents. It defines a threshold level for oils, edible fats, and fresh fish at 2 μg/kg. For smoked meat and fish products, the maximum level is set at 5 μg/kg, the same as for crustaceans and cephalopods. Levels for mollusks, bivalves, and infant foods have been set at 10 μg/kg. In addition, the government of Spain set a threshold level of 5 μg/kg for the sum of several PAHs in olive pomace oils after a media scare in 2001 due to the detection of BaP in these oils.

The presence of PAHs in food is a matter of concern, and health protection requires a sound information system. Following the opinion of the Scientific Committee on Food of the EU, which concluded that a safe threshold of exposure for PAHs in food could not really be defined, monitoring programs should not only control compliance with regulations, but should also control the actual presence of

* Author for correspondence. Tel: +34 934 439 400; Fax: +34 934 413 586; E-mail: mfontcu@aspb.es.

La perspectiva científica a l'ASPB

A Barcelona, la institució responsable de la salut pública és l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB). L'ASPB emana de la Carta Municipal de Barcelona, que la configura com un organisme autònom, participat de manera conjunta per l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, i adscrit al Consorci Sanitari de Barcelona. A més a més té un clar paper de suport a l'exercici de l'autoritat sanitària local, dirigint i gestionant els centres i serveis de salut pública a la ciutat de Barcelona per encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya. Les funcions de l'ASPB, que es porten a terme en els àmbits de la protecció i la promoció de la salut, la vigilància de la salut pública i l'atenció a les persones drogodependents, són principalment:

- El coneixement de l'estat de salut de la població i dels factors que el determinen.
- El desenvolupament de polítiques per mantenir i millorar la salut de la població.
- La garantia de la prestació de serveis, assumint integralment les tasques que permetin l'exercici de l'autoritat sanitària a la ciutat.

L'ASPB vol integrar el concepte de "bona pràctica" en salut pública a través de la promoció de l'acció basada en l'evidència i l'avaluació, així com de la recerca i la formació, i aspira a contribuir, conjuntament amb les institucions acadèmiques, a la promoció de la salut de la població. De la mateixa manera, l'ASPB vol reforçar el lideratge intersectorial de l'acció en salut a Barcelona, en interacció amb altres institucions i entitats presents a la ciutat que poden contribuir als seus fins. L'ASPB té una clara vocació de col·laboració amb tots aquests serveis, per la qual cosa sempre cerca les fórmules més apropiades per complir la seva missió.

En la seva visió de futur aspira a convertir-se en una organització de referència en el camp de la gestió, la recerca i la innovació en salut pública aplicades a escala europea, amb uns alts nivells d'efectivitat i eficiència, i a tendir a l'excel·lència dels seus productes i serveis.

La recerca, entesa com el conjunt de processos sistemàtics que persegueixen generar nou coneixement que es pugui generalitzar, constitueix un element clau de l'activitat de l'ASPB. La recerca, així doncs, es configura com un element essencial de suport a la bona pràctica professional, a través de la introducció d'innovacions com a element mediador, i es resumeix en la cultura d'estreta interrelació amb la innovació i els serveis de l'ASPB.

Al seu torn, aquesta pràctica professional s'articula al voltant del catàleg de productes i serveis de l'ASPB (vegeu pàgina 11), i integra els conceptes de:

- salut pública basada en l'evidència;
- introducció d'innovacions;
- avaluació continuada, interna i externa;
- difusió del nou coneixement, i
- revisió periòdica de la cartera de serveis amb nous productes i serveis.

En aquest sentit, l'ASPB es constitueix com un marc privilegiat per al desenvolupament d'activitats de recerca estretament vinculades a les seves accions de salut pública i comunitària.

Objectiu de la memòria científica

L'objectiu central d'aquesta memòria és presentar de manera estructurada i sintètica els principals projectes i productes de la recerca i la docència portades a terme des de l'ASPB en els darrers dos anys (2005-2006). Es descriuen, també, els diversos productes docents que s'han anat consolidant a partir de les activitats de recerca i de la pràctica de la salut pública en els diversos vessants. Aquest document pretén actualitzar l'esforç de compilació de les activitats de recerca dels serveis de salut pública iniciat en els anys noranta, continuant la segona *Memòria científica* de l'ASPB referida al període 2003-2004.

El document s'estructura entorn de cinc eixos principals:

- → L'organització de la recerca
- → Les àrees temàtiques i línies de recerca
- → Els projectes finançats
- → La producció científica
- → L'activitat de docència i formació

A continuació es resumeixen les principals contribucions d'aquests dos anys en cadascun un dels apartats esmentats.

L'organització de la recerca

Les activitats de recerca i docència es troben sota la responsabilitat de la Direcció de Recerca i Docència, un òrgan de direcció transversal tal i com es pot veure en l'organigrama (vegeu pàgina 12). Per assolir les seves funcions, la Direcció de Recerca i Docència disposa de manera molt especial de l'estreta participació d'una Comissió de Recerca i Docència, així com de la Direcció de Recursos, a través de la qual es gestionen els aspectes vinculats a contractacions, beques, gestió econòmica i assessorament jurídic. Cal destacar, també, que les àrees de comunicació, biblioteca digital a través de la Fundació Biblioteca Josep Laporte, informàtica i serveis generals, aporten un suport fonamental als diversos vessants de la recerca que es du a terme a la nostra organització.

Les àrees temàtiques i línies de recerca

Els diversos grups d'investigadors/res i de línies de recerca s'han anat consolidant entorn del catàleg de serveis i són els mateixos serveis de l'ASPB els que, fins ara, emmarquen el desenvolupament d'una bona part dels projectes de recerca. Tanmateix, s'ha anat produint una creixent col·laboració transversal temàtica que ultrapassa els àmbits organitzatius formals, i que permet incorporar perfils tècnics complementaris i ampliar l'abordatge multidisciplinari de la recerca en salut pública (vegeu els índexs d'investigadors/res a les pàgines 54 a 59).

Aquesta col·laboració permet estructurar l'activitat de recerca en diverses àrees temàtiques, que configuren un conjunt especialitzat d'habilitats i de productes científics i docents sobre els quals es basen la competitivitat i l'excel·lència científica de la nostra organització. Les grans àrees temàtiques són molt similars a les presentades en l'anterior memòria i són les sis següents:

- → Determinants de Salut
- → Problemes de Salut
- → Desigualtats en Salut
- → Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i a la Comunitat
- → Salut Internacional: Immigració i Malalties Emergents
- → Metodologia i Edició Científica

Al seu torn, cadascuna d'aquestes àrees temàtiques es divideix en diverses línies i sublínies especialitzades (vegeu-ne el detall a partir de la pàgina 17).

Els anys 2003-2005, les Xarxes Temàtiques d'Investigació Cooperativa del Fons d'Investigacions Sanitàries del Ministeri de Sanitat i Consum van donar cohesió a totes aquestes línies, ja que hi participaren investigadors/res de tota l'ASPB, i van facilitar i promoure la col·laboració amb altres institucions (vegeu la taula 2, pàgina 13, i més detalls a la *Memòria científica* de l'ASPB dels anys 2003-2004). Dins d'aquest període i donant pas als diferents Centres Biomèdics en Xarxa (CIBER) es trobava la Xarxa Temàtica sobre les Desigualtats Socials en Salut, que va ser finançada pel Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya, i el Grup de Recerca de Qualitat en Sida, Tuberculosi i Drogodependències, també finançat pel mateix departament fins a l'any 2005.

A partir de l'any 2006, s'han posat en marxa set CIBER a l'Estat espanyol, un dels quals és el CIBER d'Epidemiologia i Salut Pública (CIBERESP) que consta de 41 grups de 29 centres diferents, quatre pertanyents a l'ASPB (vegeu la taula 1, pàgina 13 i l'índex d'investigadors/res a la pàgina 54 i següents). El CIBERESP continua, integra i amplia la recerca en xarxa que es va iniciar amb les xarxes anteriors.

Cal indicar que cadascuna d'aquestes àrees, línies i sublínies inclou abordatges complementaris propis de les diverses disciplines de la salut pública, entre les quals destaquen l'epidemiologia, els sistemes d'informació, els mètodes analítics, i l'avaluació d'intervencions preventives i de promoció de la salut.

Complementàriament, les diverses línies, en molts casos, fan referència a àmbits comunitaris específics, com ara l'àmbit laboral, associatiu i educatiu, els serveis sanitaris i socials i la seguretat viària.

Catàleg de serveis

(Aprovat per la Junta de Govern el 16 de novembre de 2005)

Sistemes d'informació

1. Sistema d'informació sobre drogodependències
2. Sistema d'informació de salut reproductiva i infantil
3. Estadístiques vitals
4. Sistema d'informació de lesions per accidents de trànsit i treball
5. Sistema d'informació de control alimentari
6. Sistema d'informació de la qualitat de l'aire i altres vectors ambientals
7. Sistema integrat d'informació sanitària
8. Enquestes de salut a població general i grups específics

Vigilància epidemiològica i intervenció

9. Programa de prevenció i control de la tuberculosi
10. Vigilància de la sida/VIH i l'hepatitis
11. Vigilància i control de la meningitis i la legionelosi
12. Vigilància i control d'altres malalties transmissibles
13. Vigilància i control de brots epidèmics
14. Vigilància de la salut ocupacional

Vigilància i intervenció ambiental

15. Programes de millora de la qualitat de l'aire
16. Vigilància i control de les aigües de consum humà
17. Vigilància i control del medi hídric (aigües freàtiques i litorals)
18. Vigilància i control d'instal·lacions de risc de legionella
19. Vigilància i control d'establiments i serveis plaguicides i altres riscos

Seguretat i higiene dels aliments

20. Vigilància i control sanitari dels mercats centrals
21. Vigilància i control sanitari de l'escorxador
22. Vigilància i control sanitari d'indústries i establiments de comerç a l'engròs
23. Vigilància i control sanitari d'establiments minoristes i mercats municipals
24. Vigilància i control sanitari d'establiments de restauració col·lectiva

Control de fauna urbana i plagues

25. Control d'animals de companyia perduts i abandonats
26. Vigilància i control d'animals salvatges a la via pública
27. Custòdia i adopció d'animals al centre municipal d'animals de companyia
28. Gestió del registre censal d'animals de companyia i control de gossos potencialment perillosos.
29. Control ambiental de plagues a la via pública i edificis municipals

Laboratori de salut pública

30. Suport a programes de vigilància alimentària
31. Suport a programes de control d'aigües de consum
32. Suport a programes de control ambiental
33. Suport a la investigació epidemiològica de brots epidèmics
34. Elaboracions farmacològiques

Prevenció i promoció de la salut

35. Programa de cribratge de càncer de mama
36. Pla de vacunació continuada
37. Prevenció i control del tabaquisme
38. Educació per a la salut a l'escola
39. Suport a altres intervencions de salut a l'escola
40. Programes de salut sexual i reproductiva
41. Formació en prevenció de riscos laborals
42. Programes de prevenció a les empreses

Atenció a les drogodependències

43. Programes comunitaris fora de l'escola
44. Programes de tractament en centres propis
45. Programes de disminució del risc en centres sociosanitaris
46. Programes de disminució del risc al carrer
47. Programes residencials

Coordinació sanitària i enllaç

48. Coordinació amb altres sectors de l'Administració municipal
49. Coordinació i suport en salut als serveis municipals dels districtes
50. Coordinació amb altres administracions i planificació de serveis sanitaris
51. Impuls intersectorial del Pla de Drogues i assessorament (a cossos de seguretat i altres actors)
52. Ponència ambiental
53. Comunicació al públic general i sectors socials i professionals
54. Suport a entitats relacionades amb la salut i organitzacions d'ajuda mútua
55. Relació amb altres municipis, FMC, FEMP i Xarxes de Ciutats Saludables
56. Centre col·laborador de l'Organització Mundial de la Salut i relacions en l'àmbit internacional

Projectes externs

57. Segons projecte i contracte

Recerca i docència

58. Segons projecte i programa

Organigrama de l'Agència de Salut Pública de Barcelona

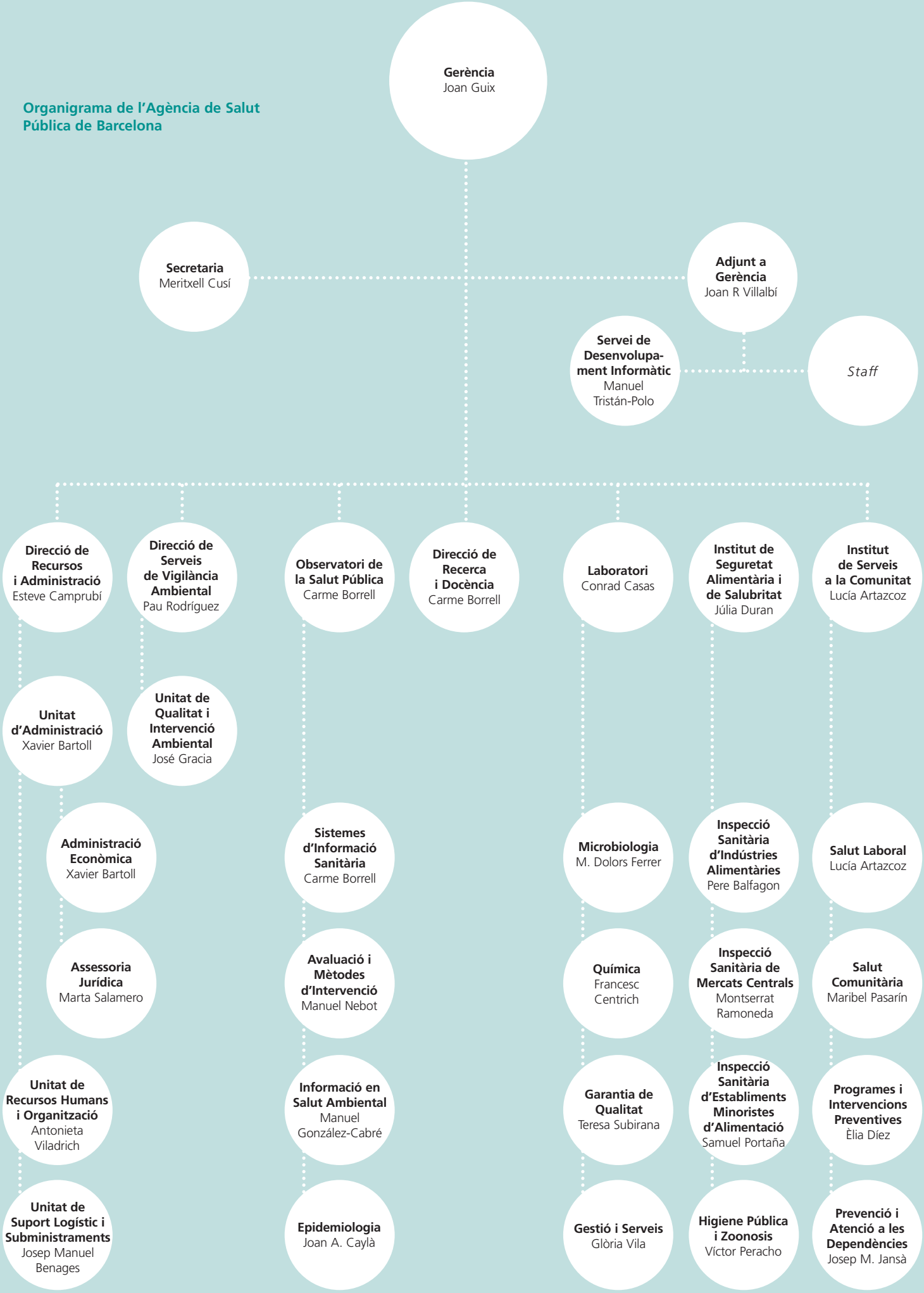

Taula 1. Quatre grups de l'ASPB que formen part del CIBERESP, 2006-2009

Grups	Epidemiologia social i desigualtats	Malalties transmissibles	Avaluació d'intervencions	Drogodependències
Responsable	Carme Borrell	Joan A. Caylà	Manel Nebot	M.Teresa Brugal
Nombre d'investigadors/res	17	11	12	9
Nombre d'investigadors/res de l'ASPB	10	9	12	3
Correspondència d'investigadors/res amb els grups de les antigues Xarxes Temàtiques d'Investigació Cooperativa	RCESP G1 RCESP G3 RISG REPIER	RCESP G2	RCESP G2 RCESP G3	RCESP G2 RCESP G3 RTA

Xarxes Temàtiques d'Investigació Cooperativa FIS (2003-2006):
· RCESP: Xarxa de Centres d'Epidemiologia i Salut Pública; amb 3 grups a l'ASPB:
G1: Investigació en sistemes d'informació sanitària i epidemiologia social
G2: Investigació en epidemiologia i control de malalties transmissibles i emergències en salut pública
G3: Investigació en polítiques i intervencions preventives i de promoció de la salut
· RISG: Xarxa d'Investigació en Salut i Gènere
· RTA: Xarxa de Trastorns Addictius
· REPIER: Xarxa d'Epidemiologia de Malalties Rares

Taula 2. Xarxes Temàtiques d'Investigació Cooperativa, 2003-2006

Xarxa de Centres d'Epidemiologia i Salud Pública (RCESP)

Coordinador general: Josep M. Antó (coordinador a l'ASPB: Manel Nebot)

Període de vigència: 2003-2006

A l'ASPB estava formada per tres grups:
G1. Investigació en sistemes d'informació sanitària i epidemiologia social. Coordinadora a l'ASPB: Carme Borrell
G2. Investigació en epidemiologia i control de malalties transmissibles i emergències en salut pública. Coordinador a l'ASPB: Joan A. Caylà
G3. Investigació en polítiques i intervencions preventives i de promoció de la salut. Coordinador a l'ASPB: Manel Nebot

Xarxa d'Investigació en Salut i Gènere (RISG)

Coordinadora general: Isabel Ruiz (Coordinadora a l'ASPB: Lucía Artazcoz)

Període de vigència: 2003-2006

Xarxa de Trastorns Addictius (RTA)

Coordinador general: F.A. Rodríguez de Fonseca (Coordinadora a l'ASPB: Alicia Rodríguez-Martos)

Període de vigència: 2003-2006

Els projectes finançats

En el període de referència d'aquesta memòria han estat finançats un total de 22 projectes de recerca de nova adjudicació, 12 l'any 2005 i 10 l'any 2006 (vegeu la taula 5 i el gràfic 1 a les pàgines 47 i 48). La distribució per àrea temàtica dels projectes es resumeix al gràfic 3, pàgina 49, on es pot observar que les àrees més actives han estat les relatives a problemes de salut i determinants de salut (especialment salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments).

El finançament d'aquests projectes ha suposat un import total en el mateix període de més de 1.290.000 euros, equivalents a una mitjana anual de gairebé 650.000 euros, amb una tendència global cap al creixement de la dotació anual (vegeu el gràfic 6, pàgina 53).

La producció científica

En el període 2005-2006 s'han generat un total de 103 treballs científics publicats en revistes científiques indexades, 36 l'any 2005 i gairebé el doble (67) l'any 2006. Per línia temàtica, s'observa que les àrees i línies amb més publicacions han estat les relatives a problemes de salut (especialment les malalties transmissibles), determinants de salut (especialment comportaments i estils de vida) i desigualtats en salut. Es detalla aquesta informació per a cadascuna de les línies i sublínies temàtiques (vegeu les taules 6 a 12, pàgines 50 a 53).

L'activitat de docència i formació

Molts dels diversos projectes finançats han permès la formació de personal investigador, i en algun cas d'investigadors/res en formació predoctorals. En el període 2005-2006, s'han format 39 investigadors/res (vegeu l'índex d'investigadors/res en formació a les pàgines 57 a 59). La formació rebuda ha permès en diversos casos la realització de tesis doctorals i de tesines de màster. Alguns d'aquests investigadors/res en formació actualment mantenen la vinculació a l'ASPB i d'altres s'han incorporat a altres organitzacions.

L'oferta docent de l'ASPB es presenta en un apartat específic (vegeu pàgines 43 a 45). Durant aquests últims anys cal destacar la signatura d'un conveni ampliat amb la Universitat Johns Hopkins dels Estats Units –considerada la primera escola de salut pública del món– que promou la realització del Fall Institut of Health Policy and Management d'aquesta universitat a Barcelona, i també facilita que els professionals de l'ASPB puguin continuar fent estades de curta durada en aquesta universitat. Així mateix, l'any 2004 es va signar un conveni de col·laboració amb la Universitat Pompeu Fabra que, des d'aleshores, formalitza la participació de professionals de l'ASPB en el consell de direcció i coordinació i en el consell acadèmic del Màster de Salut Pública, a més de participar en la docència de diverses assignatures. El conveni també menciona que l'ASPB disposa de cinc beques cada any per facilitar que cinc persones puguin cursar el màster, donant preferència als treballadors/res o investigadors/res en formació de l'ASPB.

La recerca en salut pública
a Barcelona

R

Activitat de recerca

R

L'Agència de Salut Pública de Barcelona és una de les institucions de salut pública pioneres en el desenvolupament de la recerca en aquest camp. L'impuls continuat des dels diferents àmbits de l'organització i l'existència d'una col·laboració transversal temàtica més enllà de l'estructura organitzativa, han fet possible la recerca a l'ASPB.

En aquest informe, l'activitat de recerca a l'ASPB s'organitza segons sis grans àrees temàtiques basades en les àrees que es van utilitzar en els anteriors informes sobre la recerca dels anys 1997-2002 i 2003-2004:

- → Determinants de Salut
- → Problemes de Salut
- → Desigualtats en Salut
- → Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i a la Comunitat
- → Salut Internacional: Immigració i Malalties Emergents
- → Metodologia i Edició Científica

Aquestes grans àrees seran àmpliament desenvolupades en aquest capítol (vegeu classificació adjunta), en primer lloc destriant les principals línies de recerca dins de cada gran àrea i després subdividint cada línia en les sublínies que la conformen. Cal assenyalar que la col·laboració entre diverses àrees i línies fa difícil, en ocasions, la classificació de determinats projectes i les corresponents publicacions en una única àrea, però per evitar duplicitats s'ha optat per l'àrea més estretament implicada en la línia de recerca de l'equip de direcció del projecte.

Dins de cada sublínia de recerca s'organitza la informació dels anys 2005 i 2006. En primer lloc, es presenten els projectes científics que s'han dut a terme aquests dos anys, al marge de la data d'adjudicació. En tots aquests projectes es detalla l'investigador/a o investigadors/res principal/s, el títol, l'entitat finançadora i el període de vigència. A continuació es detallen les publicacions en revistes indexades, que inclouen tots aquells articles originals i publicacions que es poden consultar i obtenir a PubMed, independentment de l'idioma de publicació i del factor d'impacte. Les publicacions s'han llistat alfabèticament, independentment de l'any de publicació, 2005 o 2006.

Trobem una tercera categoria que inclou altres publicacions, on es llisten aquelles que, tot i no trobar-se indexades a PubMed, són un vehicle útil dels resultats de recerca de l'ASPB, a més de capítols de llibres escrits íntegrament o parcialment per investigadors/res de l'ASPB. No s'han inclòs però, les comunicacions ni els llibres de ponències a congressos, tot i que la presència de diferents grups d'investigadors/res en Congressos, Jornades i Reunions de Societats Científiques de reconegut prestigi, és una constant, tant en línies molt consolidades com en les més emergents. Finalment, s'incorporen unes últimes categories de classificació, on s'inclouen les tesis i tesines dirigides i realitzades, i els premis aconseguits durant aquest període.

Tot aquest recull d'informació se sintetitza en taules i gràfics que posen en evidència com ha evolucionat la producció científica de manera global i, més detalladament, per àrees temàtiques (vegeu les pàgines 47 a 53).

Àrees temàtiques 2005-2006

19 **1 Àrea de Determinants de Salut**
19 **Comportaments i estils de vida**
19 Tabac
21 Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades
24 **Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments**

25 **2 Àrea de Problemes de Salut**
25 **Salut maternoinfantil**
26 **Salut laboral i risc psicosocial del treball**
27 **Malalties transmissibles**
27 VIH/sida
29 Tuberculosi
30 Brots epidèmics
30 Vacunes i altres malalties transmissibles
31 **Accidents i lesions**
32 **Càncer**

33 **3 Àrea de Desigualtats en Salut**
33 **Desigualtats de gènere**
34 **Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques**

37 **4 Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i a la Comunitat**

39 **5 Àrea de Salut Internacional: Immigració i Malalties Emergents**

41 **6 Àrea de Metodologia i Edició Científica**

4060

1 Àrea de Determinants de Salut

Línies de recerca

L'Àrea de Determinants de Salut agrupa dues línies principals de recerca. La primera correspon a la identificació d'aquells factors determinants per a l'adopció de **comportaments de risc associats als estils de vida** (hàbits tòxics, activitat física, hàbits alimentaris). I la segona, l'estudi i el control d'aquells **factors ambientals** determinants per a la salut de la població (aigua, aire, zoonosi...), **la higiene i la seguretat dels aliments**.

Comportaments i estils de vida

Objectius estratègics

- Estudi dels principals factors de risc amb relació als estils de vida, com ara el tabac, l'abús de substàncies psicoactives com l'alcohol i les drogues no institucionalitzades, els hàbits alimentaris i l'activitat física, amb la finalitat d'identificar tendències i analitzar els factors ambientals i conductuals associats que permetin dissenyar les intervencions preventives corresponents.
- Avaluació de la reducció de les conseqüències adverses al consum de substàncies.
- Disposició dels programes/estratègies per a individus de risc en el consum de substàncies, identificats a l'escola, a la comunitat i a la xarxa assistencial.
- Anàlisi de factors de risc de VIH i hepatitis C en consumidors de substàncies per via parenteral.
- Anàlisi de les característiques i evolució de la població consumidora de substàncies psicoactives de Barcelona.
- Disseny d'intervencions de prevenció primària dels factors de risc associats als estils de vida, dirigides a l'entorn i en els factors predisposants, facilitadors i reforçadors dels comportaments de risc.

Tabac

Projectes científics

Investigador principal: Manel Nebot
Títol: Smoke-free class competition
Finançament: Unió Europea
Període de vigència: 1996-2006

Investigador principal: Sue Jones
(Coordinador a l'ASPB: Carles Ariza)
Títol: Adolescent Smoking Cessation
Finançament: Unió Europea
Període de vigència: 2004-2005

Investigador principal: Carles Ariza
Títol: Evaluación del impacto de la nueva "Ley reguladora de la venta, el suministro, el consumo y la publicidad de los productos del tabaco" en los niveles de exposición al humo ambiental de tabaco
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2006-2007

Publicacions en revistes indexades

Córdoba R, Villalbí JR, Salvador-Llivina T, López-García V. El proceso en España de la adopción de una legislación eficaz para la prevención del tabaquismo [Spain's process of passing effective smoking prevention legislation]. Rev Esp Salud Pública. 2006;80:631-645.

De Vries H, Dijk F, Wetzels J, Mudde A, Kremers S, Ariza C, Vitoria PD, Fielder A, Holm K, Janssen K, Lehtovuori R, Candel M. The European Smoking prevention Framework Approach (ESFA): effects after 24 and 30 months. Health Educ Res. 2006; 21:116-132.

Fernández E, Villalbí JR, Córdoba R. Lecciones aprendidas en el control del tabaquismo en España [Lessons Learned from Tobacco Control in Spain]. Salud Pública Méx. 2006;48(supl 1):148-154.

Hanewinkel R, Wiborg G, Isensee B, Nebot M, Vartiainen E. "Smoke-free Class Competition": far-reaching conclusions based on weak data. Prev Med. 2006;43:150-151.

Nebot M, Giménez E, Ariza C, Tomás Z. Tendencias en el consumo de tabaco, alcohol y cannabis en los adolescentes de Barcelona entre 1987 y 2004 [Trends in the consumption of tobacco, alcohol and cannabis among adolescents of Barcelona, Spain, between 1987 and 2004]. Med Clin (Barc). 2006;126:159.

Nebot M. No smoking allowed. Mandatory and other strategies for tobacco control. J Epidemiol Community Health. 2005; 59:5.

Suris JC, Nebot M, Parera N. Behaviour evaluation for risk-taking adolescents (BERTA): an easy to use and assess instrument to detect adolescent risky behaviours in a clinical setting. Eur J Pediatr. 2005;164:371-376.

Villalbí JR. Dejar de fumar durante el embarazo [Quitting smoking during pregnancy]. Med Clin (Barc). 2005;124:104-105.

Villlalbí JR, López-Nicolás A, Córdoba R. Cigarette taxes and prices in Spain: government and industry initiatives. Tob Control. 2006;15:343.

Altres publicacions

Ariza C, Nebot M ¿Qué es lo que funciona en la prevención del tabaquismo en la escuela? (Información para el profesorado) "A no fumar ¡me apunto!" Consejería de Salud. Consejería de Educación. Consejería para la Igualdad y el Bienestar Social. Junta de Andalucía. Còrdova, 2006.

Villalbí JR, Córdoba R. El control del tabaquismo y el movimiento de prevención. Addiciones. 2005;17:297-300.

Villalbí JR. El humo ambiental de tabaco como riesgo laboral. Arch Prev Riesgos Labor. 2005;8:136-138.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Anàlisi de l'exposició al fum ambiental del tabac en llocs de treball prèvia a l'entrada en vigor de la nova llei de regulació del tabac.
Autora de la tesina: Francesca Sánchez
Direcció: Manel Nebot i Maria José López
Tesina del Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006.

Titol: Medición de la exposición al humo ambiental de tabaco en el sector de la hostelería de ocho ciudades europeas.
Autora de la tesina: M. José López
Direcció: Manel Nebot
Suficiència investigadora (DEA) del Doctorat en Salut Pública i Investigació Biomèdica. UAB. Barcelona, 2006.

Premis i altres

López MJ, Nebot M, Juárez O, Ariza C, Cabrera A, Serrahima E, Centrich. Premi a la millor comunicació presentada al XI Congreso Nacional SESPAS: Medición de los niveles de exposición al humo ambiental de tabaco (HAT) en trabajadores de oficina. Any 2005.

López MJ, Nebot M, Juárez O, Cabrera A, Serrahima E, Centrich F. Premi a la millor comunicació presentada al V Congreso Nacional de Prevención y Tratamiento del Tabaquismo: Tabaquismo pasivo en bares y restaurantes, diferencias de exposición entre áreas de fumadores y áreas de no fumadores. Any 2005.

López MJ, Nebot M, Fernández E i ETS Workgroup. Premi a la millor comunicació presentada la XXIV Reunión Científica de la Sociedad Española de Epidemiología: Medición de la exposición al humo ambiental de tabaco en el sector de la hostelería de ocho ciudades europeas. Any 2006.

Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades

Projectes científics

Investigadora principal: Alicia Rodríguez-Martos
Títol: Red de trastornos adictivos: evaluación clínico-epidemiológica de las drogas de abuso
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2003-2005

Investigadora principal: Catherine Pérez
Títol: Impacto del consumo de drogas psicoactivas en la mortalidad por accidentes
Finançament: Plan Nacional de Drogas. Ministerio de Sanidad y Consumo
Període de vigència: 2004-2006

Investigador principal: Carles Ariza
Títol: Evaluación de una intervención de prevención del consumo de cannabis en adolescentes escolarizados
Finançament: Plan Nacional de Drogas. Ministerio de Sanidad y Consumo
Període de vigència: 2005-2007

Investigador principal: Manel Nebot
Títol: Difusió d'una intervenció de prevenció del consum de cànnabis en adolescents escolaritzats a Catalunya i resta de comunitats autònomes
Finançament: Fundació "Viure i Conviure" de Caixa Catalunya
Període de vigència: 2006-2007

Publicacions en revistes indexades

Bargagli AM, Hickman M, Davoli M, Perucci CA, Schifano P, Buster M, Brugal MT, Vicente J; COSMO European Group. Drug-related mortality and its impact on adult mortality in eight European countries. Eur J Public Health. 2006;16:198-202.

Brugal MT, Domingo-Salvany A, Puig R, Barrio G, García de Olalla P, De la Fuente L. Evaluating the impact of methadone maintenance programmes on mortality due to overdose and AIDS in a cohort of heroin users in Spain. Addiction. 2005;100:981-989.

Brugal MT, Rodríguez-Martos A, Villalbí JR. Nuevas y viejas adicciones: implicaciones para la salud pública [New and old addictions: implications for Public Health]. Gac Sanit. 2006;20 (Supl 1):55-62.

De la Fuente L, Bravo MJ, Toro C, Brugal MT, Barrio G, Soriano V, Vallejo F, Ballesta R. Injecting and HIV prevalence among young heroin users in three Spanish cities and their association with the delayed implementation of harm reduction programmes. J Epidemiol Community Health. 2006;60:537-542.

De la Fuente L, Brugal MT, Ballesta R, Bravo MJ, Barrio G, Domingo A, Silva T, Ambros M; Grupo del proyecto ITINERE. Metodología del estudio de cohortes del proyecto Itinere sobre consumidores de heroína de tres ciudades españolas y características básicas de los participantes [Cohort study methodology of the ITINERE Project on heroin users in three Spanish cities and main characteristics of the participants]. Rev Esp Salud Publica. 2005;79:475-491.

De la Fuente L, Brugal MT, Domingo-Salvany A, Bravo MJ, Neira-Leon M, Barrio G. Más de treinta años de drogas ilegales en España: una amarga historia con algunos consejos para el futuro [More than thirty years of illicit drugs in Spain: a bitter story with some messages for the future]. Rev Esp Salud Pública. 2006;80:505-520.

De la Fuente L, Toro C, Soriano V, Brugal MT, Vallejo F, Barrio G, Jiménez V, Silva T. HTLV infection among young injection and non-injection heroin users in Spain: prevalence and correlates. J Clin Virol. 2006;35:244-249.

Neira-León M, Barrio G, Brugal MT, De la Fuente L, Ballesta R, Bravo MJ, Silva TC, Rodríguez-Martos A. Do Young Heroin Users in Madrid, Barcelona and Seville have Sufficient Knowledge of the Risk Factors for Unintentional Opioid Overdose? J Urban Health. 2006;83:477-496.

Rodríguez-Llera MC, Domingo-Salvany A, Brugal MT, Silva TC, Sanchez-Niubo A, Torrens M. Psychiatric comorbidity in young heroin users. Drug Alcohol Depend. 2006;84:48-55.

Rodríguez-Martos A, Santamariña E, Escayola M, Martí J. Brief intervention in alcohol-positive traffic casualties: is it worth the effort? Alcohol & Alcoholism. 2006;4:76-83.

Rodríguez-Martos A, Santamariña E, Torralba L, Escayola M, Marti J, Plasència A. Efectividad a corto plazo de las intervenciones breves realizadas en pacientes lesionados por accidente de tráfico con alcoholemia positiva [Short-term effectiveness of brief interventions in alcohol-positive traffic casualties]. Gac Sanit. 2005;19:45-9.

Sierra JM, Sánchez F, Castro P, Salvado M, De la Red G, Libois A, Almela M, March F, Español M, Sambeat MA, Romeu J, Brugal MT, García de Olalla P, Gatell JM, Vila J, Garcia F, López Colomes JL, Caylà JA, Coll P. Group A streptococcal infections in injection drug users in Barcelona, Spain: epidemiologic, clinical, and microbiologic analysis of 3 clusters of cases from 2000 to 2003. Medicine (Baltimore). 2006;85:139-146.

Toro C, Rodes B, Bassani S, Jiménez V, Tuset C, Brugal MT, De la Fuente L, Soriano V; on behalf of the HTLV Spanish Study Group. Molecular epidemiology of HTLV-2 infection among intravenous drug users in Spain. J Clin Virol. 2005;33:65-70.

Villalbí JR, Rodríguez-Martos A, Jansà JM, Guix J. Políticas para reducir el daño causado por el consumo de alcohol: aproximación desde la salud pública [Policies to reduce harm caused by alcohol use: a public health perspective]. Med Clín (Barc). 2006;127:741-743.

Altres publicacions

Brugal MT, Rodríguez-Martos A. Morbi-mortalidad asociada al consumo de drogas. Adicciones. 2006;18 (supl. 1):9-20.

Cherpitel C, Rodríguez-Martos A. Screening for alcohol problems and Brief Intervention in the Emergency Department: Opportunity for Prevention. (Editorial). Adicciones. 2005;17:181-192.

Rodríguez-Martos A, Torralba L, Escayola M, Plasència A. Viabilidad de la identificación e intervención sobre lesionados de tráfico admitidos en urgencias con alcoholemia positiva: ¿una utopía? Emergencias. 2005;17:3-9.

Rodríguez-Martos A. The case study on alcohol policy and the alcohol industry in Spain. Nordic Studies on Alcohol and Drugs. 2006;23:427-444.

Rodríguez-Martos A. The Spanish "botellón", a particular way of bingeing. Nordisk Alkohol-& Narkoticatidskrift. 2006 (English supplement):137-142.

Premis i altres

Brugal MT, Domingo-Salvany A, Puig R, Barrio G, García O, De la Fuente L. Primer accèssit del premi de la Sociedad Española de Epidemiología al millor article d'epidemiologia publicat l'any 2005: Evaluating the impact of methadone maintenance programmes on mortality due to overdose and AIDS in a cohort of heroin users in Spain. Addiction 2005;100:981-989. Any 2006.

05186
05187
05190
06.0519
06.05176
06.05

Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments

Objectius estratègics

- Resposta fiable i ràpida a les demandes analítiques de l'aigua, l'aire, el tractament d'aliments, així com de qualsevol anormalitat detectada amb relació als animals a Barcelona. Garantia de qualitat analítica.
- Aprofundiment en l'estudi d'enteropatògens en aigües i aliments.
- Identificació dels efectes de la contaminació ambiental sobre la salut poblacional, incloent-hi el fum del tabac i els diversos contaminants atmosfèrics.

Projectes científics

Investigador principal: Joan R. Villalbí
Títol: Contaminantes orgánicos clorados en los alimentos: desarrollo de un sistema de información para la vigilancia de la salud pública
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2005-2007

Investigador principal: Manel Nebot
Títol: Prevalence of exposure to enviromental tobacco smoke in European and accession countries
Finançament: Unió Europea
Període de vigència: 2005

Investigador principal: Manel Nebot
Títol: Diseño y evaluación de una intervención para reducir la exposición al humo ambiental del tabaco en centros de trabajo
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2005-2007

Investigador principal: Esteve Fernández (Coordinador a l'ASPB: Manel Nebot)
Títol: Símptomes respiratoris, asma i tabaquisme passiu en infants: efectivitat d'una intervenció integrada a escala individual, familiar i escolar
Finançament: Fundació La Marató de TV3
Període de vigència: 2005-2007

Investigador principal: Manel González Cabré
Títol: Environmental Health Information System, Phase 2 (ENHIS 2)
Finançament: Unió Europea
Període de vigència: 2005-2007

Investigador principal: Carline Dressen (Coordinadora a l'ASPB: M. José López)
Títol: Global air monitoring study: A multi-country comparison of levels of indoor air pollution in different workplaces
Finançament: U.S. National Cancer Institute/NIH, and the Flight Attendant Medical Research Foundation (FAMRI)
Període de vigència: 2006

Investigador principal: Peter Hazel-van Den (Coordinadora a l'ASPB: M. José López)
Títol: Pollution Reduction Options Network (PRONET)
Finançament: Unió Europea
Període de vigència: 2006-2009

Publicacions en revistes indexades

Fontcuberta M, Arqués JF, Martínez M, Suárez A, Villalbí JR, Centrich F, Serrahima E, Duran J, and Casas C. Polycyclic Aromatic Hydrocarbons in Food Samples Collected in Barcelona, Spain. J Food Prot. 2006; 69:2024-2028.

Gorini G, Gasparrini A, Fondelli MC, Costantini AS, Centrich F, López MJ, Nebot M, Tamang E. Environmental tobacco smoke (ETS) exposure in Florence hospitality venues before and after the smoking ban in Italy. J Occup Environ Med. 2005;47:1208-1210.

López MJ, Nebot M, Juárez O, Ariza C, Salles J, Serrahima E. Estimación del exceso de riesgo de mortalidad por cáncer de pulmón asociado a la exposición al humo ambiental de tabaco en trabajadores de la hostelería [Estimation of the excess of lung cancer mortality risk associated to environmental tobacco smoke exposure of hospitality workers]. Med Clin (Barc). 2006; 126: 13-14.

Nebot M, López MJ, Gorini G, Neuberger M, Axelsson S, Pilali M, Fonseca C, Abdennbi K, Hackshaw A, Moshammer H, Laurent AM, Salles J, Georgouli M, Fondelli MC, Serrahima E, Centrich F, Hammond SK. Environmental tobacco smoke exposure in public places of European cities. Tob Control. 2005;14:60-63.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Nivells de contaminants orgànics persistents (COP) en els aliments: el cas de la ciutat de Barcelona.
Autora de la tesina: Mireia Fontcuberta
Direcció: Josep Arqués i Joan R. Villalbí
Tesina del Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006.

2 Àrea de Problemes de Salut

Línies de recerca

L'Àrea de recerca sobre problemes de salut engloba la línia de recerca sobre la salut maternoinfantil, la salut laboral i el risc psicosocial, com també la recerca sobre algunes malalties transmissibles.

La **salut maternoinfantil** és una línia de recerca a l'entorn de la qual s'orienten diverses actuacions de salut comunitària. Una altra àrea important és la identificació dels factors de risc psicosocial relacionats amb l'estat de salut de diferents col·lectius de treballadors i treballadores, i l'anàlisi de la possible interacció entre **la salut mental, els factors de risc psicosocial i l'àmbit laboral**.

La línia de recerca amb un pes específic més gran entre els problemes de salut correspon a les **malalties transmissibles**, conjuntament amb altres problemes de salut prioritaris. Aquest tipus de recerca es va estimular l'any 1986, coincidint amb l'impuls al sistema de declaració obligatòria de determinades malalties (particularment VIH/sida, tuberculosi, malaltia meningocòccica, malalties importades, etc.). Sota aquest epígraf s'estudien i gestionen els brots epidèmics, les actuacions comunitàries amb relació al Pla de vacunació i tot un conjunt de malalties transmissibles que s'agrupen sota la denominació d'altres malalties transmissibles (*Haemophilus Influenzae*, malaltia meningocòccica, etc.).

Finalment, i integrant les accions realitzades per organitzacions comunitàries a través de subvencions i les portades a terme amb recursos propis, trobem, dins els problemes de salut, els **accidents** i les **lesions** causades per aquests. Més recentment s'ha repres la recerca al voltant del **càncer**, vinculada al reforçament de les activitats d'informació i prevenció primària i secundària.

Salut maternoinfantil

Objectius estratègics

- Disseny d'un pla d'actuacions de salut comunitària adreçat a poblacions específiques en situació d'especial vulnerabilitat, com les dones en edat reproductiva, les dones gestants, els nadons i els infants.
- Anàlisi de factors relacionats amb el control de l'embaràs, el part i el puerperi (baix pes en néixer, prematuritat, embaràs adolescent, control de l'embaràs, etc.).
- Detecció precoç, estudi i foment del registre de defectes congènits dels nadons.

Projectes científics

Investigador principal: Joaquín Salvador
Títol: Las desigualdades sociales en el cuidado y control del embarazo
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2003-2005

Publicacions en revistes indexades

Salvador J, Borrell A, Lladonosa A. Increasing detection rates of birth defects by prenatal ultrasound leading to apparent increasing prevalence. Lessons learned from the population-based registry of birth defects of Barcelona. Prenat Diagn. 2005;25:991-996.

Altres publicacions

Salvador J, Rodríguez-Sanz M, Lladonosa A, Cunillé M, Ricart M, Roig A, Fortuny A, Borrell C, Borrell A. Evolución del cribado ecográfico prenatal de defectos congénitos y su impacto sobre los sistemas de información. Prog Diag Trat Prenat. 2006;18:2-10.

Salut laboral i risc psicosocial del treball

Objectius estratègics

- Anàlisi de la relació entre el treball i la salut.
- Anàlisi de les desigualtats de gènere en salut relacionades amb el treball.
- Estudi del risc psicosocial del treball.

Publicacions en revistes indexades

Artazcoz L, Escriba-Aguir V, Cortés I. El estrés en una sociedad instalada en el cambio [Stress in a changing society]. Gac Sanit. 2006;20 (Supl 1):71-78.

Orriols R, Costa R, Albanell M, Albertí C, Castejón J, Monsó E, Panadès R, Rubira N, Zock JP, Malaltia Ocupacional Respiratòria (MOR) Group. Reported occupational respiratory diseases in Catalonia. Occup Environ Med. 2006;63:255-260.

Altres publicacions

Molinero E, Cortés I. Identificación de factores de riesgo del entorno de trabajo en un instituto de enseñanza secundaria [Identification of occupational risk factors in a secondary school work environment]. Arch Prev Riesgos Labor. 2005;8:38-45.

Premis i altres

Cortés I, Artazcoz L, Rodríguez-Sanz M, Borrell C. Premi Dr. Pedro J. Lafuente, atorgat per la Federación de Asociaciones de Salud Pública (FAASP) al treball: Desigualdades en la salud mental de la población ocupada [Inequalities in mental health in the working population]. Gac Sanit. 2004;18:351-359. Any 2005.

Malalties transmissibles

Objectius estratègics

- Disseny i avaluació d'intervencions per prevenir l'adopció de comportaments de risc respecte a nous casos de determinades malalties, particularment les de declaració obligatòria.
- Validesa i exhaustivitat dels sistemes de monitoratge de la cobertura vacunal.
- Avaluació dels determinants del compliment del calendari vacunal.
- Estudi de la relació VIH/sida- tuberculosi-toxicomanies i les implicacions per controlar-la.
- Coordinació de la Unitat Temàtica d'Investigació en Tuberculosi, que comprèn la coordinació de diversos projectes d'investigació que engloben aspectes epidemiològics, clínics i microbiològics d'aquesta malaltia.
- Desenvolupament de sistemes de mesura de l'evolució de la tuberculosi i de l'adherència i el compliment del tractament.
- Coordinació de projectes de la Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica (SEPAR) sobre l'evolució de la tuberculosi a l'Estat espanyol i sobre el compliment del tractament.

VIH/sida

Projectes científics

Investigador principal: Joan A. Caylà
Títol: Grup de Recerca de Qualitat en Sida-Tuberculosi-Toxicomanies
Finançament: CIRIT-DURSI
Període de vigència: 1996-2005

Investigador principal: Ildefonso Hernández (Coordinador a l'ASPB: Joan A. Caylà)
Títol: Concerted action on seroconversion to AIDS and death in Europe (CASCADE)
Finançament: Unió Europea
Període de vigència: 2000-2005

Investigadora principal: M. Teresa Brugal
Títol: Estudio de cohortes para evaluar el riesgo de infección por el VIH y el virus de la hepatitis C entre los jóvenes de tres ciudades españolas que consumen psicoestimulantes
Finançament: Fundación para la Investigación y Prevención del Sida en España (FIPSE)
Període de vigència: 2002-2005

Investigador principal: Joan A. Caylà
Títol: Grupo de estudio multicéntrico de seroconvertores (GEMES). Estudio de incubación del sida y supervivencia VIH
Finançament: Fundación para la Investigación y Prevención del Sida en España (FIPSE)
Període de vigència: 2003-2005

Investigador principal: Joan A. Caylà
Títol: Grupo de estudio multicéntrico de seroconvertores (GEMES). Estudio de incubación del sida y supervivencia VIH
Finançament: Fundación para la Investigación y Prevención del Sida en España (FIPSE)
Període de vigència: 2006-2008

Publicacions en revistes indexades

Del Amo J, Pérez-Hoyos S, Moreno A, Quintana M, Ruiz I, Cisneros JM, Ferreros I, González C, García de Olalla P, Pérez R, Hernández I. Trends in AIDS and mortality in HIV-infected subjects with hemophilia from 1985 to 2003: the competing risks for death between AIDS and liver disease. J Acquir Immune Defic Syndr. 2006;41:624-631.

Pérez-Hoyos S, Ferreros I, Del Amo J, Muga R, Del Romero J, García de Olalla P, Hernández-Aguado I. Survival and progression to AIDS in a seroconverter cohort in the post-highly active antiretroviral therapy era: effectiveness goes on. AIDS. 2006;20:289-291.

Rius C, Binefa G, Montoliu A, Esteve A, Ribas G, Gispert R, Casabona J. Cambio de la supervivencia de los casos de sida en Cataluña (1981-2001) [Survival changes among AIDS cases in Catalonia, Spain (1981-2001)]. Med Clin (Barc). 2006;127:167-171.

Romaguera A, Binefa G, Casabona J, García de Olalla P, Caylà JA, Camps N, Company M, Minguell S, Godoy P, Sala MR, Humet V, Álvarez J, Barrabeig I. Reporting of newly diagnosed HIV infections in Catalonia, Barcelona, Spain. Implementation and results. Gac Sanit. 2005;19:356-362.

Smit C, Geskus R, Walter S, Sabin C, Coutinho R, Porter K, Prins M, CASCADE Collaboration (Caylà JA, García de Olalla P). Effective therapy has altered the spectrum of cause-specific mortality following HIV seroconversion. AIDS. 2006;20:741-749.

Thiebaut R, Jacquim-Gadda H, Walker S, Sabin C, Prins M, Del Amo J, Porter K, Dabis F, Chene G, CASCADE Collaboration (Caylà JA, García de Olalla P). Determinants of response to first HAART regimen in antiretroviral-naive patients with an estimated time since HIV seroconversion. HIV Med. 2006;7:1-9.

Toloumi G, Pantazis N, Antoniou A, Stirnadel HA, Walker SA, Porter K, CASCADE Collaboration (Caylà JA, García de Olalla P). Highly active antiretroviral therapy interruption: predictors and virological and immunologic consequences. J Acquir Immune Defic Syndr. 2006;42:554-561.

Vall-Mayans M, Casals M, Vives A, Loureiro E, Armengol P, Sanz B. Reemergencia de la sífilis infecciosa en varones homosexuales y coinfección por el virus de la inmunodeficiencia humana en Barcelona, 2002-2003 [Reemergence of infectious syphilis among homosexual men and HIV coinfection in Barcelona, 2002-2003]. Med Clin (Barc). 2006;126:94-96.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Estrategias de prevención en la transmisión sexual del VIH en Uganda.
Autores de la tesina: Belén Ruiz i Olivia Higueras
Direcció: Èlia Díez
Màster en Salut Internacional i Medicina Tropical. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, 2005.

Títol: Conocimiento sobre el VIH y las infecciones de transmisión general (ITS) en inmigrantes latinos y magrebíes de Cataluña.
Autora de la tesina: Erika Rios
Direcció: Joan A. Caylà
Màster en Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2005.

Títol: Mortalidad en VIH
Autor de la tesina: Darío Ochoa
Direcció: Joan A. Caylà i Patricia García de Olalla
Màster en Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2005.

Títol: Prevalencia de infección por el virus de la inmunodeficiencia humana y por sífilis en saunas gays de Barcelona.
Autor de la tesina: Ferran Barranco
Direcció: Èlia Díez
Màster en Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006.

Premis i altres

Díez E, García de Olalla P, Carvajal S, Barranco F, Prieto G, Caylà JA. Premio Virgilio Palacio de Infecciones de trasnmisión sexual (4a edició). Concedit al treball: Intervenciones preventivas en saunas de hombres que tienen relaciones con hombres. Any 2006.

Tuberculosi

Projectes científics

Investigador principal: Joan A. Caylà
Títol: Evaluación de dos pautas de quimioprofilaxis antituberculosa en coinfectados por VIH y *M. tuberculosis*
Finançament: Fundación para la Investigación y Prevención del Sida en España (FIPSE)
Període de vigència: 2000-2005

Investigador principal: Joan A. Caylà
Títol: Estudio 26. Comparación de una pauta de 12 dosis semanales durante 3 meses de tratamiento supervisado basado en RPT 900 mg. *versus* pauta autoadministrada de isoniacida 300 mg diarios (270 dosis) durante 9 meses
Finançament: CDC- North Texas University, EUA, Tuberculosis Trials Consortium (TBTC) study 26
Període de vigència: 2003-2010

Investigador principal: Joan A. Caylà
Títol: Tuberculosis en inmigrantes ¿una enfermedad importada?
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2005-2007

Investigador principal: Joan A. Caylà
Títol: Tuberculosis in immigrants: an imported disease?
Finançament: La Marató de TV3
Període de vigència: 2005-2007

Investigador principal: Joan A. Caylà
Títol: Estudio 28. Evaluación de una pauta basada en sustituir moxifloxacino por isoniacida para el tratamiento de la tuberculosis
Finançament: Tuberculosis Trials Consortium (TBTC) study 28
Període de vigència: 2006-2007

Investigador principal: Joan A. Caylà
Títol: Programa integrado de investigación en tuberculosis de la Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica (SEPAR)
Finançament: Sociedad Española de Neumología y Cirugia Torácica (SEPAR)
Període de vigència: 2006-2010

Publicacions en revistes indexades

Bran CM, Prat J, Caylà JA, García de Olalla P. Estudio de los factores asociados a la infección tuberculosa latente en inmigrantes menores de 35 años [Factors associated with latent tuberculous infection in immigrants less than 35 years old]. Enferm Infecc Microbiol Clin. 2006;24:322-325.

Bran CM, Caylà JA, Domínguez A, Camps N, Godoy P, Orcau A, Barrabeig I, Alcaide J, Altet N, Álvarez P. Study of Tuberculosis Outbreaks Reported in Catalonia, 1998-2002. Arch Bronconeumol. 2006;42:260-266.

De Benito J, De March P, Balfagon P, Caylà JA. Tuberculosis bovina en España [Bovine tuberculosis in Spain]. Med Clin (Barc). 2005;125:475.

Orriols R, Costa R, Albanell M, Alberti C, Castejón J, Monsó E, Panadès R, Rubira N, Zock JP, members of the Malaltia Ocupacional Respiratòria (MOR). Reported occupational respiratory diseases in Catalonia. Occup Environ Med 2006;63:225-260.

Pina JM, Domínguez A, Alcaide J, Álvarez J, Camps N, Diez M, Jansà JM. Exceso de mortalidad por tuberculosis y factores asociados a la defunción en una cohorte anual de enfermos diagnosticados de tuberculosis [Excess mortality due to tuberculosis and factors associated to death in and annual cohort of patients diagnosed of tuberculosis]. Rev Clin Esp. 2006;206:560-565.

Tortajada C, Martínez-Lacasa J, Sánchez F, Jiménez-Fuentes A, De Souza ML, García JF, Martínez JA, Caylà JA. Is the combination of pyrazinamide plus rifampicin safe for treating latent tuberculosis infection in persons not infected by the human immunodeficiency virus? Int J Tuberc Lung Dis. 2005;9:276-281.

Tost JR, Vidal R, Caylà JA, Díaz-Cabanela D, Jiménez A, Broquetas JM. Severe hepatotoxicity due to anti-tuberculosis drugs in Spain. Int J Tuberc Lung Dis. 2005;9:534-540.

Altres publicacions

Caylà JA. Introducción. Innovaciones en tuberculosis 2006. Publicaciones de Sandoz:4-5.

Caylà JA. La influencia de la inmigración en la tuberculosis en España. Innovaciones en tuberculosis. 2006. Publicaciones de Sandoz:9-10.

Clos R, Jansà JM, Orcau A, Sala C. Grupo de trabajo del PMIT-2. Desenlace del tratamiento antituberculoso en España. Publicación del Instituto de Salud Carlos III. Madrid 2005.

Orcau A, Moreno A, Rius C, Sued O, Caylà JA. La tuberculosi a Barcelona: la influència del VIH, de la immigració i de les mesures de control. Annals de Medicina 2006;89:2-4.

Ribera E, Orcau A, García de Olalla P, Sánchez P, Caylà JA. Epidemiología de la tuberculosis en pacientes infectados por el VIH. A: Rivero A, editor. Tuberculosis en pacientes infectados por el VIH. Sevilla: Editorial Tafics; 2005, p. 17-44.

Sánchez F. Estudi de contactes de malalts amb tuberculosi. Organització a nivell hospitalari, extrahospitalari i comunitari. Annals de Medicina. 2006;89:8-11.

Vidal R, Sued O. Present i futur del tractament de la tuberculosi. Annals de Medicina. 2006;89:15-17.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Casos de TB y seguimiento de los TIT prescritos a contactos íntimos durante el año 2004 en Barcelona.
Autora de la tesina: Leire Brusau
Direcció: Àngels Orcau
Máster de Medicina Tropical y Salud Internacional. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, 2005.

Títol: Estudi sobre la probabilitat de recaure en tuberculosi.
Autor de la tesina: Juan Pablo Millet
Direcció: Joan A. Caylà i Àngels Orcau
Tesina del Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006.

Brots epidèmics

Projectes científics

Investigadora principal: Àngela Domínguez (Coordinadores a l'ASPB: Mercè de Simón i M. Dolors Ferrer)
Títol: Estudio epidemiológico de los brotes de gastroenteritis aguda de etiología vírica en Cataluña
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2004-2005

Publicacions en revistes indexades

Llach-Berne M, Pañella H, Domínguez A, Caylà JA, Godoy P, Álvarez J, Sala R, Camps N. Estudio descriptivo de los brotes de hepatitis A investigados en Cataluña (1999-2003) [Descriptive study of hepatitis outbreaks occurring in Catalonia (1999-2003)]. Enferm Infecc Microbiol Clin. 2006; 24:431-436.

Altres publicacions

Pañella H, Vilella A, Rius C, Campins M, Jardí R, Domínguez A, Martínez A, Díez C. Brote de hepatitis B en deportistas de orientación. Vacunas 2006. Publicación de Prous Science. Capítulo 2. Brotes de enfermedades inmunoprevenibles en España (pàg. 51-62).

Vacunes i altres malalties transmissibles

Projectes científics

Investigador principal: Joan A. Caylà
Títol: Incidencia de legionelosis en España 2004-2005
Finançament: Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica (SEPAR)
Període de vigència: 2004-2005

Tesis doctorals i tesines

Títol: Epidemiología de las infecciones de transmisión sexual en Cataluña: tendencias y determinantes (1991-2002). Limitaciones del actual sistema de vigilancia de las ITS.
Autora de la tesina: Oksana Lushchenkova
Direcció: Cristina Rius
Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2005.

Títol: Incidencia de sarampión en autóctonos versus inmigrantes.
Autora de la tesina: Mª Rosario Moreno
Direcció: Cristina Rius
Màster de Malalties Tropicals. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, 2005.

Títol: Paludismo importado en Barcelona.
Autora de la tesina: Elena Girón
Direcció: Patricia García de Olalla
Màster de Malalties Tropicals. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, 2005.

Títol: Vacunación de hepatitis en VIH positivos.
Autora de la tesina: Nora Jareño
Direcció: Joan A. Caylà, Patricia García de Olalla
Màster en Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2005.

Títol: Vacunación contra la hepatitis A en locales gays de Barcelona.
Autora de la tesina: Sonia Carvajal
Direcció: Èlia Díez
Màster en Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006.

Accidents i lesions

Objectius estratègics

- Aprofundiment en l'epidemiologia dels accidents i les lesions i dels seus principals determinants, especialment pel que fa a les lesions de trànsit i les de l'àmbit domèstic.
- Avaluació de l'impacte de les intervencions de prevenció primària i secundària en les tendències de l'accidentalitat i del seu impacte en salut.
- Desenvolupament, consolidació i gestió de fonts i sistemes d'informació, així com d'instruments de mesura útils per al registre dels accidents de trànsit a la ciutat de Barcelona.
- Realització d'estudis prospectius per conèixer factors associats a l'aparició de lesions.
- Col·laboració en l'avaluació de la qualitat assistencial i rehabilitadora als lesionats.

Projectes científics

Investigadora principal: Catherine Pérez
Títol: Impacto del uso de sustancias psicoactivas en la morbimortalidad por accidentes (MACIUS)
Finançament: Delegación del Gobierno para el Plan Nacional de Drogas
Període de vigència: 2003-2005

Investigador principal: Pete Thomas
(Coordinadora a l'ASPB: Catherine Pérez)
Títol: Pan-European Coordinated Accident and Injury Databases (PENDANT)
Finançament: European Commission, Directorate-General Transport & Energy
Període de vigència: 2003-2005

Investigador principal: Pete Thomas
(Coordinadora a l'ASPB: Catherine Pérez)
Títol: SafetyNet, Building the European Road Safety Observatory
Finançament: European Commission, Directorate-General Transport & Energy
Període de vigència: 2003-2006

Publicacions en revistes indexades

Ferrando J, Rodríguez-Sanz M, Borrell C, Martínez V, Plasència A. Individual and contextual effects in injury morbidity in Barcelona (Spain). Accid Anal Prev. 2005;37:85-92.

Lyons RA, Polinder S, Larsen CF, Mulder S, Meerding WJ, Van Beeck E, Toet H, and the EUROCOST reference group. Methodological issues in comparing injury incidence across countries. Int J Inj Control Safe Promot. 2006;13:63-70.

Peiró R, Seguí-Gómez M, Pérez C, Miralles M, López A, Benavides FG. Lesiones por tráfico, de ocio, domésticas y laborales. Descripción de la situación en España. Informe SESPAS [Road traffic, leisure, domestic and workplace injuries. A description of the situation in Spain]. Gac Sanit. 2006;20(supl.1):32-40.

Pérez C, Cirera E, Borrell C, Plasència A. Motor vehicle crash fatalities at 30 days in Spain [Motor vehicle crash fatalities at 30 days in Spain]. Gac Sanit. 2006;20:108-115.

Polinder S, Meerding WJ, van Baar ME, Toet H, Mulder S, van Beeck EF; EUROCOST reference group (Catherine Pérez). Cost Estimation of Injury-Related Hospital Admissions in 10 European Countries. J Trauma. 2005;59:1283-1291.

Rodríguez-Martos A, Rubio ES, Coris ME, Valls JM. Brief intervention in alcohol-positive traffic casualties: is it worth the effort? Alcohol. 2006;41:76-83.

Villalbí JR, Pérez C. Evaluación de políticas regulatorias: prevención de las lesiones por accidentes de tráfico [Evaluation of regulatory policies: the prevention of traffic accidents in Spain]. Gac Sanit 2006;20(supl.1):79-87.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Estimación del número de fallecidos a 30 días por lesiones de tráfico en la ciudad de Barcelona: valoración del método de captura-recaptura.
Autor de la tesina: Marc Mari-Dell'Olmo
Direcció: Catherine Pérez i Carme Borrell
Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006.

Càncer

Objectius estratègics

- Aprofundiment en l'epidemiologia del càncer i dels principals determinants a la ciutat.
- Avaluació de l'impacte de les intervencions de prevenció primària i secundària en les tendències del càncer.
- Disseny i seguiment del programa de càncer de mama.

Publicacions en revistes indexades

García M, Fernández E, Borràs JM, Nieto FJ, Schiaffino A, Peris M, Pérez G, La Vecchia C. Cancer risk perceptions in an urban Mediterranean population. Int J Cancer. 2005;117:132-136.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Impacte en la mortalitat del Programa de detecció precoç del càncer de mama de la ciutat de Barcelona.
Autora de la tesina: Mariona Pons
Direcció: Rosa Puigpinós
Tesina del Màster de Salut Pública, Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2005.

RESEARCH PAPER

Environmental tobacco smoke exposure in public places of European cities

Public Health

Politics and health outcomes

3 Àrea de Desigualtats en Salut

Línies de recerca

En el marc de la innovació en les polítiques de salut pública orientades a la reducció de les desigualtats socials en la salut, es treballa fonamentalment en l'estudi de les **desigualtats socioeconòmiques**, tant a Barcelona com a Catalunya i a l'Estat espanyol. També s'analitzen les desigualtats en la salut entre homes i dones derivades dels rols socials assignats segons el sexe i s'aprofundeix en l'estudi de la interacció entre el **gènere**, els rols familiars, la situació laboral i la classe social. L'estudi de les desigualtats **geogràfiques** en àrees petites és una altra àrea que cal destacar.

Desigualtats de gènere

Objectius estratègics

- Estudi de les desigualtats en salut entre homes i dones derivades dels rols socials assignats segons el sexe: descripció, causes de les mateixes i avaluació de les intervencions.
- Estudi de les desigualtats respecte al rol familiar i la situació laboral segons el sexe.

Publicacions en revistes indexades

Artazcoz L, Benach J, Borrell C, Cortés I. Social inequalities in the impact of flexible employment on different domains of psychosocial health. J Epidemiol Community Health. 2005;59:761-767.

Falip M, Artazcoz L, De la Pena P, Pérez-Sempere A, Martín-Moro M, Codina M. Fármacos antiepilépticos clásicos y de nueva generación: diferencias de sexo en la efectividad y en las reacciones adversas [Classic antiepileptic and new generation antiepileptic drugs: gender differences in effectiveness and adverse drug reactions]. Neurologia. 2005;20:71-76.

Altres publicacions

Artazcoz L. La salut des de la sensibilitat de gènere. Quaderns de l'Institut Català de la Dona. Barcelona: Institut Català de la Dona; 2005.

Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques

Objectius estratègics

- Determinació del paper de les desigualtats de caràcter polític, sociocultural i econòmic tant en el desenvolupament de malalties com en la percepció de la salut.
- Estudi de les desigualtats segons la classe social en la mortalitat, la morbiditat i la salut percebuda i en l'evolució d'aquestes.
- Determinació del paper de les diferències geogràfiques (el districte de residència, etc.) en la percepció de la salut, la morbiditat i la mortalitat.

Projectes científics

Investigadora principal: Carme Borrell
Títol: Xarxa Temàtica de Desigualtats en Salut (Xarxa Catalana de Desigualtats de la Salut)
Finançament: Direcció d'Universitats (DURSI)
Període de vigència: 2004-2005

Investigador principal: Johan Mackenbach (coordinadora a l'ASPB: Carme Borrell)
Títol: Tackling health inequalities in Europe. An integrated approach.EUROTHINE
Finançament: Unió Europea
Període de vigència: 2004-2007

Investigadora principal: Anna García-Altés
Títol: Desigualtats socials en l'acompliment dels serveis sanitaris de la regió metropolitana de Barcelona
Finançament: Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques
Període de vigència: 2005-2007

Investigadora principal: Carme Borrell
Títol: Desigualdades socioeconómicas en la mortalidad en ciudades de España
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2005-2007

Investigadora principal: Glòria Pérez
Títol: Análisis de las desigualdades sociales y económicas en salud reproductiva en los barrios de Barcelona
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2006-2007

Investigadora principal: Anna García-Altés
Títol: Análisis de 22 años de desigualdades socieconómicas en la mortalidad de las ABS de Barcelona
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2006-2008

Publicacions en revistes indexades

Antunes JL, Waldman EA, Borrell C. Is it possible to reduce AIDS deaths without reinforcing socioeconomic inequalities in health? Int J Epidemiol. 2005;34:586-592.

Avendano M, Kunst AE, Huisman M, Lenthe FV, Bopp M, Regidor E, Glickman M, Costa G, Spadea T, Deboosere P, Borrell C, Valkonen T, Gisser R, Borgan JK, Gadeyne S, Mackenbach JP. Socioeconomic status and ischaemic heart disease mortality in 10 western European populations during the 1990s. Heart. 2006;92:461-467.

Berra S, Borrell C, Rajmil L, Estrada MD, Rodríguez M, Riley AW, Forrest CB, Starfield B. Perceived health status and use of healthcare services among children and adolescents. Eur J Public Health. 2006;16:405-414.

Borrell C, Benach J. La evolución de las desigualdades en salud en Cataluña [Evolution of health inequalities in Catalonia (Spain)]. Gac Sanit. 2006;20:396-406.

Borrell C, Mari-Dell'Olmo M, Rodríguez-Sanz M, Garcia-Olalla P, Caylà JA, Benach J, Muntaner C. Socioeconomic position and excess mortality during the heat wave of 2003 in Barcelona. Eur J Epidemiol. 2006;21:633-40

Borrell C, Peiró R, Ramón N, Pasarín MI, Colomer C, Zafra E, Álvarez-Dardet C. Desigualdades socioeconómicas y planes de salud en las comunidades autónomas del Estado español [Socioeconomic inequalities and health plans in the Autonomous Communities of Spain]. Gac Sanit. 2005;19:277-285.

Borrell C, Plasència A, Huisman M, Costa G, Kunst A, Andersen O, Bopp M, Borgan JK, Deboosere P, Glickman M, Gadeyne S, Minder C, Regidor E, Spadea T, Valkonen T, Mackenbach JP. Education level inequalities and transportation injury mortality in the middle aged and elderly in European settings. Inj Prev. 2005;11:138-142.

Borrell C, Rodríguez-Sanz M, Pasarín MI, Brugal MT, Garcia de Olalla P, Mari-Dell'Olmo M, Caylà JA. AIDS mortality before and after the introduction of highly active antiretroviral therapy: does it vary with socioeconomic group in a country with a National Health System? Eur J Public Health. 2006;16:601-608.

Cano-Serral G, Rodríguez-Sanz M, Borrell C, Pérez M del M, Salvador J. Desigualdades socioeconómicas relacionadas con el cuidado y el control del embarazo [Socioeconomic inequalities in the provision and uptake of prenatal care]. Gac Sanit. 2006;20:25-30.

Dalstra JA, Kunst AE, Borrell C, Breeze E, Cambois E, Costa G, Geurts JJ, Lahelma E, Van Oyen H, Rasmussen NK, Regidor E, Spadea T, Mackenbach JP. Socioeconomic differences in the prevalence of common chronic diseases: an overview of eight European countries. Int J Epidemiol. 2005;34:316-326.

Dalstra JA, Kunst AE, Mackenbach JP; EU Working Group on Socioeconomic Inequalities in Health. A comparative appraisal of the relationship of education, income and housing tenure with less than good health among the elderly in Europe. Soc Sci Med. 2006;62:2046-2060.

Domínguez-Berjon F, Borrell C, Rodríguez-Sanz M, Pastor V. The usefulness of area-based socioeconomic measures to monitor social inequalities in health in Southern Europe. Eur J Public Health. 2006;16:54-61.

Domínguez-Berjon MF, Borrell C, López R, Pastor V. Mortality and socioeconomic deprivation in census tracts of an urban setting in southern Europe. J Urban Health. 2005;82:225-236.

Domínguez-Berjon MF, Borrell C. Mortalidad y privación socioeconómica en las secciones censales y los distritos de Barcelona [Mortality and socioeconomic deprivation in the census tracts and districts of Barcelona]. Gac Sanit. 2005;19:363-369.

Fernández E, Schiaffino A, Borrell C, Benach J, Ariza C, Ramón JM, Twose J, Nebot M, Kunst A. Social class, education, and smoking cessation: Long-term follow-up of patients treated at a smoking cessation unit. Nicotine Tob Res. 2006;8:29-36.

Giskes K, Kunst AE, Benach J, Borrell C, Costa G, Dahl E, Dalstra JA, Federico B, Helmert U, Judge K, Lahelma E, Moussa K, Ostergren PO, Platt S, Prattala R, Rasmussen NK, Mackenbach JP. Trends in smoking behaviour between 1985 and 2000 in nine European countries by education. J Epidemiol Community Health. 2005;59:395-401.

Huisman M, Kunst AE, Bopp M, Borgan JK, Borrell C, Costa G, Deboosere P, Gadeyne S, Glickman M, Marinacci C, Minder C, Regidor E, Valkonen T, Mackenbach JP. Educational inequalities in cause-specific mortality in middle-aged and older men and women in eight western European populations. Lancet. 2005;365:493-500.

Lorant V, Kunst AE, Huisman M, Costa G, Mackenbach J; EU Working Group on Socio-Economic Inequalities in Health. Socio-economic inequalities in suicide: a European comparative study. Br J Psychiatry. 2005;187:49-54.

Altres publicacions

Artazcoz L, Cortés I, Benach J. Les desigualtats en la salut laboral. A: Borrell C, Benach J, coordinadors. Evolució de les desigualtats en la salut a Catalunya. Barcelona: Mediterrània; 2005, p. 225-259.

Benach J, Martínez JM, Borrell C, Pasarín MI, Yasui Y, Buxó M. Les desigualtats geogràfiques en àrees petites. A: Borrell C, Benach J, coordinadors. Evolució de les desigualtats en la salut a Catalunya. Barcelona: Editorial Mediterrània; 2005, p. 37-69.

Benach J, Rodríguez-Sanz M, Borrell C, Martínez JM, Pérez G, Artazcoz L, Daponte A, Fernández E. La salud en España. Desigualdades en salud en comunidades autónomas y municipios. A: Navarro V, director. Fundación F. Largo Caballero. La situación social en España. Madrid: Editorial Biblioteca Nueva; 2005, p. 467-509.

Borrell C, Benach J. Introducció. Els eixos de la desigualtat, l'anàlisi de la seva evolució i les polítiques per reduir-la. A: Borrell C, Benach J, coordinadors. Evolució de les desigualtats en la salut a Catalunya. Barcelona: Editorial Mediterrània; 2005, p. 17-35.

Borrell C, Pérez G, Ricart I, Rodríguez-Sanz M. Les desigualtats socials en salut a Barcelona. A: Borrell C, Ballesteros A, Plaza A, coordinadors. La població vulnerable a Barcelona. Consorci Sanitari de Barcelona (Corporació Sanitària de Barcelona/Agència de Salut Pública); 2006, p. 45-54.

Borrell C, Rajmil L, Pérez G. Les desigualtats en la utilització de serveis sanitaris. A: Borrell C, Benach J, coordinadors. Evolució de les desigualtats en la salut a Catalunya. Barcelona: Editorial Mediterrània; 2005, p. 131-159.

Borrell C. Desigualdades y Servicio de Salud. Saúde e Sociedade. 2006;15:9-22.

Jordá E, Puigdollers E, Borrell C, Domingo-Salvany A, Pérez C, Rodríguez-Sanz M. Risc i vulnerabilitat en salut mental: A: Borrell C, Ballesteros A, Plaza A, coordinadors. La població vulnerable a Barcelona. Consorci Sanitari de Barcelona (Corporació Sanitària de Barcelona/Agència de Salut Pública); 2006, p. 25-43.

Muntaner C, Borrell C, Kunst A, Chung H, Benach J, Ibrahim S. Social class inequalities in health: does welfare state regime matter? Raphael D, Bryant T, Rioux M (eds). Staying alive. Critical perspectives on health, illness and health care. Toronto: Canadian Scholars'Press Inc; 2006.

Pasarín MI, Fernández E, Rodríguez-Sanz M, Nebot M. Les desigualtats en els estils de vida. A: Borrell C, Benach J, coordinadors. Evolució de les desigualtats en la salut a Catalunya. Barcelona: Editorial Mediterrània; 2005, p. 105-130.

Puigpinós R, Fortea C, Jansà JM. La població sense sostre. A: Borrell C, Ballesteros A, Plaza A, coordinadors. La població vulnerable a Barcelona. Consorci Sanitari de Barcelona (Corporació Sanitària de Barcelona/Agència de Salut Pública); 2006, p. 55-64.

Puigpinós R. Altres col·lectius de població exclosa. A: Borrell C, Ballesteros A, Plaza A, coordinadors. La població vulnerable a Barcelona. Consorci Sanitari de Barcelona (Corporació Sanitària de Barcelona/Agència de Salut Pública); 2006, p. 79-91.

Puigpinós R. La població immigrant. A: Borrell C, Ballesteros A, Plaza A, coordinadors. La població vulnerable a Barcelona. Consorci Sanitari de Barcelona (Corporació Sanitària de Barcelona/Agència de Salut Pública); 2006, p. 65-77.

Rohlfs I, Valls C, Pérez G. Les desigualtats de gènere en la salut. A: Borrell C, Benach J, coordinadors. Evolució de les desigualtats en la salut a Catalunya. Barcelona: Editorial Mediterrània; 2005, p. 161-201.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Desigualtats socioeconòmiques en la planificació i el desenllaç de l'embaràs a la ciutat de Barcelona.
Autora de la tesina: Laia Font
Direcció: Glòria Pérez
Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2005.

Títol: Desigualdades socieconómicas en mortalidad en las secciones censales de la ciudad de Barcelona.
Autora de la tesina: Gemma Cano
Direcció: Carme Borrell
Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006.

Premis i altres

Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic i tecnològic de Catalunya atorgada a Carme Borrell. Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Generalitat de Catalunya. Any 2005.

Borrell C, Peiró R, Ramón N, Pasarín MI, Colomer C, Zafrá E, Álvarez-Dardet. Obtenció del XV Premio de la Sociedad Española de Epidemiología al millor article d'investigació publicat a Gaceta Sanitaria durant 2005. Desigualdades socioeconómicas y planes de salud en las comunidades autónomas del Estado español. Gac Sanit. 2005;19:277-285. Any 2006.

4 Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i a la Comunitat

Línies de recerca

Aquesta àrea de recerca se centra en la col·laboració amb els diversos àmbits assistencials de la ciutat, especialment pel que fa als serveis a la comunitat: serveis hospitalaris, atenció primària i atenció a drogodependències.

Objectius estratègics

- Determinació dels factors que influeixen en la utilització dels serveis hospitalaris per part de la població.
- Avaluació de l'impacte en la salut de la reforma de l'atenció primària.
- Anàlisi de l'efectivitat de determinades mesures preventives realitzades des de l'atenció primària.
- Disseny d'estratègies d'intervenció en diferents àmbits dirigides a l'atenció a les drogodependències: territorialització, política de disminució de risc, protocols de col·laboració amb institucions i programes, avaluació de l'efectivitat de les intervencions breus, etc.
- Avaluació de l'efectivitat de la xarxa assistencial per a l'atenció a les drogodependències.
- Mesura de "l'acompliment" (performance) dels serveis sanitaris de la ciutat de Barcelona.

Projectes científics

Investigador principal: Manel Nebot
Títol: Evaluación de la efectividad de la vacuna antineumocócica en personas de más de 65 años
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2005-2007

Investigador principal: M. Isabel Pasarín
Títol: Evaluación de la adecuación de la provisión de servicios de atención primaria de salud al modelo teórico
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2006-2007

Publicacions en revistes indexades

Córdoba R, Nebot M. Educación sanitaria del paciente en atención primaria [Health education of patients in primary care]. Med Clin (Barc). 2005;125:154-157.

Díez E, Juárez O, Villamarín F. Intervenciones de promoción de la salud basadas en modelos teóricos [Health promotion interventions based on theoretical models]. Med Clin (Barc). 2005;125:193-197.

García-Altés A, Pinilla J, Peiró S. Aproximación a los pesos de calidad de vida de los "Años de Vida Ajustados por Calidad" mediante el estado de salud autopercibido [An approach to "quality-adjusted life years" quality of life weights from self-assessed health status]. Gac Sanit. 2006;20:457-464.

García-Altés A, Puig-Junoy J. Revisión de la evidencia científica sobre la eficiencia del uso de la eritropoyetina [Review of the scientific evidence of the efficiency of erythropoietin use]. Med Clin (Barc). 2006;127:415-421.

García-Altés A, Rota R, Barenys M, Abad A, Moreno V, Pons JM, Piqué JM. Cost-effectiveness of a "scope and score" strategy for the management of dyspepsia. Eur J Gastroenterol Hepatol. 2005;17:709-719.

García-Altés A, Zonco L, Borrell C, Plasència A. Medir el desempeño de los servicios de salud: revisión de las experiencias internacionales y su aplicación a contextos urbanos [Measuring the performance of health care services: a review of international experiences and their application to urban contexts]. Gac Sanit. 2006;20:316-324.

García-Altés A. Comentario. Mayor seguridad para los pacientes y menor coste para la sociedad [Comment. Higher safety for patients and lower costs for society]. Gac Sanit. 2006;20:58.

March JC, Suess A, Prieto MA, Escudero MJ, Nebot M, Cabeza E, Pallicer A. Trastornos de la conducta alimentaria: Opiniones y expectativas sobre estrategias de prevención y tratamiento desde la perspectiva de diferentes actores sociales [Dietary behavior disorders: opinions and expectancies on prevention and treatment strategies from the perspective of the several social actors]. Nutr Hosp. 2006;21:4-12.

Navarro V, Muntaner C, Borrell C, Benach J, Quiroga A, Rodríguez-Sanz M, Verges N, Pasarín MI. Politics and health outcomes. Lancet. 2006;368:1033-1037.

Pasarín MI, Fernández de Sanmamed MJ, Calafell J, Borrell C, Rodríguez D, Campasol S, Torné E, Torras MG, Guarga A, Plasència A. Razones para acudir a los servicios de urgencias hospitalarios. La población opina [Reasons for attending emergency departments. People speak out]. Gac Sanit. 2006;20:91-99.

Pujol E, Gené J, Sans M, Sampietro-Colom L, Pasarín MI, Iglesias-Pérez B, Casajuana-Brunet J, Escarams-Babiano G. El producto de la atención primaria definido por profesionales y usuarios [Primary health care product defined by health professionals and users]. Gac Sanit 2006;20:209-219.

Saltó E, Villalbí JR, Valverde A, Baranda L, Plasència A. Políticas reguladoras y opinión pública: el caso del tabaco [Regulatory policies and public opinion: the case of smoking]. Rev Esp Salud Pública. 2006;80:243-248.

Sans M, Pujol E, Gené J, Pasarín MI, Iglesias-Pérez B, Casajuana-Brunet J. Family medicine attributes related to satisfaction, health and costs. Family Practice 2006;23:308-316.

Triviño L, Torres-Rodríguez JM, Martínez-Roig A, Cortina C, Belver V, Pérez-González M, Jansà JM. Prevalence of tinea capitis and tinea pedis in Barcelona schoolchildren. Pediatr Infect Dis J. 2005;24:137-141.

Villalbí JR, Farrés J. Culminar la reforma de la atención primaria de salud: gestión del cambio en Barcelona, 1998-2003 [Rounding off the reform of primary health care: managing change in Barcelona, 1998-2003]. Aten Primaria. 2005;35:484-488.

Villalbí JR, Guix J. La organización de la salud pública en un contexto federal. Aportaciones desde la perspectiva de Estados Unidos [The organization of public health in the USA: a federal model]. Gac Sanit. 2006;20 (Supl 3):72-80.

Villalbí JR, Rodríguez-Martos A, Jansà JM, Guix J. Políticas para reducir el daño causado por el consumo de alcohol: una aproximación desde la salud pública [Policies to reduce harm caused by alcohol use: a public health perspective]. Med Clin (Barc). 2006;127:741-743.

Villalbí JR. De las propuestas del movimento de prevención al consenso político: la ley de medidas sanitarias contra el tabaquismo [From the proposals of the smoking prevention movement to political consensus: the anti-smoking law]. Gac Sanit. 2006;20:1-3.

Villlalbí JR, Antó JM, Pané O, de Peray JL. Propuestas de reforma de los servicios de salud pública en Cataluña [Proposals for the reform of public health services in Catalonia]. Rev Esp Salud Pública. 2006;80:567-583.

Zafra E, Peiró R, Ramon N, Álvarez-Dardet C, Borrell C. Análisis de la formulación de las políticas sobre envejecimiento en los planes autonómicos sociosanitarios y de atención a las personas mayores en España [Analysis of the formulation of policies on aging in plans for social and health care and care of the elderly in autonomous communities in Spain]. Gac Sanit. 2006;20:295-302.

Altres publicacions

García-Altés A. La eficiencia de los medicamentos cardiovasculares y su impacto sobre el sistema sanitario. A: Meneu R, Ortún Rubio V, Rodríguez Artalejo F (ed.). Innovaciones en gestión clínica y sanitaria. Madrid: Masson; 2005, p. 171-189.

García-Altés A. Spain and Canada: Barcelona and Montreal compare their health care services. A: Busse R, Schlette S, Weinbrenner S (ed.). Health Policy Developments, Issue 4. Focus on Access, Primary Care, Health Care Organization. Gütersloh: Verlag Bertelsmann Stiftung; 2005, p. 61-62.

Rico A, Ramos X, Borrell C. Distribución de la renta y salud: el papel mediador de las políticas públicas y el capital social. En: Políticas Públicas y distribución de la renta. Jesús Ruiz-Huerta Carbonell (ed). Fundación BBVA 2005, p. 213-314.

Rodríguez-Martos A. Intervención breve en un bebedor de riesgo desde la atención primaria de salud (caso clínico). Trastornos Adictivos 2005;7:197-210.

Villalbí JR. Evaluación de las políticas de protección frente al humo ambiental de tabaco desarrolladas hasta hoy en nuestro país. En: Baroja J, Salvador T, Córdoba R, Villalbí JR (ed.). Espacios laborales libres de humo. Madrid: Comité Nacional para la Prevención del Tabaquismo y Ministerio de Sanidad y Consumo. 2006;195-206.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Estudi d'avaluació d'un programa de gestió de casos de base hospitalària sobre pacients amb malaltia respiratòria crònica.
Autor de la tesina: Francesc Güell
Direcció: Maica Rodríguez-Sanz i Xavier Castells
Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006

Títol: Revisió sistemàtica de l'evidència científica sobre l'eficiència de programes i intervencions adreçats als problemes de salut inclosos a l'informe de salut de Barcelona.
Autor de la tesina: Jordi Baroja
Direcció: Anna García-Altés
Tesina del Màster de Salut Pública. Barcelona, 2006.

Títol: Análisis coste-efectividad de los tratamientos con derivados eritropoyéticos de la insuficiencia renal crónica en pacientes en prediálisis.
Autora de la tesina: Carlota Bernal
Direcció: Anna García-Altés
Màster on line en Economía de la Salud y del Medicamento. Centre de Recerca en Economia de la Salut. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006.

5 Àrea de Salut Internacional: Immigració i Malalties Emergents

Línies de recerca

Sota aquest epígraf s'inclou la recerca orientada a l'estudi de totes aquelles malalties importades (persones immigrants, cooperants, viatgers), així com de la situació de salut dels immigrants a la ciutat. També inclou projectes de recerca desenvolupats en països de renda baixa.

Objectius estratègics

- Avaluació de les necessitats de salut prioritàries en certes àrees i països en vies de desenvolupament, camps de refugiats, etc.
- Estudi de les característiques diferencials de malalties com tuberculosi, VIH/sida, en immigrants estrangers que resideixen a l'àrea de Barcelona.
- Descripció i control de malalties importades (persones immigrants, cooperants, viatgers, etc.).
- Estudi de l'epidemiologia de les malalties emergents a Barcelona.

Projectes científics

Investigador principal: Josep M. Jansà
Títol: Transmisión de la tuberculosi en una gran ciudad, influencia de los nuevos inmigrantes
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2003-2005

Investigador principal: Èlia Díez
Títol: Promoción de la salud reproductiva en mujeres inmigrantes mediante acercamiento y visitas domiciliarias. Un ensayo clínico aleatorio
Finançament: Fondo de Investigaciones Sanitarias (FIS)
Període de vigència: 2005-2007

Publicacions en revistes indexades

Font A, Puigpinós R, Chichango IE, Cabrero N, Borrell C. AIDS-related knowledge and behaviors in Mozambique. Rev Epidemiol Sante Publique. 2006;54:341-354.

García Trabanino R, Domínguez J, Jansà JM, Oliver A. Proteinuria e insuficiencia renal crónica en la costa de El Salvador: detección con métodos de bajo coste y factores asociados [Proteinuria and Chronic Renal Failure in the coast of El Salvador: detection with low cost methods and associated factors]. Nefrologia 2005; 25:31-38.

Jansà JM. Inmigración y envejecimiento; nuevos retos en salud pública [Immigration and aging: new challenges in Public Health]. Gac Sanit. 2006 Mar;20 (Supl 1):10-14.

Altres publicacions

Jansà JM, Guayta R. (actualización y revisión edición en castellano). Cuadernos de la Buena Praxis. Los inmigrantes y su salud. Barcelona: Colegio Oficial de Médicos de Barcelona, 2005.

Jansà JM, Ordóñez JI. Nous elements en salut i immigració. A: Borrell C, Benach J, coordinadors. Evolució de les desigualtats en la salut a Catalunya. Barcelona: Editorial Mediterrània; 2005, p. 203-223.

Tesis doctorals i tesines

Títol: Estudio cualitativo de determinantes de salud reproductiva en mujeres inmigrantes latinoamericanas en Barcelona.
Autora de la tesina: Marta Cabanas
Direcció: Èlia Díez
Màster en Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2005.

Títol: Les causes de mortalitat en immigrants a Barcelona.
Autores de la tesina: Gemma Pomares i Cèlia Serna
Direcció: Carme Borrell
Màster de Medicina Tropical y Salud Internacional. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, 2005.

Títol: Desigualdades en salud y uso de servicios sanitarios entre población autóctona e inmigrante en España, 2003.
Autora de la tesina: Nazmy Villarroel
Direcció: Maica Rodríguez-Sanz
Máster de Medicina Tropical y Salud Internacional. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, 2006.

Títol: Bajo peso, prematuridad y utilización de servicios sanitarios en madres inmigrantes y autóctonas residentes en Barcelona. Años 2000-2003.
Autora de la tesina: Pilar Sancho
Direcció: M. Isabel Pasarín
Máster de Medicina Tropical y Salud Internacional. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona, 2006.

Títol: Consum de drogues en la població immigrant a la ciutat de Barcelona.
Autora de la tesina: Andrea Gabilondo
Direcció: Josep M. Jansà
Tesina del Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006.

Títol: Sistemes d'informació de salut i immigració a Catalunya; anàlisi i propostes.
Autor de la tesina: Davide Malmusi
Direcció: Josep M. Jansà
Tesina del Màster de Salut Pública. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona, 2006.

6 Àrea de Metodologia i Edició Científica

Línies de recerca

Aquest àmbit engloba dues línies clarament diferenciades, l'**edició científica** d'una banda, i la recerca al voltant d'**aspectes metodològics** de la pràctica de la salut pública i de les diverses disciplines que la integren, de l'altra.

Objectius estratègics

- Valoració de la publicació científica en el procés de la recerca.
- Estudi i control de qualitat dels principals instruments bibliomètrics de què es disposa per a la publicació dels resultats de la recerca en salut pública.
- Recerca d'aspectes metodològics de la pràctica de la salut pública i de les diverses disciplines que la integren.

Publicacions en revistes indexades

Cano-Serral G, Pérez G, Borrell C. Comparability between ICD-9 and ICD-10 for the leading causes of death in Spain. Rev Epidemiol Sante Publique. 2006;54:355-365.

García M, Fernández E, Schiaffino A, Borrell C, Martí M, Borràs JM. Attrition in a population-based cohort eight years after baseline interview: The Cornella Health Interview Survey Follow-up (CHIS.FU) Study. Ann Epidemiol. 2005;15:98-104.

Guix J. Calidad en salud pública [Quality in public health]. Gac Sanit. 2005;19(4):325-332.

Guix J, Fernández Ballart J, Sala J. Pacientes, médicos y enfermos: tres puntos de vista sobre una misma realidad. Actitudes y percepciones ante los derechos de los pacientes [Patients, physicians and nurses: three different points of view on the same issue. Attitudes to and perceptions of patient rights]. Gac Sanit. 2006;20(6):465-472.

Rius C, Pérez G por el grupo Cohesca. La edad como escala de tiempo en el análisis de supervivencia por trastornos crónicos [Age as time-scale: an application to the survival analysis of chronic diseases]. Rev Esp Salud Pública. 2006;80:657-664.

Rius C, Pérez G. La medición de los trastornos crónicos en un mismo individuo como predictores de la mortalidad [Measurement of chronic conditions in a single person as a mortality predictor]. Gac Sanit. 2006;20(Supl 3):17-26.

La recerca en salut pública
a Barcelona

D

Activitat de docència

D

L'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), organitza un gran nombre de cursos, participa en molts altres i manté col·laboracions amb diferents institucions acadèmiques, la qual cosa configura una àmplia oferta docent pròpia, especialment de postgrau, tant de doctorat com de màster.

Dins de l'ASPB hi ha una continua formació d'investigadors/res que treballen en projectes de recerca, així com d'alumnes en pràctiques de diferents assignatures relacionades amb la salut pública. A més, l'ASPB dóna formació a metges interns i residents de Medicina Preventiva i Salut Pública, ja que forma part d'una de les unitats docents de medicina preventiva i Salut Pública de la ciutat de Barcelona. Aquesta unitat està formada per l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària, la Universitat Pompeu Fabra i l'ASPB.

Un conveni signat l'any 2004 amb la Universitat Pompeu Fabra facilita la col·laboració entre ambdues institucions en el desenvolupament del Màster de Salut Pública. Així, l'ASPB participa en el Consell de Direcció i Coordinació i en el Consell Acadèmic, a més a més de participar en la docència de diverses assignatures (diversos professionals de l'ASPB són professors associats de la UPF). El conveni també estableix que l'ASPB disposa de cinc beques cada any per facilitar que cinc persones puguin estudiar el màster, donant preferència als treballadors/res o investigadors/res en formació de l'ASPB.

Cal assenyalar que, l'any 2004, es va signar un nou conveni de col·laboració entre l'ASPB i la Universitat Johns Hopkins dels Estats Units, que ampliava els temes de col·laboració que ja existien des dels anys vuitanta. Fruit d'aquest conveni, l'últim trimestre de cada any es desenvolupa el "Johns Hopkins Fall Institute In Health Policy and Management" que ofereix cursos d'interès per als treballadors/res i investigadors/res de salut pública. Els cursos són en anglès i s'imparteixen per professorat de la Universitat Johns Hopkins i també per professorat tant de l'ASPB com de la Universitat Pompeu Fabra. Aquest conveni facilita així mateix que diversos professionals de l'ASPB siguin professors associats de la Universitat Johns Hopkins.

Els diferents cursos realitzats per professionals de l'ASPB durant els anys 2005 i 2006 es presenten a continuació en forma de taula. S'han estructurat segons la direcció i la docència de cursos de formació universitària, col·laboracions i convenis de pràctiques i cursos en cicles formatius. Pel que fa a la docència de formació universitària cal assenyalar que l'ASPB col·labora amb la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat de Barcelona, la Universitat Ramon Llull i la Universitat Rovira i Virgili.

L'ASPB, a més de la docència en el marc de la formació universitària, de pregrau i postgrau, i per la seva condició de referent en la salut pública, imparteix un gran nombre de cursos en diferents institucions. L'Institut de Seguretat Alimentària i Salubritat (ISAS) col·labora amb els cursos que organitza periòdicament l'Àrea de Salut Pública de la Diputació de Barcelona, adreçats a tècnics municipals sobre temes del seu interès. A més a més de participar en jornades i simpòsiums, l'ASPB rep gran quantitat de sol·licituds per a cursos i tallers relacionats amb temes de gran actualitat i que marquen l'agenda política del nostre país: violència psicològica a la feina, vigilància de la salut i prevenció de riscos laborals, estrès a l'escola, brots epidèmics i protecció de la salut, entre molts altres.

L'any 2006 el Centre d'Acollida d'Animals de Companyia ha facilitat les instal·lacions i els animals per a les pràctiques del Curs d'Educadors Canins.

Taula 3. Direcció i docència d'assignatures en formació universitària, 2005-2006

Universitat/centre	Curs	Assignatura
Universitat Pompeu Fabra (UPF)	Màster de Salut Pública	**Principis d'Epidemiologia (I i II)** Salut i Societat **Promoció de la Salut** **Salut Pública Local** **Vigilància de la Salut Pública** **Epidemiologia i Prevenció de Malalties Transmissibles** Gestió en Salut Pública
	Curs Superior de Medicina del Treball	Riesgo Psicosocial y Salud Mental
	Escola Superior de Prevenció de Riscos Laborals	**Psicosociologia aplicada**
	Postgrau d'Infermeria del Treball	**Psicosociologia aplicada**
	Màster de Polítiques Públiques	**Salud Pública** **Desigualdades sociales en salud**
	Màster de Comunicació Científica	Salud pública: el caso del tabaquismo Las publicaciones científicas en salud pública Comunicación y brotes epidémicos
Johns Hopkins Fall Institute	**Johns Hopkins Fall Institute in Health Policy (novembre 2005)**	**Public Health Practice** **Fundamentals of Health Education and Health Promotion** **Introduction to Water Quality** **Emerging Infections** **Public Polices to Reduce Health Inequalities: The International Experience. Part I. The Analysis of the Current Situation**
	Johns Hopkins Fall Institute in Health Policy (octubre-novembre 2006)	**Problem Solving in Public Health** **An Introduction to Injury Prevention and Control** **Program Effectiveness in Health Education and Health Promotion** **Epidemiologic Basis for Tuberculosis Control** **Air, Water, and Food Toxics** **Community Intervention for Reducing Inequalities: Consideration of Theory, Methods and Evaluation** **Cutting Edge Topics in Social Epidemiology**
Universitat Ramon Llull (URL)	Escola Universitària de Treball Social i Educació Social (EUTSES)	**Salut Pública i Treball Social**
Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	**Curs de Doctorat**	**Introducció a l'Epidemiologia** **Avaluació de polítiques i programes de salut**
	EU d'Infermeria Creu Roja de Terrassa	**Disseny, implementació i avaluació de programes adreçats a la comunitat**
	Màster de Medicina Tropical	**El sistema de salut** **Epidemiologia**
Universitat de Barcelona (UB)	Màster de Drogodependències	Prevenció de les drogodependències des dels serveis especialitzats **Epidemiologia de les drogues**
	Màster de Sida	Curs d'avenços en sida
	Diplomatura en Nutrició Humana i Dietètica (CESNID)	Microbiologia i toxicologia dels aliments
Universitat Rovira i Virgili	**Màster de Gestió de Serveis Sanitaris**	**Salut Pública**

Els cursos i les assignatures en negreta són dirigits o codirigits per l'ASPB.

Taula 4. Col·laboració en les pràctiques d'alumnes de diferents centres, 2005-2006

Universitat/centre	Escola/facultat	Assignatura
Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)	Facultat de Veterinària	Higiene dels aliments Histologia i anatomia patològica Cirurgia Etologia animal
	Facultat de Medicina Facultat de Psicologia	Investigació de malalties transmissibles Pràcticum
Universitat de Barcelona (UB)	Facultat de Biologia Facultat de Química	Anàlisi microbiològica i parasitològica Anàlisi química
Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)	Escola Superior d'Agricultura Escola d'Enginyeria Tècnica Agrícola	
Universitat de Girona	Facultat de Ciències	Control microbiològic d'aigües i aliments
Universitat de Vic	Facultat de Ciències i Tecnologia	
Escola de la Creu Roja		Pràctiques d'Infermeria
Centre d'Estudis CIM (privat)	Professorat del Servei d'Etologia Facultat de Veterinària de la UAB	Pràctiques del curs d'educadors canins
IES Narcís Monturiol, Poblenou, Mercè Rodoreda, La Guineueta		Pràctiques d'anàlisi química i microbiològica d'aigües, aliments i mostres ambientals

La recerca en salut pública
a Barcelona

Annexos
La recerca a l'ASPB en xifres

Taula 5. Producció científica per àrees de recerca, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Determinants de Salut						
Projectes de nova adjudicació	1	0	7	6	4	18
Projectes actius	11	7	8	10	11	—
Articles publicats en revistes indexades	8	18	22	9	18	75
Altres publicacions	16	4	6	4	4	34
Problemes de Salut						
Projectes de nova adjudicació	4	8	2	2	3	19
Projectes actius	11	14	13	15	7	—
Articles publicats en revistes indexades	15	14	18	8	19	74
Altres publicacions	7	6	2	3	7	25
Desigualtats en Salut						
Projectes de nova adjudicació	2	0	1	2	2	7
Projectes actius	5	5	1	4	5	—
Articles publicats en revistes indexades	2	9	13	11	9	44
Altres publicacions	5	7	2	8	7	29
Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i a la Comunitat						
Projectes de nova adjudicació	3	0	0	1	1	5
Projectes actius	4	3	1	1	2	—
Articles publicats en revistes indexades	1	7	7	5	15	35
Altres publicacions	2	2	5	4	1	14
Salut Internacional: Immigració i Malalties Emergents						
Projectes de nova adjudicació	1	1	1	1	0	4
Projectes actius	1	2	3	2	1	—
Articles publicats en revistes indexades	3	2	1	1	2	9
Altres publicacions	0	2	1	2	0	5
Metodologia i Edició Científica						
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	0	0
Projectes actius	0	0	0	0	0	—
Articles publicats en revistes indexades	5	5	3	2	4	19
Altres publicacions	1	1	0	0	0	2
Totals						
Projectes de nova adjudicació	11	9	11	12	10	**53**
Projectes actius	32	31	26	32	26	—
Articles publicats en revistes indexades	34	55	64	36	67	**256**
Altres publicacions	31	22	16	21	19	**109**

Gràfic 1. Evolució de la producció científica (projectes), 2002-2006

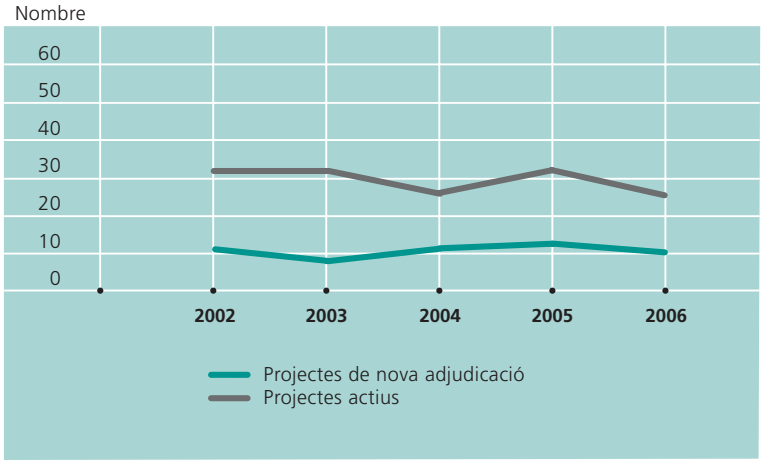

Gràfic 2. Evolució de la producció científica (publicacions), 2002-2006

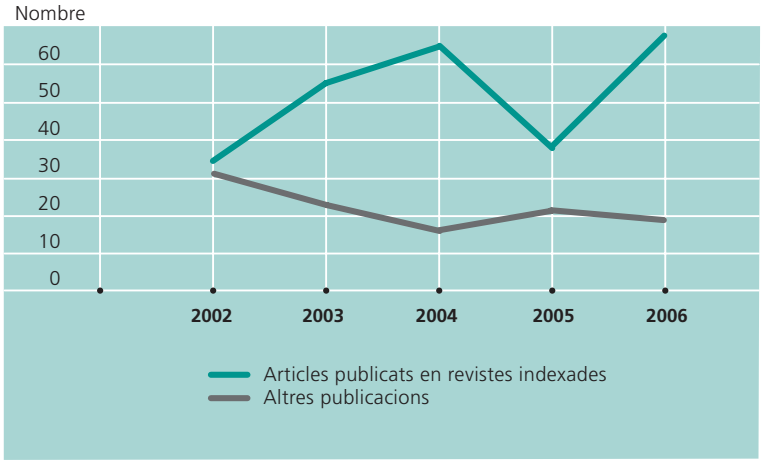

Gràfic 3. Projectes de nova adjudicació per àrees de recerca, 2002-2006

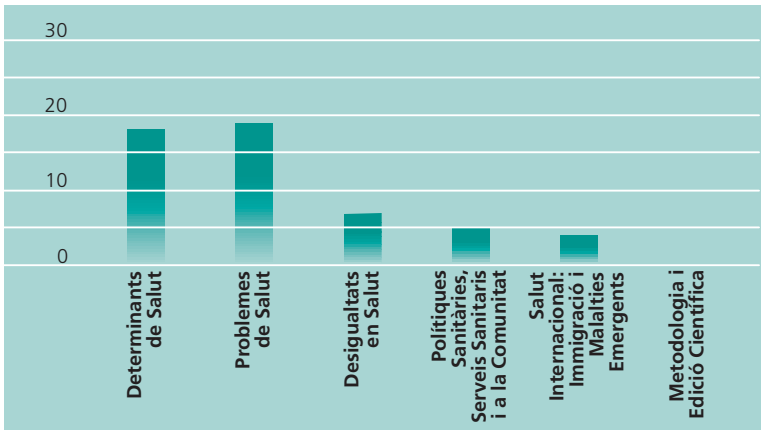

Gràfic 4. Articles publicats en revistes indexades per àrees de recerca, 2002-2006

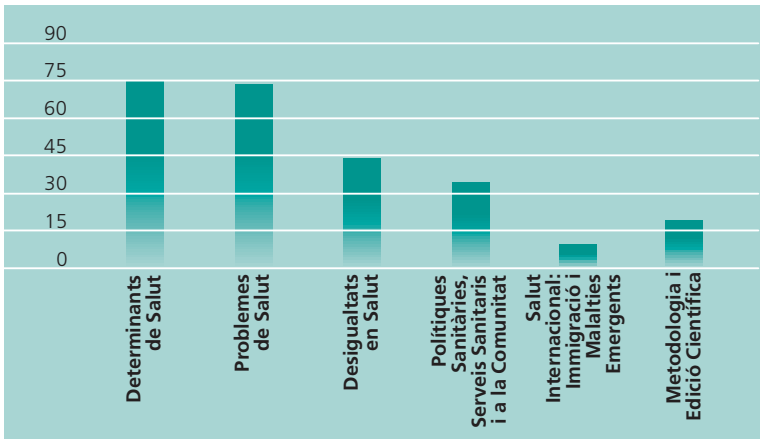

Gràfic 5. Altres publicacions per àrees de recerca, 2002-2006

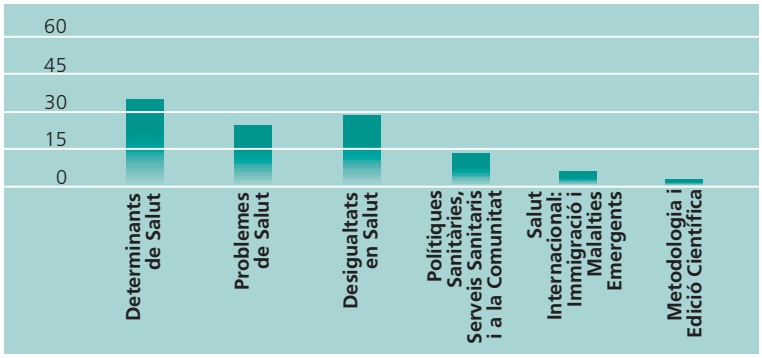

Taula 6. Producció científica de l'Àrea de Determinants de Salut, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Comportaments i estils de vida						
Tabac						
Projectes de nova adjudicació	0	0	3	0	1	4
Projectes actius	1	1	3	2	2	—
Articles publicats en revistes indexades	4	8	7	3	6	28
Altres publicacions	2	0	2	2	1	7
Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades						
Projectes de nova adjudicació	1	0	1	1	1	4
Projectes actius	5	4	2	3	3	—
Articles publicats en revistes indexades	1	1	4	4	10	20
Altres publicacions	4	1	1	2	3	11
Determinants de salut segons el grup d'edat						
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	0	0
Projectes actius	2	2	0	0	0	—
Articles publicats en revistes indexades	1	1	4	0	0	6
Altres publicacions	4	3	2	0	0	9
Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments						
Projectes de nova adjudicació	0	0	3	5	2	10
Projectes actius	3	0	3	5	6	—
Articles publicats en revistes indexades	2	8	7	2	2	21
Altres publicacions	6	0	1	0	0	7
Totals						
Projectes de nova adjudicació	1	0	7	6	4	**18**
Projectes actius	11	7	8	10	11	—
Articles publicats en revistes indexades	8	18	22	9	18	**75**
Altres publicacions	16	4	6	4	4	**34**

Taula 7. Producció científica de l'Àrea de Problemes de Salut, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Salut maternoinfantil						
Projectes de nova adjudicació	1	1	0	0	0	2
Projectes actius	1	1	1	1	0	—
Articles publicats en revistes indexades	1	1	3	1	0	6
Altres publicacions	0	0	0	0	1	1
Salut laboral i risc psicosocial del treball						
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	0	0
Projectes actius	0	0	0	0	0	—
Articles publicats en revistes indexades	2	0	4	0	2	8
Altres publicacions	1	2	0	1	0	4
Malalties transmissibles						
VIH/sida						
Projectes de nova adjudicació	0	1	0	0	1	2
Projectes actius	4	3	3	4	1	—
Articles publicats en revistes indexades	3	4	3	1	7	18
Altres publicacions	1	0	0	0	0	1
Tuberculosi						
Projectes de nova adjudicació	2	1	0	2	2	7
Projectes actius	5	4	1	4	5	—
Articles publicats en revistes indexades	4	2	4	3	4	17
Altres publicacions	1	0	2	2	5	10
Brots epidèmics						
Projectes de nova adjudicació	0	0	1	0	0	1
Projectes actius	0	0	1	1	0	—
Articles publicats en revistes indexades	3	2	1	0	1	7
Altres publicacions	2	1	0	0	1	4
Vacunes i altres malalties transmissibles						
Projectes de nova adjudicació	0	0	1	0	0	1
Projectes actius	0	0	1	1	0	—
Articles publicats en revistes indexades	0	4	2	0	0	6
Altres publicacions	0	2	0	0	0	2
Total malalties transmissibles						
Projectes de nova adjudicació	2	2	2	2	3	11
Projectes actius	9	7	6	10	6	—
Articles publicats en revistes indexades	10	12	10	4	12	48
Altres publicacions	4	3	2	2	6	17
Accidents i lesions						
Projectes de nova adjudicació	1	4	0	0	0	5
Projectes actius	1	5	5	3	1	—
Articles publicats en revistes indexades	2	1	1	2	5	11
Altres publicacions	2	1	0	0	0	3

Taula 8. Producció científica de l'Àrea de Problemes de Salut, 2002-2006 (continuació)

	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Càncer						
Projectes de nova adjudicació	0	1	0	0	0	1
Projectes actius	0	1	1	0	0	—
Articles publicats en revistes indexades	0	0	0	1	0	1
Altres publicacions	0	0	0	0	0	0
Totals						
Projectes de nova adjudicació	4	8	2	2	3	**19**
Projectes actius	11	14	13	15	7	—
Articles publicats en revistes indexades	15	14	18	8	19	**74**
Altres publicacions	7	6	2	3	7	**25**

Taula 9. Producció científica de l'Àrea de Desigualtats en Salut, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Desigualtats de gènere						
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	0	0
Projectes actius	0	0	0	0	0	—
Articles publicats en revistes indexades	0	1	4	2	0	7
Altres publicacions	2	2	0	1	0	5
Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques						
Projectes de nova adjudicació	2	0	1	2	2	7
Projectes actius	5	5	1	4	5	—
Articles publicats en revistes indexades	2	8	9	9	9	37
Altres publicacions	3	5	2	7	7	24
Totals						
Projectes de nova adjudicació	2	0	1	2	2	**7**
Projectes actius	5	5	5	1	4	**—**
Articles publicats en revistes indexades	2	9	13	11	9	**44**
Altres publicacions	5	7	2	8	7	**29**

Taula 10. Producció científica de l'Àrea de Polítiques Sanitàries, Serveis Sanitaris i a la Comunitat, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Projectes de nova adjudicació	3	0	0	1	1	**5**
Projectes actius	4	3	1	1	2	—
Articles publicats en revistes indexades	1	7	7	5	15	**35**
Publicacions no indexades	2	2	5	4	1	**14**

Taula 11. Producció científica de l'Àrea de Salut Internacional: Immigració i Malalties Emergents, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Projectes de nova adjudicació	1	1	1	1	0	**4**
Projectes actius	1	2	3	2	1	—
Articles publicats en revistes indexades	3	2	1	1	2	**9**
Publicacions no indexades	0	2	1	2	0	**5**

Taula 12. Producció científica de l'Àrea de Metodologia i Edició Científica, 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Projectes de nova adjudicació	0	0	0	0	0	**0**
Projectes actius	0	0	0	0	0	—
Articles publicats en revistes indexades	5	5	3	2	4	**19**
Altres publicacions	1	1	0	0	0	**2**

Gràfic 6. Ingressos per als projectes de nova adjudicació, 2002-2006

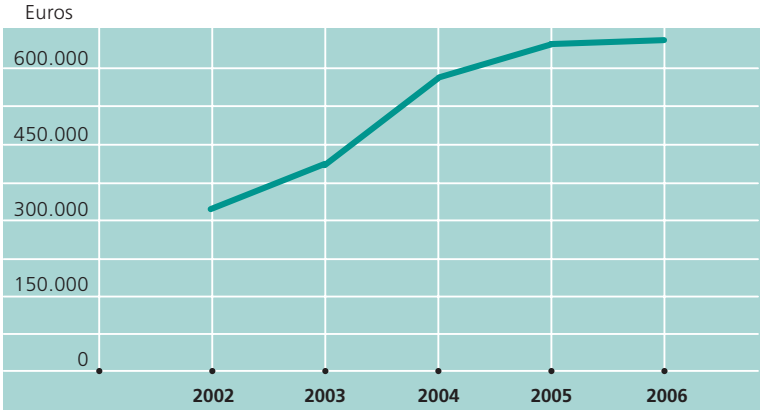

Gràfic 7. Ingressos per als projectes de nova adjudicació segons les entitats finançadores, 2005-2006

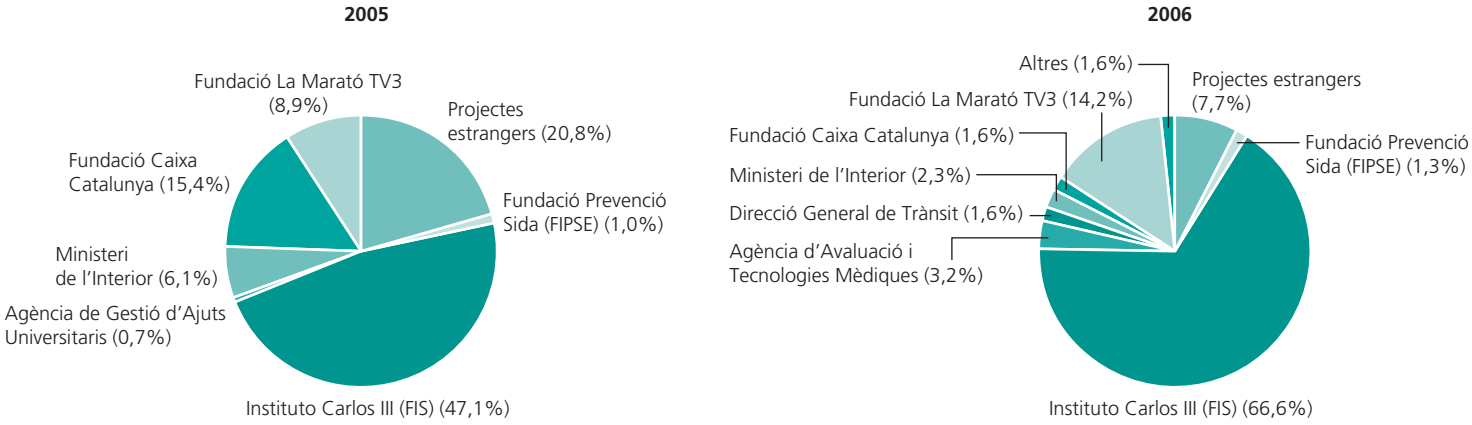

Índex d'investigadors i investigadores

Investigador/a (vinculació)	Institut i servei	Línies de recerca principals	Xarxes FIS[1]	Centres Biomèdics en Xarxa (CIBER)[2]
Ariza, Carles	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció	Comportaments i estils de vida, tabac	RCESP-G3	CIBERESP-C3
Artazcoz, Lucía	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Laboral	Desigualtats de gènere, desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques. Salut laboral i risc psicosocial del treball	RCESP-G1 RISG	CIBERESP-C1
Arqués, Josep	Institut de Seguretat Alimentària i de Salubritat	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments		CIBERESP-C3
Borrell, Carme[3]	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària/ DRID	Desigualtats socioeconòmiques i de gènere Salut maternoinfantil	RECESP-G1 RISG	CIBERESP-C1
Brugal, M. Teresa	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències	Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades. Desigualtats. Malalties transmissibles	RCESP-G3 RTA	CIBERESP-C4
Casas, Conrad	Laboratori	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments	CIBERESP-C3	CIBERESP-C3
Caylà, Joan A.	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles. Desigualtats. Determinants de salut	RCESP-G2	
Centrich, Francesc	Laboratori: Química	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments Tabac	CIBERESP-C3	CIBERESP-C3
Cortés, Imma	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Laboral	Desigualtats de gènere i salut laboral i risc psicosocial del treball	RCESP-G1 RISG	CIBERESP-C1
De Simón, Mercè	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Brots epidèmics		
Díez, Èlia	Institut de Serveis a la Comunitat: Programes i Intervencions Preventives	Comportaments i estils de vida Malalties transmissibles Salut internacional: immigració i malalties emergents	RCESP-G3	CIBERESP-C1
Duran, Júlia	Institut de Seguretat Alimentària i de Salubritat	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments		
Ferrer, M. Dolors	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Brots epidèmics		CIBERESP-C2
García-Altés, Anna	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Polítiques sanitàries, serveis sanitaris i a la comunitat Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques	RCESP-G3	CIBERESP-C3
García de Olalla, Patricia	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles, salut internacional	RCESP-G2	CIBERESP-C2
González Cabré, Manel	Observatori de la Salut Pública: Informació en Salut Ambiental	Salut ambiental		CIBERESP-C3
Guix, Joan[4]	Gerència	Polítiques sanitàries, serveis sanitaris i a la comunitat		CIBERESP-C3

Investigador/a (vinculació)	Institut i servei	Línies de recerca principals	Xarxes FIS[1]	Centrees Biomèdics en Xarxa (CIBER)[2]
Isern, Anna M.	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Brots epidèmics		
Jansà, Josep M.[5]	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències	Salut internacional: immigració i malalties emergents	RCESP-G2	CIBERESP-C4
Juárez, Olga	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'intervenció	Determinants de salut, tabac Polítiques sanitàries, serveis sanitaris i a la comunitat	RCESP-G3	CIBERESP-C3
López, M. José	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Salut Comunitària	Determinants de salut, tabac Polítiques sanitàries, serveis sanitaris i a la comunitat		CIBERESP-C3
Maldonado, Rocío	Institut de Seguretat Alimentària i de Salubritat	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments		
Molinero, Emilia	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Laboral	Salut laboral i risc psicosocial del treball	RCESP-G1	
Moreno, Antonio[5]	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles		CIBERESP-C2
Muñoz, Enrique	Institut de Serveis a la Comunitat: Programes i Intervencions Preventives	Vacunes	RCESP-G2	CIBERESP-C3
Nebot, Manel	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'intervenció	Determinants de salut, tabac Polítiques sanitàries, serveis sanitaris i a la comunitat	RCESP-G3	CIBERESP-C3
Orcau, Àngels	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles: tuberculosi	RCESP-G2	CIBERESP-C2
Pañella, Helena	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia	Malalties transmissibles. Brots epidèmics	RCESP-G2	CIBERESP-C2
Pasarín, M. Isabel	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Comunitària	Desigualtats sòcioeconòmiques i de gènere Polítiques sanitàries, serveis sanitaris i a la comunitat	RCESP-G1 RISG	CIBERESP-C1
Pellicer, Teresa	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental i higiene i seguretat dels aliments. Malalties transmissibles		
Peracho, Víctor	Servei d'Higiene Pública i Zoonosis	Salut ambiental i higiene i seguretat dels aliments		
Pérez, Catherine	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Accidents i lesions. Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades	RCESP-G3	CIBERESP-C1
Pérez, Glòria	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Desigualtats socioeconòmiques i geogràfiques Càncer i salut maternoinfantil		CIBERESP-C1
Puigpinós, Rosa	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Desigualtats sòcioeconòmiques. Càncer i immigració	RCESP-G1	CIBERESP-C1

Investigador/a (vinculació)	Institut i servei	Línies de recerca principals	Xarxes FIS[1]	Centres Biomèdics en Xarxa (CIBER)[2]
Rius, Cristina	Observatori de la Salut Pública: Servei d'Epidemiologia	Malalties transmissibles: VIH/sida. Brots epidèmics	RCESP-G2	CIBERESP- C2
Rodríguez-Sanz, Maica	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Desigualtats socioeconòmiques i de gènere		CIBERESP- C1
Rodríguez-Martos, Alícia	Institut de Serveis a la Comunitat: Institut de Prevenció i Atenció a les Drogodependències	Substàncies psicoactives: alcohol i drogues no institucionalitzades	RCESP-G3 RTA	CIBERESP- C4
Rosés, Montserrat	Laboratori: Microbiologia	Salut ambiental, higiene i seguretat dels aliments. Brots epidèmics		
Salvador, Joaquín	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària	Salut maternoinfantil. Desigualtats en salut	RCESP-1 REPIER	CIBERESP- C1
Villalbí, J. Ramon	Divisió d'Estratègies i Sistemes d'Informació	Tabac. Càncer. Polítiques sanitàries, serveis sanitaris i a la comunitat	RCESP-G3	CIBERESP- C3

[1] Xarxes Temàtiques d'Investigació Cooperativa del FIS (2003-2006)
RCESP: Red de Centros de Epidemiología y Salud Pública
G1: Investigación en sistemas de información sanitaria y epidemiología social
G2: Investigación en epidemiología y control de enfermedades transmisibles y emergencias en salud pública
G3: Investigación en políticas e intervenciones preventivas y de promoción de la salud
RISG: Red de Investigación en Salud y Género
RTA: Red de Trastornos Adictivos
REPIER: Red de Epidemiologia de Enfermedades Raras

[2] A partir de l'any 2007 les xarxes temàtiques han donat lloc als Centres Biomèdics en Xarxa (CIBER) a l'Estat espanyol, un dels quals és el CIBER d'Epidemiologia i Salut Pública (CIBERESP):
CIBERESP-C1: Epidemiologia social i desigualtats (responsable Carme Borrell)
CIBERESP-C2: Malalties transmissibles (responsable Joan A. Caylà)
CIBERESP-C3: Avaluació d'intervencions (responsable Manel Nebot)
CIBERESP-C4: Drogodependències (responsable M. Teresa Brugal)

[3] DRID: Direcció de Recerca i Docència

[4] GER: Gerència

[5] Actualment no treballa a l'ASPB

Índex d'investigadors i investigadores en formació

Nom i cognoms	Projecte/beca	Finançament	Investigador principal	Institut i servei
Ambròs, Mireia	Vía de administración en jóvenes consumidores de heroína en España. Determinantes principales e impacto sobre la infección por VIH	FIPSE	M. Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències
Amorós, David	Tuberculosi en immigrants: una malaltia importada?	Fundació La Marató TV3/FIS	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Azlor, Enric	Desigualtats socioeconòmiques en la mortalitat en ciutats d'Espanya	RCESP	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Ben Alaya, Seifeddine	Tuberculosi en immigrants: una malaltia importada?	Fundació La Marató TV3/FIS	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Bran, Carlos Miguel	Transmissió de la tuberculosi; comparació entre immigrants i autòctons	RCESP	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Caballé, Laura	Grup d'estudi multicèntric espanyol de seroconvectors (GEMES)	FIPSE	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Cabrera, Albert	Determinació de compostos orgànics en ambients de treball per tècniques de cromatografia amb detecció d'espectrometria de masses	Unió Europea	Francesc Centrich	Laboratori: Química
Cano, Gemma	Desigualtats socioeconòmiques en la mortalitat en ciutats d'Espanya	RCESP	Carme Borrell	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Casals, Martí	Sistemes d'informació sanitària per seroconvertors	RCESP	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Cascant, Lorena	Gestió de l'Observatori de desigualtats de gènere en la salut	RCESP	Lucía Artazcoz	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Laboral
Castellano, Yolanda	Estudi de cohorts per avaluar la patologia associada al consum de cocaïna	FIS	M. Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències
Costa, María	Red de investigación: salud y género	RISG	Lucía Artazcoz	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Laboral
Daban, Ferran	Avaluació de la reforma de l'APS a Barcelona, a partir de les percepcions dels ciutadans/es i sota la perspectiva de detecció de desigualtats	FIS	Maribel Pasarín	Institut de Serveis a la Comunitat: Salut Comunitària
Esparcia, Óscar	Tuberculosi en immigrants: una malaltia importada?	Fundació La Marató TV3/FIS	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Fontcuberta, Mireia	Contaminants orgànics clorats en els aliments	FIS	J.Ramon Villalbí	Divisió d'Estratègia i Sistemes d'Informació
García, Irene	Anàlisi de les desigualtats socials i econòmiques en salut reproductiva als barris de Barcelona	FIS	Glòria Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Inspecció Sanitària

Nom i cognoms	Projecte/beca	Finançament	Investigador principal	Institut i servei
Giménez, Emmanuel	Prevenció del consum de cànnabis entre els joves	Plan Nacional de Drogas. MCTE-Ministerio de Ciencia y Tecnología	Carles Ariza	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Gimeno, Ariadna	Estudi de cohorts per avaluar la patologia associada al consum de cocaïna	FIS	M. Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències
González, Immaculada	Smoke-Free Class Competition	Unió Europea	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Lacasa, Daniel	Estudi de cohorts per avaluar el risc d'infecció per l'HIV i el virus de l'hepatitis C entre els joves consumidors de psicoestimulants en tres ciutats espanyoles	FIPSE	M. Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències
Llorens, Àngels	Estudi de cohorts per avaluar el risc d'infecció per l'HIV i el virus de l'hepatitis C entre els joves consumidors de psicoestimulants en tres ciutats espanyoles	FIPSE	M. Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències
López, M. José	Environmental tobacco smoke exposure in public places in a sample of european cities	Unió Europea	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
	Investigació del tabaquisme ambiental en espais de restauració i lleure	Unió Europea	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Marí, Marc	Pan-European Coordinated Accident and Injury Databases (PENDANT)	European Commission, Directorate-General Transport & Energy	Catherine Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Martín, Silvia	Estudio del periodo de incubación del sida y la supervivencia de la infección por VIH en cohortes de seroconvertores	FIPSE	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Martínez, M. Salut	Símptomes respiratoris, asma i tabaquisme passiu en nens: efectivitat d'una intervenció preventiva a nivell escolar i familiar	Fundació La Marató TV3	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Masdeu, Eva	Grup de recerca de qualitat en tuberculosi, sida, drogodependències	CIRIT	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Mendivil, Joan	Desigualtats socials en l'acompliment dels serveis sanitaris de la regió metropolitana de Barcelona	Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques	Anna García-Altés	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Millet, Joan Pau	Investigació de malalties transmissibles	FIS	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Ospina, Jesús Edison	Transmissió de la tuberculosi en una gran ciutat, influència dels nous immigrants	FIS	Josep M. Jansà	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències

Nom i cognoms	Projecte/beca	Finançament	Investigador principal	Institut i servei
Pérez, Anna	Avaluació d'un projecte de prevenció	Plan Nacional de Drogas. MCTE-Ministerio de Ciencia y Tecnología	Carles Ariza	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Posada, Elisabeth de Jesús	Estudi sobre la infecció per *Trypanosoma cruzi* (malaltia de Chagas) en la població immigrant d'Amèrica Llatina	Conveni Fundació Clínic Recerca Biomèdica i ASPB	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Ramos, M. del Pilar	Impacte del consum de drogues psicoactives en la morbi-mortalitat per lesions (estudi de determinants)	Plan Nacional de Drogas. MCTE-Ministerio de Ciencia y Tecnología	Catherine Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Romera, Berta	Enquesta sobre factors de risc en una mostra representativa d'adolescents escolaritzats (enquesta ESFA/FRESC)	Unió Europea	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Sánchez, Francesca	Avaluació de dues pautes de quimioprofilaxi antituberculosa en coinfectats per VIH i *M. tuberculosis*	FIPSE	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
	Difusió del programa del consum de cànnabis en joves "xkpts"	Fundació "Viure i Conviure" de Caixa Catalunya	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Santamariña, Elena	Impacte de l'ús de substàncies psicoactives en la morbi-mortalitat per lesions (MACIUS)	Delegación del Gobierno para el Plan Nacional de Drogas	Catherine Pérez	Observatori de la Salut Pública: Sistemes d'Informació Sanitària
Sintes, Francesc Xavier	Avaluació de la cobertura vacunal en nens de 2 anys a Barcelona	RCESP	Manel Nebot	Observatori de la Salut Pública: Avaluació i Mètodes d'Intervenció
Ugidos, Gloria	Tuberculosi en immigrants: una malaltia importada?	Fundació La Marató TV3/FIS	Joan A. Caylà	Observatori de la Salut Pública: Epidemiologia
Valero, Natàlia	Environmental Health Indicators System, Phase II (ENHIS-2)	Unió Europea	Manel González Cabré	Observatori de la Salut Pública: Informació en Salut Ambiental
Vallès, Núria	Problemes de salut mental en una cohort de consumidors d'heroïna i/o cocaïna: freqüència, factors associats i implicacions per als consumidors	FIS	M. Teresa Brugal	Institut de Serveis a la Comunitat: Prevenció i Atenció a les Dependències

FIS: Fondo de Investigaciones Sanitarias
FIPSE: Fundación para la Investigación y la Prevención del Sida en España
RCESP: Red de Centros de Epidemiología y Salud Pública
RISG: Red de Investigación en Salud y Género

Resumen en castellano

Presentación

Isabel Ribas i Seix
Delegada de Salud Pública
Ayuntamiento de Barcelona

Esta memoria científica 2005-2006 da continuidad a las dos anteriores y evidencia nuevamente el compromiso continuado que tiene la Agencia de Salud Pública de Barcelona (ASPB) de garantizar unos niveles de salud óptimos para todos los ciudadanos y ciudadanas incentivando la investigación como una de las herramientas fundamentales para alcanzarlo.

La ASPB ha asociado la prestación de servicios de salud pública de calidad al desarrollo de actividades de investigación y docencia de alto nivel en gran parte de sus servicios. Desde la dirección hasta el último de los profesionales entendemos que la investigación vinculada a la prestación de servicios es una herramienta muy útil para favorecer la excelencia de la práctica profesional. La investigación permite generar nuevo conocimiento para la salud pública y, por lo tanto, facilita la innovación de sus prestaciones. Al mismo tiempo, tanto la investigación como la docencia son elementos fundamentales de motivación de las organizaciones y sus profesionales. Sin embargo, a menudo, no resulta fácil compatibilizar las actividades diarias con la investigación y ello supone, por parte de los profesionales, una dedicación y un esfuerzo superiores a lo habitual. Otro punto importante que debe señalarse es que la investigación y la docencia en la ASPB han permitido formar investigadores reconocidos que actualmente trabajan en otras instituciones de salud pública de nuestro país.

Las líneas de investigación que aparecen reflejadas en esta memoria son las áreas relativas a los determinantes de salud (como el tabaco y otros comportamientos y estilos de vida), los problemas de salud (como la salud maternoinfantil, la salud laboral y las enfermedades transmisibles), las desigualdades en salud (de género y socioeconómicas), las políticas sanitarias y servicios a la comunidad, la salud internacional (que incluye la inmigración y las enfermedades emergentes) y, por último, aspectos relacionados con la metodología. También se presenta la oferta docente y formativa que, en colaboración con diferentes instituciones académicas de la ciudad, configura un abanico destacado de formación especializada en el campo de la salud pública y las distintas disciplinas que la integran. En esta memoria destacan los cuatro grupos de investigación que han sido financiados durante el último año dentro del Centro Biomédico en Red de Epidemiología y Salud Pública (CIBERESP), a los que pertenecen muchos investigadores de la ASPB y de otras instituciones.

La perspectiva científica en la ASPB

En Barcelona, la institución responsable de la salud pública es la Agencia de Salud Pública de Barcelona (ASPB). La ASPB emana de la Carta Municipal de Barcelona, que la configura como un organismo autónomo, participado de forma conjunta por el Ayuntamiento de Barcelona y la Generalitat de Catalunya y adscrito al Consorcio Sanitario de Barcelona. Además tiene un claro papel de apoyo al ejercicio de la autoridad sanitaria local, dirigiendo y gestionando los centros y servicios de salud pública de la ciudad de Barcelona por encargo del Ayuntamiento de Barcelona y la Generalitat de Catalunya. Las funciones de la ASPB, que se desarrollan en los ámbitos de la protección y promoción de la salud, la vigilancia de la salud pública y la atención a las personas drogodependientes, son principalmente:

- El conocimiento del estado de salud de la población y de los factores que lo determinan.
- El desarrollo de políticas destinadas a mantener y mejorar la salud de la población.
- La garantía de la prestación de servicios, asumiendo de forma integral las actuaciones que permiten el ejercicio de la autoridad sanitaria en la ciudad.

La ASPB quiere integrar el concepto de "buena práctica" en salud pública a través de la promoción de la acción basada en la evidencia y la evaluación, así como de la investigación y formación, y aspira a contribuir junto con las instituciones académicas a la promoción de la salud de la población. De la misma forma, la ASPB desea reforzar el liderazgo intersectorial de la acción en salud en Barcelona, en interacción con otras instituciones y entidades presentes en la ciudad y que pueden contribuir a sus fines. La ASPB tiene una clara vocación de colaboración con todos estos servicios, por lo que siempre buscará las fórmulas más apropiadas para cumplir su misión.

En su visión de futuro, la ASPB aspira a convertirse en una organización de referencia en el campo de la gestión, la investigación y la innovación en salud pública aplicadas a escala europea, con unos altos niveles de efectividad y eficiencia, y a tender a la excelencia en sus productos y servicios.

La investigación, entendida como el conjunto de procesos sistemáticos que persiguen generar nuevo conocimiento que pueda generalizarse, constituye un elemento clave de la actividad de la ASPB. La investigación, por lo tanto, se configura como un elemento esencial de apoyo a la buena práctica profesional a través de la introducción de innovaciones como elemento mediador, y se resume en la cultura de estrecha interrelación entre la investigación, la innovación y los servicios de la ASPB.

A su vez, esta práctica profesional se articula en torno del catálogo de productos y servicios de la ASPB (ver página 64) e integra los conceptos de:

- salud pública basada en la evidencia;
- introducción de innovaciones;
- evaluación continuada, interna y externa;
- difusión del nuevo conocimiento, y
- revisión periódica de la cartera de servicios con nuevos productos y servicios.

En este sentido, la ASPB se constituye como un marco privilegiado para el desarrollo de actividades de investigación estrechamente vinculadas a sus acciones de salud pública y comunitaria.

Objetivo de la memoria científica

El objetivo central de esta memoria es presentar de forma estructurada y sintética los principales proyectos y productos de la investigación y la docencia desarrolladas desde la ASPB en los últimos dos años (2005-2006). Se describen asimismo los distintos productos docentes que se han ido consolidando a partir de las actividades de investigación y de la práctica de la salud pública en sus diversas vertientes. Este documento pretende actualizar el esfuerzo de compilación de las actividades de investigación de los servicios de salud pública iniciado en los años noventa, prosiguiendo la segunda *Memoria científica* de la ASPB referida al periodo 2003-2004.

El documento se estructura en torno a cinco ejes principales:

- Organización de la investigación
- Áreas temáticas y líneas de investigación
- Proyectos financiados
- Producción científica
- Actividad de docencia y formación

A continuación se resumen las principales contribuciones de estos dos años en cada uno de los apartados mencionados.

Organización de la investigación

Las actividades de investigación y docencia están bajo la responsabilidad de la Dirección de Investigación y Docencia, una dirección transversal tal y como puede observarse en el organigrama (ver página 12). Para ejercer sus funciones, la Dirección de Investigación y Docencia cuenta de forma muy especial con la estrecha participación de una Comisión de Investigación y Docencia, así como con la Dirección de Recursos, a través de la cual se gestionan los aspectos vinculados a contrataciones, becas, gestión económica y asesoramiento jurídico. Hay que destacar también que las áreas de comunicación, biblioteca digital a través de la Fundación Biblioteca Josep Laporte, informática y servicios generales, aportan un apoyo fundamental a las distintas vertientes de la investigación que se desarrolla en nuestra organización.

Áreas temáticas y líneas de investigación

Los diferentes grupos de investigadores y líneas de investigación se han ido consolidando en torno al catálogo de servicios, siendo los propios servicios de la ASPB los que, hasta ahora, enmarcan el desarrollo de buena parte de los proyectos

de investigación. No obstante, se ha ido produciendo una creciente colaboración transversal temática que sobrepasa los ámbitos organizativos formales y que permite incorporar perfiles técnicos complementarios, ampliando el abordaje multidisciplinar de la investigación en salud pública (ver los índices de investigadores/as, páginas 54 a 59).

Esta colaboración permite estructurar la actividad de investigación en diferentes áreas temáticas, que configuran un conjunto especializado de habilidades y productos científicos y docentes sobre los que se basan la competitividad y la excelencia científica de nuestra organización. Las grandes áreas temáticas son muy similares a las presentadas en la anterior memoria y son las seis siguientes:

- → Determinantes de Salud
- → Problemas de Salud
- → Desigualdades en Salud
- → Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y a la Comunidad
- → Salud Internacional: Inmigración y Enfermedades Emergentes
- → Metodología y Edición Científica

A su vez, cada una de estas áreas temáticas se divide en varias líneas y sublíneas especializadas (ver el detalle a partir de la página 65).

En los años 2003-2005, las Redes Temáticas de Investigación Cooperativa del Fondo de Investigaciones Sanitarias del Ministerio de Sanidad y Consumo dieron cohesión a todas estas líneas, ya que en ellas participaron investigadores de toda la ASPB, facilitando y promoviendo la colaboración con otras instituciones (ver tabla 2, página 13 y, con mayor detalle, la *Memoria científica* de la ASPB de los años 2003-2004). Dentro de este periodo, y dando paso a los diferentes Centros Biomédicos en Red (CIBER), se encontraban la Red Temática sobre las Desigualdades Sociales en Salud, que fue financiada por el Departamento de Universidades, Investigación y Sociedad de la Información de la Generalitat de Catalunya, y el Grupo de Investigación de Calidad en Sida, Tuberculosis y Drogodependencias, también financiado por el mismo departamento hasta el año 2005.

A partir del año 2006, se han puesto en marcha siete CIBER en el Estado español, siendo uno de ellos el CIBER de Epidemiología y Salud Pública (CIBERESP) que consta de 41 grupos de 29 centros diferentes, cuatro ellos de la ASPB (ver tabla 1, página 13, y el índice de investigadores/as en la página 54 y siguientes). El CIBERESP continúa, integra y amplía la investigación en red que se inició con las redes anteriores.

Hay que señalar que cada una de estas áreas, líneas y sublíneas incluye abordajes complementarios propios de las diferentes disciplinas de la salud pública, entre las que destacan la epidemiología, los sistemas de información, los métodos analíticos y la evaluación de intervenciones preventivas y de promoción de la salud. Complementariamente, las diferentes líneas hacen referencia en muchos casos a ámbitos comunitarios específicos, como ámbito laboral, asociativo y educativo, los servicios sanitarios y sociales y la seguridad vial.

Proyectos financiados

En el periodo de referencia de esta memoria se han financiado un total de 22 proyectos de investigación de nueva adjudicación, 12 durante el año 2005 y 10 en el año 2006 (ver tabla 5 y gráfico 1, páginas 47 y 48). La distribución por área temática de los proyectos se resume en el gráfico 3, página 49, donde puede observarse que las áreas más activas han sido las relativas a problemas de salud y determinantes de salud (especialmente salud ambiental, higiene y seguridad de los alimentos).

La financiación de estos proyectos ha supuesto un importe total en el mismo periodo de más de 1.290.000 euros, equivalentes a una media anual de casi 650.000 euros, con una tendencia global hacia el crecimiento de la dotación anual (ver gráfico 6, página 53).

Producción científica

En el periodo 2005-2006 se han generado un total de 103 trabajos científicos publicados en revistas científicas indexadas, 36 en el año 2005 y casi el doble (67) en el año 2006. Por línea temática, se observa que las áreas y líneas con mayor número de publicaciones han sido las relativas a problemas de salud (especialmente las enfermedades transmisibles), determinantes de salud (especialmente comportamientos y estilos de vida) y desigualdades en salud. Se detalla esta información para cada una de las líneas y sublíneas temáticas (ver tablas 6 a 12, páginas 50 a 53).

Actividad de docencia y formación

Muchos de los diferentes proyectos financiados han permitido la formación de personal investigador y, en algunos casos, de investigadores/as en formación predoctorales. En el periodo 2005-2006 se han formato 39 investigadores (ver índice de investigadores/as en formación, páginas 57 a 59). La formación recibida ha permitido en varios casos la realización de tesis doctorales y tesinas de máster. Algunos de estos investigadores en formación mantienen actualmente su vinculación a la ASPB, mientras que otros se han incorporado a otras organizaciones.

La oferta docente de la ASPB se presenta en un apartado específico (ver páginas 43 a 45). Durante estos últimos años hay que destacar la firma de un convenio ampliado con la Universidad Johns Hopkins de Estados Unidos –considerada como la primera escuela de salud pública del mundo–, que promueve la realización del Fall Institute of Health Policy and Management de dicha universidad en Barcelona, y también facilita que los profesionales de la ASPB puedan seguir efectuando estancias de corta duración en esta universidad. Asimismo, en el año 2004 se firmó un convenio de colaboración con la Universidad Pompeu Fabra, que desde entonces formaliza la participación de profesionales de la ASPB en el Consejo de Dirección y Coordinación y en el Consejo Académico del Máster de Salud Pública, además de participar en la docencia de varias asignaturas. El convenio también menciona que la ASPB dispone de cinco becas cada año para facilitar que cinco personas puedan cursar el máster, dando preferencia a los trabajadores/as o investigadores/as en formación de la ASPB.

Catálogo de servicios

(Aprobado por la Junta de Gobierno el 16 de noviembre de 2005)

Sistemas de información

1. Sistema de información sobre drogodependencias
2. Sistema de información de salud reproductiva e infantil
3. Estadísticas vitales
4. Sistema de información de lesiones por accidentes de tráfico y trabajo
5. Sistema de información de control alimentario
6. Sistema de información de la calidad del aire y otros vectores ambientales
7. Sistema integrado de información sanitaria
8. Encuestas de salud a la población general y grupos específicos

Vigilancia epidemiológica e intervención

9. Programa de prevención y control de la tuberculosis
10. Vigilancia del sida/VIH y la hepatitis
11. Vigilancia y control de la meningitis y la legionelosis
12. Vigilancia y control de otras enfermedades transmisibles
13. Vigilancia y control de brotes epidémicos
14. Vigilancia de la salud ocupacional

Vigilancia e intervención ambiental

15. Programas de mejora de la calidad del aire
16. Vigilancia y control de las aguas de consumo humano
17. Vigilancia y control del medio hídrico (aguas freáticas y litorales)
18. Vigilancia y control de instalaciones de riesgo de legionela
19. Vigilancia y control de establecimientos y servicios plaguicidas y otros riesgos

Seguridad e higiene de los alimentos

20. Vigilancia y control sanitario de los mercados centrales
21. Vigilancia y control sanitario del matadero
22. Vigilancia y control sanitario de industrias y establecimientos de comercio al por mayor
23. Vigilancia y control sanitario de establecimientos minoristas y mercados municipales
24. Vigilancia y control sanitario de establecimientos de restauración colectiva

Control de fauna urbana y plagas

25. Control de animales de compañía perdidos y abandonados
26. Vigilancia y control de animales salvajes en la vía pública
27. Custodia y adopción de animales en el centro municipal de animales de compañía
28. Gestión del registro censal de animales de compañía y control de perros potencialmente peligrosos.
29. Control ambiental de plagas en la vía pública y edificios municipales

Laboratorio de salud pública

30. Apoyo a programas de vigilancia alimentaria
31. Apoyo a programas de control de aguas de consumo
32. Apoyo a programas de control ambiental
33. Apoyo a la investigación epidemiológica de brotes epidémicos
34. Elaboraciones farmacológicas

Prevención y promoción de la salud

35. Programa de cribaje de cáncer de mama
36. Plan de vacunación continuada
37. Prevención y control del tabaquismo
38. Educación para la salud en la escuela
39. Apoyo a otras intervenciones de salud en la escuela
40. Programas de salud sexual y reproductiva
41. Formación en prevención de riesgos laborales
42. Programas de prevención en las empresas

Atención a las drogodependencias

43. Programas comunitarios fuera de la escuela
44. Programas de tratamiento en centros propios
45. Programas de disminución del riesgo en centros sociosanitarios
46. Programas de disminución del riesgo en la calle
47. Programas residenciales

Coordinación sanitaria y enlace

48. Coordinación con otros sectores de la Administración municipal
49. Coordinación y apoyo en salud a los servicios municipales de los distritos
50. Coordinación con otras administraciones y planificación de servicios sanitarios
51. Impulso intersectorial del Plan de Drogas y asesoramiento (a cuerpos de seguridad y otros actores)
52. Ponencia ambiental
53. Comunicación al público general y sectores sociales y profesionales
54. Apoyo a entidades relacionadas con la salud y organizaciones de ayuda mutua
55. Relación con otros municipios, FMC, FEMP y Red de Ciudades Saludables
56. Centro colaborador de la Organización Mundial de la Salud y relaciones en el ámbito internacional

Proyectos externos

57. Según proyecto y contrato

Investigación y docencia

58. Según proyecto y programa

Actividad de investigación

La Agencia de Salud Pública de Barcelona es una de las instituciones de salud pública pioneras en el desarrollo de la investigación en este campo. El impulso continuado desde los diferentes ámbitos de la organización y la existencia de una colaboración transversal temática más allá de la estructura organizativa han posibilitado la investigación en la ASPB.

En este informe, la actividad de investigación en la ASPB se organiza según seis grandes áreas temáticas basadas en las áreas que se utilizaron en los anteriores informes sobre investigación de los años 1997-2002 y 2003-2004:

- → Determinantes de Salud
- → Problemas de Salud
- → Desigualdades en Salud
- → Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y a la Comunidad
- → Salud Internacional: Inmigración y Enfermedades Emergentes
- → Metodología y Edición Científica

Estas grandes áreas se verán ampliamente desarrolladas en este capítulo (ver clasificación adjunta), primero diferenciando las principales líneas de investigación dentro de cada gran área, y después subdividiendo cada línea en las sublíneas que la conforman. Hay que señalar que la colaboración entre diferentes áreas y líneas hace difícil, en ocasiones, la clasificación de determinados proyectos y las correspondientes publicaciones en una única área, pero para evitar duplicidades se ha optado por el área más estrechamente implicada en la línea de investigación del equipo de dirección del proyecto.

Dentro de cada sublínea de investigación se organiza la información de los años 2005 y 2006. En primer lugar, se presentan los proyectos científicos que se han desarrollado en estos dos años, al margen de la fecha de adjudicación. En todos ellos se detalla el investigador/a o investigadores principal/es, el título, la entidad financiadora y el periodo de vigencia. A continuación se detallan las publicaciones en revistas indexadas, que incluyen todos aquellos artículos originales y publicaciones que pueden consultarse y obtenerse en PubMed, con independencia del idioma de publicación y del factor de impacto. Las publicaciones se han listado alfabéticamente, independientemente del año de publicación, 2005 o 2006.

Hay una tercera categoría que incluye otras publicaciones, donde se listan aquellas que, pese a no encontrarse indexadas en PubMed, son un vehículo útil de los resultados de investigación de la ASPB, además de capítulos de libros escritos íntegra o parcialmente por investigadores de la ASPB. Sin embargo, no se han incluido las comunicaciones ni los libros de ponencias en congresos, aunque la presencia de diferentes grupos de investigadores en congresos, jornadas y reuniones de sociedades científicas de reconocido prestigio es una constante, tanto en líneas muy consolidadas como en las más emergentes. Finalmente, se incorporan unas últimas categorías de clasificación donde se incluyen las tesis y tesinas dirigidas y realizadas dentro del periodo mencionado y los premios obtenidos durante dicho periodo.

Toda esta selección de información se sintetiza en tablas y gráficos que evidencian cómo ha evolucionado la producción científica de forma global y, más detalladamente, por áreas temáticas (ver páginas 47 a 53).

Áreas temáticas

66 **1 Área de Determinantes de Salud**
66 **Comportamientos y estilos de vida**
Tabaco
Sustancias psicoactivas: alcohol y drogas no institucionalizadas
66 **Salud ambiental, higiene y seguridad de los alimentos**

67 **2 Área de Problemas de Salud**
67 **Salud maternoinfantil**
67 **Salud laboral y riesgo psicosocial del trabajo**
68 **Enfermedades transmisibles**
VIH/sida
Tuberculosis
Brotes epidémicos
Vacunas y otras enfermedades transmisibles
68 **Accidentes y lesiones**
68 **Cáncer**

69 **3 Área de Desigualdades en Salud**
69 **Desigualdades de género**
69 **Desigualdades socioeconómicas y geográficas**

70 **4 Área de Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y a la Comunidad**

71 **5 Área de Salud Internacional: Inmigración y Enfermedades Emergentes**

71 **6 Área de Metodología y Edición Científica**

1 Área de Determinantes de Salud

Líneas de investigación

El Área de Determinantes de Salud agrupa dos líneas principales de investigación. La primera corresponde a la identificación de los factores determinantes para la adopción de **comportamientos de riesgo asociados a los estilos de vida** (hábitos tóxicos, actividad física, hábitos alimentarios). Y la segunda, el estudio y control de los **factores ambientales** determinantes para la salud de la población (agua, aire, zoonosis...), **la higiene y la seguridad de los alimentos.**

Comportamientos y estilos de vida

Objetivos estratégicos

- → Estudio de los principales factores de riesgo en relación con los estilos de vida, como el tabaco, el abuso de sustancias psicoactivas como el alcohol y las drogas no institucionalizadas, los hábitos alimentarios y la actividad física, con la finalidad de identificar tendencias y analizar los factores ambientales y conductuales asociados, que permitan diseñar las intervenciones preventivas correspondientes.
- → Evaluación de la reducción de las consecuencias adversas al consumo de sustancias.
- → Disposición de los programas/estrategias para individuos de riesgo en el consumo de sustancias, identificados en la escuela, en la comunidad y en la red asistencial.
- → Análisis de factores de riesgo de VIH y hepatitis C en consumidores de sustancias por vía parenteral.
- → Análisis de las características y evolución de la población consumidora de sustancias psicoactivas de Barcelona.
- → Diseño de intervenciones de prevención primaria contra los factores de riesgo asociados a los estilos de vida, dirigidas al entorno y a los factores predisponentes, facilitadores y reforzadores de los comportamientos de riesgo.

(Ver proyectos y publicaciones: págs. 19-22)

Salud ambiental, higiene y seguridad de los alimentos

Objetivos estratégicos

- → Respuesta fiable y rápida a las demandas analíticas del agua, el aire y el tratamiento de alimentos, así como de cualquier anormalidad detectada en relación con los animales en Barcelona, garantizando la calidad analítica.
- → Profundización en el estudio de enteropatógenos en aguas y alimentos.
- → Identificación de los efectos de la contaminación ambiental sobre la salud poblacional, incluidos el humo del tabaco y los diferentes contaminantes atmosféricos.

(Ver proyectos y publicaciones: pág. 24)

2 Área de Problemas de Salud

Líneas de investigación

El área de investigación sobre problemas de salud engloba la línea de investigación sobre la salud maternoinfantil, la salud laboral y el riesgo psicosocial, así como la investigación sobre algunas enfermedades transmisibles.

La **salud maternoinfantil** es una línea de investigación en torno a la cual se orientan diferentes actuaciones de salud comunitaria. Otra área importante es la identificación de los factores de riesgo psicosocial relacionados con el estado de salud de diferentes colectivos de trabajadores y trabajadoras, y el análisis de la posible interacción entre **la salud mental, los factores de riesgo psicosocial y el ámbito laboral**.

La línea de investigación con mayor peso específico entre los problemas de salud corresponde a las **enfermedades transmisibles**, conjuntamente con otros problemas de salud prioritarios. Este tipo de investigación se estimuló en el año 1986, coincidiendo con el impulso al sistema de declaración obligatoria de determinadas enfermedades (particularmente VIH/sida, tuberculosis, enfermedad meningocócica, enfermedades importadas, etc.). Bajo este epígrafe se estudian y gestionan los brotes epidémicos, las actuaciones comunitarias con relación al Plan de Vacunación y todo un conjunto de enfermedades transmisibles que se agrupan bajo la denominación de otras enfermedades transmisibles (*Haemophilus influenzae,* enfermedad meningocócica, etc.).

Por último, e integrando las acciones realizadas por organizaciones comunitarias a través de subvenciones y las realizadas con recursos propios, encontramos, dentro de los problemas de salud, los **accidentes** y las **lesiones** causadas por los mismos. Más recientemente se ha reemprendido la investigación referente al **cáncer**, vinculada al refuerzo de las actividades de información y prevención primaria y secundaria.

Salud maternoinfantil

Objetivos estratégicos

→ Diseño de un plan de actuaciones de salud comunitaria dirigido a poblaciones específicas en situación de especial vulnerabilidad, como mujeres en edad reproductiva, mujeres gestantes, recién nacidos y niños.

→ Análisis de factores relacionados con el control del embarazo, el parto y el puerperio (bajo peso al nacer, precocidad, embarazo adolescente, control del embarazo, etc.).

→ Detección precoz, estudio y fomento del registro de defectos congénitos de los recién nacidos.

(Ver proyectos y publicaciones: pág. 25)

Salud laboral y riesgo psicosocial del trabajo

Objetivos estratégicos

→ Análisis de la relación entre el trabajo y la salud.

→ Análisis de las desigualdades de género en salud relacionadas con el trabajo.

→ Estudio del riesgo psicosocial del trabajo.

(Ver proyectos y publicaciones: pág. 26)

Enfermedades transmisibles

Objetivos estratégicos

- Diseño y evaluación de intervenciones para prevenir la adopción de comportamientos de riesgo respecto a nuevos casos de determinadas enfermedades, particularmente las de declaración obligatoria.
- Validez y exhaustividad de los sistemas de monitorización de la cobertura vacunal.
- Evaluación de los determinantes del cumplimiento del calendario vacunal.
- Estudio de la relación VIH/sida-tuberculosis-toxicomanías y las implicaciones para su control.
- Coordinación de la Unidad Temática de Investigación en Tuberculosis, que comprende la coordinación de varios proyectos de investigación que engloban aspectos epidemiológicos, clínicos y microbiológicos de esta enfermedad.
- Desarrollo de sistemas de medida de la evolución de la tuberculosis y de la adherencia y cumplimiento de su tratamiento.
- Coordinación de proyectos de la Sociedad Española de Neumología y Cirugía Torácica (SEPAR) sobre la evolución de la tuberculosis en el Estado español y el cumplimiento de su tratamiento.

(Ver proyectos y publicaciones: págs. 27-30)

Accidentes y lesiones

Objetivos estratégicos

- Profundización en la epidemiología de los accidentes y las lesiones y sus principales determinantes, especialmente por lo que respecta a las lesiones de tráfico y las del ámbito doméstico.
- Evaluación del impacto de las intervenciones de prevención primaria y secundaria en las tendencias de la accidentalidad y su impacto en salud.
- Desarrollo, consolidación y gestión de fuentes y sistemas de información, así como de instrumentos de medida útiles para el registro de los accidentes de tráfico en la ciudad de Barcelona.
- Realización de estudios prospectivos para conocer factores asociados a la aparición de lesiones.
- Colaboración en la evaluación de la calidad asistencial y rehabilitadora a los lesionados.

(Ver proyectos y publicaciones: pág. 31)

Cáncer

Objetivos estratégicos

- Profundización en la epidemiología del cáncer y de sus principales determinantes en la ciudad.
- Evaluación del impacto de las intervenciones de prevención primaria y secundaria en las tendencias del cáncer.
- Diseño y seguimiento del programa de cáncer de mama.

(Ver proyectos y publicaciones: pág. 32)

3 Área de Desigualdades en Salud

Líneas de investigación

En el marco de la innovación en las políticas de salud pública orientadas a la reducción de las desigualdades sociales en la salud, se trabaja fundamentalmente en el estudio de las **desigualdades socioeconómicas**, tanto en Barcelona como en Cataluña y el Estado español. También se analizan las desigualdades en salud entre hombres y mujeres derivadas de los roles sociales asignados según el sexo y se profundiza en el estudio de la interacción entre el **género**, los roles familiares, la situación laboral y la clase social. El estudio de las desigualdades **geográficas** en áreas pequeñas es otra área a destacar.

Desigualdades de género

Objetivos estratégicos

→ Estudio de las desigualdades en salud entre hombres y mujeres derivadas de los roles sociales asignados según el sexo: descripción, causa de las mismas y evaluación de las intervenciones.

→ Estudio de las desigualdades respecto al rol familiar y la situación laboral según el sexo.

(Ver proyectos y publicaciones: pág. 33)

Desigualdades socioeconómicas y geográficas

Objetivos estratégicos

→ Determinación del papel de las desigualdades de carácter político, sociocultural y económico tanto en el desarrollo de enfermedades como en la percepción de la salud.

→ Estudio de las desigualdades según la clase social en la mortalidad, la morbilidad y la salud percibida y en la evolución de las mismas.

→ Determinación del papel de las diferencias geográficas (distrito de residencia, etc.) en la percepción de la salud, la morbilidad y la mortalidad...).

(Ver proyectos y publicaciones: págs. 34-36)

4 Área de Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y a la Comunidad

Líneas de investigación

Esta área de investigación se centra en la colaboración con los diferentes ámbitos asistenciales de la ciudad, especialmente por lo que respecta a los servicios a la comunidad: servicios hospitalarios, atención primaria y atención a drogodependencias.

Objetivos estratégicos

- Determinación de los factores que influyen en la utilización de los servicios hospitalarios por parte de la población.
- Evaluación del impacto de la reforma de la atención primaria en la salud.
- Análisis de la efectividad de determinadas medidas preventivas realizadas desde la atención primaria.
- Diseño de estrategias de intervención en diferentes ámbitos dirigidas a la atención a las drogodependencias: territorialización, política de disminución de riesgo, protocolos de colaboración con instituciones y programas, evaluación de la efectividad de las intervenciones breves, etc.
- Evaluación de la efectividad de la red asistencial para la atención a las drogodependencias.
- Medida del "cumplimiento" *(performance)* de los servicios sanitarios de la ciudad de Barcelona.

(Ver proyectos y publicaciones: págs. 37-38)

5 Área de Salud Internacional: Inmigración y Enfermedades Emergentes

Líneas de investigación

Bajo este epígrafe se incluye la investigación orientada al estudio de todas aquellas enfermedades importadas (personas inmigrantes, cooperantes, viajeros), así como de la situación de salud de los inmigrantes en la ciudad. También incluye proyectos de investigación desarrollados en países de renta baja.

Objetivos estratégicos

- Evaluación de las necesidades de salud prioritarias en ciertas áreas y países en vías de desarrollo, campos de refugiados, etc.
- Estudio de las características diferenciales de enfermedades como tuberculosis y VIH/sida, en inmigrantes extranjeros que residen en el área de Barcelona.
- Descripción y control de enfermedades importadas (personas inmigrantes, cooperantes, viajeros, etc.).
- Estudio de la epidemiología de las enfermedades emergentes en Barcelona.

(Ver proyectos y publicaciones: págs. 39-40)

6 Área de Metodología y Edición Científica

Líneas de investigación

Este ámbito engloba dos líneas claramente diferenciadas: la edición científica, por una parte, y la investigación en torno a aspectos metodológicos de la práctica de la salud pública y de las diferentes disciplinas que la integran, por otra.

Objetivos estratégicos

- Valoración de la publicación científica en el proceso de la investigación.
- Estudio y control de calidad de los principales instrumentos bibliométricos disponibles para la publicación de los resultados de la investigación en salud pública.
- Investigación de aspectos metodológicos de la práctica de la salud pública y de las diferentes disciplinas que la integran.

(Ver proyectos y publicaciones: pág. 41)

Actividad de docencia

La Agencia de Salud Pública de Barcelona (ASPB) organiza un gran número de cursos, participa en otros muchos y mantiene colaboraciones con diferentes instituciones académicas, lo que configura una amplia oferta docente propia, especialmente de postgrado, tanto de doctorado como de máster.

Dentro de la ASPB existe una continua formación de investigadores que trabajan en proyectos de investigación, así como de alumnos en prácticas de diferentes asignaturas relacionadas con la salud pública. Además, la ASPB da formación a médicos internos y residentes de Medicina Preventiva y Salud Pública ya que forma parte de una de las unidades docentes de Medicina Preventiva y Salud Pública de Barcelona. Esta unidad está formada por el Instituto Municipal de Asistencia Sanitaria, la Universidad Pompeu Fabra y la ASPB.

Un convenio firmado en el año 2004 con la Universidad Pompeu Fabra facilita la colaboración entre ambas instituciones en el desarrollo del Máster de Salud Pública. Así, la ASPB participa en el Consejo de Dirección y Coordinación y en el Consejo Académico, además de participar en la docencia de varias asignaturas (varios profesionales de la ASPB son profesores asociados de la UPF). Dicho convenio también establece que la ASPB disponga de cinco becas cada año para facilitar que cinco personas puedan cursar el máster, dando preferencia a los trabajadores/as o investigadores/as en formación en la ASPB.

Hay que señalar que en el año 2004 se firmó un nuevo convenio de colaboración entre la ASPB y la Universidad Johns Hopkins de Estados Unidos, que ampliaba los temas de colaboración que ya existían desde los años ochenta. Fruto de este convenio, en el último trimestre de cada año se desarrolla el Johns Hopkins Fall Institute in Health Policy and Management, que ofrece cursos de interés para los trabajadores y trabajadoras de salud pública. Dichos cursos se realizan en inglés y son impartidos tanto por profesorado de la Universidad Johns Hopkins como de la ASPB y de la Universidad Pompeu Fabra. Este convenio facilita asimismo que varios profesionales de la ASPB sean profesores asociados de la Universidad Johns Hopkins.

Los diferentes cursos realizados por profesionales de la ASPB durante los años 2005 y 2006 se presentan en forma de tabla (ver páginas 44 y 45). Se han estructurado según la dirección y la docencia de cursos de formación universitaria, colaboraciones y convenios de prácticas, y cursos en ciclos formativos. Por lo que respecta a la docencia de formación universitaria, hay que señalar que la ASPB ha colaborado con la Universidad Pompeu Fabra, la Universidad Autónoma de Barcelona, la Universidad de Barcelona, la Universidad Ramon Llull y la Universidad Rovira i Virgili.

Además de la docencia en el marco de la formación universitaria de pregrado y postgrado, la ASPB imparte, por su condición de referente en salud pública, un gran número de cursos en diferentes instituciones. Así, el Instituto de Seguridad Alimentaria y de Salubridad (ISAS), colabora en los cursos que organiza periódicamente el Área de Salud Pública de la Diputación de Barcelona, dirigidos a técnicos municipales sobre temas de su interés. Además de participar en jornadas y simposios, la ASPB recibe gran número de solicitudes para cursos y talleres relacionados con temas de gran actualidad y que marcan la agenda política de nuestro país: violencia psicológica en el trabajo, vigilancia de la salud y prevención de riesgos laborales, estrés en la escuela, brotes epidémicos y protección de la salud, entre otros muchos.

En el año 2006, el Centro de Acogida de Animales de Compañía ha facilitado sus instalaciones y animales para las prácticas del Curso de Educadores Caninos.

Tablas y figuras

Tabla 1. Cuatro grupos de la ASPB que forman parte del CIBERESP, 2006-2009 (pág. 13)

Tabla 2. Redes Temáticas de Investigación Cooperativa, 2003-2006 (pág. 13)

Tabla 3. Dirección y docencia de asignaturas en formación universitaria, 2005-2006 (pág. 44)

Tabla 4. Colaboración en las prácticas de alumnos de diferentes centros, 2005-2006 (pág. 45)

Tabla 5. Producción científica por áreas de investigación, 2002-2006 (pág. 47)

Gráfico 1. Evolución de la producción científica (proyectos), 2002-2006 (pág. 48)

Gráfico 2. Evolución de la producción científica (publicaciones), 2002-2006 (pág. 48)

Gráfico 3. Proyectos de nueva adjudicación por áreas de investigación, 2002-2006 (pág. 49)

Gráfico 4. Artículos publicados en revistas indexadas por áreas de investigación, 2002-2006 (pág. 49)

Gráfico 5. Otras publicaciones por áreas de investigación, 2002-2006 (pág. 49)

Tabla 6. Producción científica del Área de Determinantes de Salud, 2002-2006 (pág. 50)

Tabla 7. Producción científica del Área de Problemas de Salud, 2002-2006 (pág. 51)

Tabla 8. Producción científica del Área de Problemas de Salud, 2002-2006 (continuación) (pág. 52)

Tabla 9. Producción científica del Área de Desigualdades en Salud, 2002-2006 (pág. 52)

Tabla 10. Producción científica del Área de Políticas Sanitarias, Servicios Sanitarios y a la Comunidad, 2002-2006 (pág. 52)

Tabla 11. Producción científica del Área de Salud Internacional: Inmigración y Enfermedades Emergentes, 2002-2006 (pág. 53)

Tabla 12. Producción científica del Área de Metodología y Edición Científica, 2002-2006 (pág. 53)

Gráfico 6. Ingresos para los proyectos de nueva adjudicación, 2002-2006 (pág. 53)

Gráfico 7. Ingresos para los proyectos de nueva adjudicación según las entidades financiadoras, 2005-2006 (pág. 53)

Índice de investigadores e investigadoras (pág. 54-56)

Índice de investigadores e investigadoras en formación (pág. 57-59)

English abstract

Introduction

Isabel Ribas i Seix
Delegate for Public Health
Barcelona City Council

This 2005-2006 scientific report is a continuation of the two previous reports and once again highlights the ongoing commitment of the Barcelona Public Health Agency (ASPB) to guarantee optimum health levels for all citizens by providing incentives for research as one of the key tools for achieving these quality levels.

The ASPB associates the rendering of quality public-health services with the implementation of top-level research and educational activities in the overwhelming majority of its services. Everyone who works here – from the administration to the very last professional – understands that research linked to the rendering of services is a very useful tool to ensure the focus is on professional excellence. Research makes it possible to generate new knowledge for public health and therefore ensures that innovation is made use of in healthcare. At the same time, research and instruction are two basic ways to motivate organizations and the professionals who work there. However, it is not always easy to ensure everyday professional activities are compatible with research. It requires dedication that far exceeds the norm. Another important point is that the ASPB's research and teaching have made it possible to train renowned researchers who currently work in other public-health institutions in Catalonia.

The lines of research reflected in this report are areas related to health factors (such as smoking and other behaviors and lifestyles), health problems (such as mother-infant health, occupational health and infectious diseases), health-related inequalities (gender and socioeconomic inequalities), healthcare policies and community services, international health (including immigration and emerging diseases) and, finally, methodology-related matters. Also presented are the teaching and training programs organized in conjunction with different academic institutions in the city, which make up an outstanding selection of specialized training activities in the field of public health and the different disciplines it is made up of. This report also discusses the four research groups from the Biomedical Research Network on Epidemiology and Public Health (CIBERESP) that received financing last year. Many ASPB researchers are members of the CIBERESP, among other institutions.

The scientific perspective at the ASPB

The Barcelona Public Health Agency (ASPB) is the institution responsible for public health in Barcelona. The ASPB's origins lie in Barcelona's Municipal Charter, which defines it as an independent body that belongs to the Barcelona Healthcare Consortium and is run jointly by Barcelona City Council and the Catalan government. The ASPB also plays a key role in the support of the local health authority by managing the city's public health centers and services with the authorization of Barcelona City Council and the Catalan government. The ASPB carries out its functions in the areas of health protection and promotion, public-health surveillance and treatment for people with drug dependence. Its main functions are:

- To be aware of the general population's health conditions and main determinants.
- To develop policies to maintain and improve the health of the general population.
- To guarantee public health services are provided by wholly undertaking the tasks required to ensure the public health authority is implemented in the city.

The ASPB is interested in including the concept of good practice in public health by promoting action based on evidence, evaluation, research and training, while aspiring to make people aware of its contribution to public health in conjunction with academic institutions. The ASPB is also eager to strengthen its intersectoral leadership in action on health in Barcelona by working with other institutions and organizations operating in the city that can help contribute to its own objectives. Its aim is to collaborate with all these services to find the most appropriate way of fulfilling its mission.

The ASPB's vision of the future is to become a benchmark organization in the field of public-health management, research and innovation at the European level with high degrees of effectiveness and efficiency, and to strive for excellence in its products and services.

A key part of the ASPB's activity is devoted to research, which is understood to be the set of systematic processes that seek to generate new knowledge that can be disseminated. Research is therefore essential to support good professional practice through the introduction of innovation as a mediating element, as summarized in the ASPB's culture of creating close ties between research, innovation and its services.

Professional practice is structured around the ASPB's catalogue of products and services (page 78) and includes the following:

- Evidence-based public health
- The use of innovation
- Continuous internal and external assessment
- Dissemination of new knowledge
- Regular review of the services portfolio to add new products and services

The ASPB occupies a privileged position from which to carry out research activities that are closely linked to its own actions in public and community health.

Objective of the Scientific Report

The objective of this report is to present a structured summary of the main research and teaching projects and products carried out by the ASPB in the last two years (2005-2006). The report also describes the different teaching products that have been consolidated based on the public-health research activities and practice in their many forms. This report aims to update the report on the research activities of the public-health services begun in the 1990s and to expand on the agency's second scientific report covering the 2003-2004 period.

The document is structured in five main sections:

- Research organization
- Subject areas and lines of research
- Financed projects
- Scientific production
- Teaching and training activities

Following is a summary of the main contributions in the last two years in each of these areas.

Research Organization

Research and teaching activities are the responsibility of the Research and Teaching Board, a cross-cutting body, as can be seen in the organization chart (page 12). To carry out its functions, the Research and Teaching Board enjoys the special advantage of working in close collaboration with the Research and Teaching Committee, as well as the Resources Board, through which all aspects related to hiring, scholarships, financial management and legal advice are handled. Moreover, the areas of communication, the digital library (through the Josep Laporte Library Foundation), information technology and general services provide basic support in the organization's different research areas.

Subject Areas and Lines of Research

The different research groups and lines of research have gradually been consolidated in the catalogue of services, and the ASPB's own groups and services have provided a framework for the development of many of the research projects implemented thus far. However, collaboration has increased in a number of different disciplines far beyond purely formal organizational structures and has made it possible to include complementary technical profiles while expanding on the multidisciplinary approach to public-health research (see list of researchers, pages 54-59).

This collaboration makes it possible to structure research activities in different subject areas that make up a set of specialized skills and scientific and teaching products on which the competitiveness and scientific excellence of our organization is based. The major subject areas are very similar to the ones presented in the previous report and are as follows:

- → Health determinants
- → Health problems
- → Health-related inequalities
- → Healthcare policies, healthcare services and community services
- → International health: immigration and emerging diseases
- → Methodology and scientific publishing

Each of these subject areas is divided into different specialized research lines and sub-lines (for more detailed information, see page 79 and subsequent pages).

In the 2003-2005 period, the Thematic Networks of Cooperative Research, which belong to the Healthcare Research Fund of the Spanish Ministry of Health and Consumer Affairs, provided a cohesive structure for all these lines, given that researchers from all areas of the ASPB participated in the networks. These networks also facilitated and promoted cooperation with other institutions (see Table 2, page 13 and the ASPB's Research and Teaching Report for the 2003-2004 period for more details). During this period, which saw the creation of the Networks of Biomedical Centers (CIBERs), the Thematic Network on Social Inequalities in Health (financed by the Catalan Ministry of Universities, Research and the Information Society, DURSI) and the Group for Quality AIDS Research (also financed by DURSI until 2005) were also doing their own work.

Seven CIBERs have been started up in Spain since 2006, one of which is the CIBER on Epidemiology and Public Health (CIBERESP), made up of 41 groups from 29 different centers, four of which belong to the ASPB (see Table 1, page 13, and the list of researchers, pages 54-59). The CIBERESP continues, integrates and expands on the network research begun with previous networks.

It should be pointed out that each of these areas, lines and sub-lines includes complementary approaches corresponding to the different public-health disciplines, namely epidemiology, information systems, analytical methods and the assessment of preventive interventions and the promotion of health.

Moreover, in many cases the different lines refer to specific community topics such as employment, education, healthcare and social services, road safety and the world of associations.

Financed Projects

In the period covered by this report, a total of 22 new research projects received financing: 12 in 2005 and 10 in 2006 (Table 5 and Figure 1, pages 47-48). The distribution by subject area is summarized in Figure 3 (page 49), which shows that the most active areas were health problems and health determinants (especially environmental health, and food safety and hygiene).

More than 1,290,000 was earmarked to finance these projects in the period, which is equivalent to an annual average of nearly 650,000. The overall trend showed an increase in the annual award amount (Figure 6, page 53).

Scientific Production

The 2005-2006 period saw a total of 103 scientific projects published in indexed scientific journals, 36 in 2005 and nearly twice that many (67) in 2006. The subject areas that generated the most articles were health problems (especially infectious diseases), health determinants (especially behavior and lifestyles) and health inequalities. Detailed information is available on each line and sub-line (see Tables 6 to 12, pages 50 to 53).

Teaching and Training Activity

Many of the different projects financed have made it possible to train research personnel, as well as researchers receiving pre-doctoral training in some cases. Thirty-nine researchers received training in the 2005-2006 period (see list of researchers in training, pages 57-59). In several cases, this training was used to prepare theses for master's and doctorate degrees. Some of these researchers in training still form part of the ASPB, while others have joined other organizations.

The ASPB's teaching programs are presented in a specific section of this report (pages 43-45). An important factor in recent years has been the expanded agreement signed by the ASPB and Johns Hopkins University in Baltimore, Maryland, considered one of the world's leading schools in public health. The agreement arranges for Johns Hopkins to hold its Fall Institute of Health Policy and Management in Barcelona and for ASPB professionals to spend short periods working at the University. A collaboration agreement was also signed in 2004 with Pompeu Fabra University to formalize ASPB's participation on the university's Management and Coordination Board and the Academic Board of the Public Health Master's Degree. Moreover, the ASPB participates in the teaching of several courses at the university. The agreement also provides the ASPB with five scholarships a year to allow five people to do a master's degree, with preference given to ASPB employees and researchers in training.

Catalogue of the Barcelona Public Health Agency's products and services

(Approved by the Government Board on 15 November 2005)

Information Systems

1. Information system on drug dependence
2. Information system on reproductive and children's health
3. Vital statistics
4. Information system on injuries from traffic and occupational accidents
5. Information system on food control
6. Information system on air quality and other environmental vectors
7. Integrated healthcare information system
8. Health surveys on the general public and specific groups

Epidemiological Surveillance and Intervention

9. Tuberculosis prevention and control program
10. Surveillance of AIDS/HIV and hepatitis
11. Surveillance and control of meningitis and Legionnaires' disease
12. Surveillance and control of other infectious diseases
13. Surveillance and control of epidemic outbreaks
14. Surveillance and control of occupational health

Environmental Surveillance and Intervention

15. Programs to improve air quality
16. Surveillance and control of drinking water
17. Surveillance and control of water systems (groundwater and coastal water)
18. Surveillance and control of installations where there is a risk of Legionnaires' disease
19. Surveillance and control of pesticide establishments and services and other risks

Food Safety and Hygiene

20. Surveillance and health control of central markets
21. Surveillance and health control of slaughterhouses
22. Surveillance and health control of wholesale food industries and establishments
23. Surveillance and health control of retail food establishments and municipal markets
24. Surveillance and health control of group catering establishments

Control of Urban Fauna and Infestations

25. Control of lost and abandoned pets
26. Surveillance and control of urban fauna
27. Care and adoption of pets at the municipal pound
28. Management of pet census and control of potentially dangerous dogs
29. Environmental control of infestations outdoors and in municipal buildings

Public Health Laboratory

30. Support for food-surveillance programs
31. Support for drinking-water control programs
32. Support for environmental-control programs
33. Support for epidemiological research of epidemic outbreaks
34. Pharmacological products

Health Prevention and Promotion

35. Breast-cancer screening program
36. Continuous vaccination plan
37. Smoking prevention and control
38. Health education in schools
39. Support for other health action in schools
40. Sexual- and reproductive-health programs
41. Training on the prevention of occupational hazards
42. Company prevention programs

Drug Dependence Programs

43. Extra-school community programs
44. Treatment programs at municipal centers
45. Risk-reduction programs at social-health centers
46. Programs to reduce risks on the street
47. Residential programs

Health Coordination and Liaison

48. Coordination with other sectors of the municipal administration
49. Health coordination and support in municipal services in different neighborhoods
50. Coordination with other administrations and planning healthcare services
51. Intersectoral promotion of the Drug Plan and assessment (among security forces and other agents)
52. Environmental Report
53. Communication with the general public and social and professional sectors
54. Support for health-related and mutual-help organizations
55. Relations with other towns, FMC, FEMP and Networks of Healthy Cities
56. Collaborating center for the World Health Organization and international relations

External Projects

57. In accordance with the project and contract

Research and Education

58. In accordance with the project and contract

Research activity

The Barcelona Public Health Agency is a pioneering public-health institution in the area of public-health research. This research at the ASPB is made possible by the unremitting drive of the organization's different sections and the existence of cross-cutting collaboration that goes above and beyond the organizational structure.

In this report, the ASPB's research activity is organized in six major subject areas based on the areas used in the previous reports on research covering the years 1997-2002 and 2003-2004. These areas are:

- Health determinants
- Health problems
- Health-related inequalities
- Healthcare policies, healthcare services and community services
- International health: immigration and emerging disease
- Methodology and scientific publishing

These major areas will be thoroughly discussed in this chapter (see classification list), first by indicating the main research lines in each major area and then by subdividing each line into the sub-lines it is made up of. It should be pointed out that collaboration between different areas and lines sometimes makes it difficult to classify certain projects and publications in a single area. To avoid duplications, the area most closely linked to the line of research of the team managing the project was used to classify certain projects and publications.

The information on the work done in 2005 and 2006 is organized within each research sub-line. The scientific projects carried out in those years are presented first, regardless of the award date. The information on each project includes the main researcher, title, financing body and validity period. Publications in indexed journals are listed next, including all original articles and publications (which can be consulted on and obtained from PubMed), regardless of the language of publication and the impact factor. All works published in 2005 and 2006 are listed in alphabetical order.

Other publications are arranged in a third category, which provides a list of publications that are not indexed on PubMed but are a useful vehicle for communicating ASPB research results. This category also includes book chapters written wholly or partially by ASPB researchers. Communications and papers read at conferences have not been included, despite the fact that several groups of researcher regularly participate in renowned conferences, workshops and meetings of scientific societies in highly consolidated research lines, as well as some newly emerging lines. The final classification categories include theses directed and carried out in the 2005-2006 period and the awards received in the same period.

All this information is summarized in tables and figures that chart the overall evolution of scientific production and development by subject area (pages 47-53).

Subject areas

80 **1 Health Determinants Area**
80 **Behavior and Lifestyles**
Smoking
Psychoactive substances: alcohol and non-institutionalized drugs
80 **Environmental health, food safety and hygiene**

81 **2 Health Problems Area**
81 **Mother-infant Health**
81 **Occupational Health and Psychosocial Risk Factors in the Workplace**
82 **Infectious Diseases**
HIV/AIDS
Tuberculosis
Epidemic outbreaks
Vaccinations and other infectious diseases
82 **Accidents and Injuries**
82 **Cancer**

83 **3 Health-related Inequalities Area**
83 **Gender Inequalities**
83 **Socioeconomic and Geographic Inequalities**

84 **4 Healthcare Policy, Healthcare Services and Community Services Area**

85 **5 International Health Area: Immigration and Emerging Diseases**

85 **6 Methodology and Scientific Publishing Area**

1 Health Determinants Area

Research Lines

The Health Determinants Area groups together two main research lines. The first corresponds to the identification of the factors that lead to the adoption of **health-risk behavior associated with specific lifestyles** (toxic habits, physical activity, eating habits). The second research line is the study and control of **environmental factors** that affect the health of the general population (water, air, zoonotic diseases, etc.), **food safety and hygiene.**

Behavior and Lifestyles

Strategic Objectives

- → To study the main risk factors related to lifestyles, such as smoking, the abuse of psychoactive substances (such as alcohol and non-institutionalized drugs), eating habits and physical activity, with the aim of identifying trends and analyzing associated environmental and behavioral factors to be able to design the corresponding preventive actions.
- → To assess how to reduce the adverse consequences of substance abuse.
- → To make programs and strategies available to individuals at risk of substance abuse who are identified at school, in the community and in the healthcare network.
- → To analyze the risk factors of HIV and hepatitis C among consumers of substances via the parenteral route.
- → To analyze the characteristics and evolution of the population of consumers of psychoactive substances in Barcelona.
- → To design primary prevention action to be taken against the risks associated with lifestyles by working on the environment and other factors that predispose and facilitate use and strengthen risk behavior.

(See projects and publications: pages 19-22)

Environmental Health and Food Safety and Hygiene

Strategic Objectives

- → To provide a fast, reliable response to the demand for water, air and food analyses and processing, as well as any abnormal situation detected in relation to animals in Barcelona, and to guarantee the quality of those analyses.
- → To carry out a thorough study of the enteropathogens in food and water.
- → To identify the effects of environmental pollution on the health of the general population, including tobacco smoke and different air pollutants.

(See projects and publications: pages 24)

2 Health Problems Area

Research Lines

The research area on health problems includes research on mother-infant health, occupational health and psychosocial hazards, as well as research on some infectious diseases.

Mother-infant health is a research line through which different community-health actions are organized. Another important area is the identification of psychosocial hazards related to the health of different groups of workers, and the analysis of possible interactions between **mental health, psychosocial hazards and the workplace**.

A research line in the area of health problems in which a great deal of work is done is the line of **infectious diseases**, as well as other priority health problems. This kind of research was given a great boost in 1986 as a result of the implementation of a system making it compulsory to declare the presence of certain diseases (particularly HIV/AIDS, tuberculosis, meningococcal disease, imported diseases, etc.). This line includes the study and management of epidemic outbreaks, community actions in relation to the Vaccination Plan and a whole set of infectious diseases grouped under the heading of other infectious diseases (Haemophilus Influenzae, meningococcal disease, etc.).

The final research line in this area covers **accidents** and the **injuries** they cause. This line includes action taken by community organizations that receive grants or are self-financed. Work has recently been started again on **cancer** research linked to providing more information and consolidating primary and secondary prevention actions.

Mother-infant Health

Strategic objectives

→ To design a community-health action plan for specific groups that are particularly vulnerable, such as women of childbearing age, pregnant women, newborns and infants.

→ To analyze the factors related to birth control, pregnancy, birth and postnatal issues (low birth weight, premature birth, teenage pregnancy, birth control, etc.).

→ To ensure early detection, study and registration of congenital defects in newborns.

(See projects and publications: page 25)

Occupational Health and Psychosocial Risk Factors in the Workplace

Strategic objectives

→ To analyze the relationship between work and health.

→ To analyze work-related gender inequalities in health.

→ To study psychosocial risk factors in the workplace.

(See projects and publications: page 26)

Infectious Diseases

Strategic Objectives

- To design and assess action taken to prevent people from adopting risk behavior in relation to new cases of certain diseases, especially those requiring compulsory declaration.
- To ensure the systems to monitor vaccination coverage are valid and thorough.
- To assess the determinants related to compliance with the vaccination schedule.
- To study the relationship between HIV/AIDS, tuberculosis and drug abuse, and the implications for the control of these diseases.
- To coordinate the Tuberculosis Research Unit, including the coordination of different research projects covering the epidemiological, clinical and microbiological factors of the disease.
- To develop systems to measure the evolution of tuberculosis, as well as treatment adherence and compliance.
- To coordinate the projects of the Spanish Society of Pneumology and Thoracic Surgery (SEPAR) on the evolution of tuberculosis in Spain and treatment compliance.

(See projects and publications: pages 27-30)

Accidents and Injuries

Strategic Objectives

- To carry out in-depth studies on the epidemiology of accidents and injuries and their main determinants, especially with regard to injuries from traffic and household accidents.
- To assess the impact of primary and secondary prevention action on accident trends and the impact of accidents on health.
- To develop, consolidate and manage information sources and systems, as well as useful measuring tools for keeping records on traffic accidents in the city of Barcelona.
- To carry out prospective studies to discover the factors associated with injuries.
- To collaborate on the assessment of the quality of healthcare and rehabilitation for injured people.

(See projects and publications: page 31)

Cancer

Strategic Objectives

- To carry out in-depth studies on the epidemiology of cancer and its main determinants in the city.
- To assess the impact of primary and secondary prevention action on cancer trends.
- To design and monitor the breast-cancer screening program.

(See projects and publications: page 32)

3 Health-related Inequalities Area

Research Lines

Within the framework of innovation in public-health policies geared toward reducing social inequalities in health, work is being done fundamentally on the study of **socioeconomic inequalities** in Barcelona, Catalonia and Spain as a whole. Studies are also being carried out to analyze inequalities in health between men and women derived from social roles assigned based on gender, and in-depth work is being done to study the interaction between **gender**, family roles, job situation and social class. Another area of study is **geographic** inequalities in areas with low populations.

Gender Inequalities

Strategic Objectives

→ To study the health-related inequalities between men and women derived from social roles assigned based on gender: description, cause and assessment of action taken.

→ To study inequalities related to family roles and job situation in relation to gender.

(See projects and publications: page 33)

Socioeconomic and Geographic Inequalities

Strategic Objectives

→ To determine the role of inequalities at the political, sociocultural and economic levels in the development of diseases and perceptions about health.

→ To study inequalities in terms of social class in relation to mortality, morbidity and perceived health, and their development.

→ To determine the role of geographic differences (place of residence, etc.) in health perception, mortality and morbidity.

(See projects and publications: pages 34-36)

4 Healthcare Policy, Healthcare Services and Community Services Area

Research Lines

This research area focuses on collaboration with the city's different healthcare areas, especially in relation to community services: hospital services, primary care and treatment for drug dependence.

Strategic Objectives

- To determine the factors that affect the general public's use of hospital services.
- To assess the health impact of the restructuring of the primary healthcare system.
- To analyze the effectiveness of certain preventive measures carried out in primary care.
- To design action strategies in different areas aimed at treating people with drug dependence: regional services, risk-reduction policies, protocols for collaboration with other institutions and programs, assessment of the effectiveness of short-term action, etc.
- To assess the effectiveness of the healthcare network for the treatment of people with drug dependence.
- To measure the performance of the healthcare centers in the city of Barcelona.

(See projects and publications: pages 37-38)

5 International Health Area: Immigration and Emerging Diseases

Research Lines

This heading includes research aimed at studying all diseases imported by immigrants, cooperators and travelers, etc., as well as the health situation of immigrants in the city. It also includes research projects carried out in emerging countries.

Strategic Objectives

- To assess the priority health needs in certain developing areas and countries, refugee camps, etc.
- To study the different characteristics of diseases such as tuberculosis and HIV/AIDS in foreign immigrants living in the Barcelona area.
- To describe and control diseases imported by immigrants, cooperators and travelers, etc.
- To study the epidemiology of emerging diseases in Barcelona.

(See projects and publications: pages 39-40)

6 Methodology and Scientific Publishing Area

Research Lines

This area includes two very different lines: scientific publishing on the one hand and research on the methodology of public-health practice and the different disciplines it is made up of on the other.

Strategic Objectives

- To evaluate scientific publication in the research process.
- To study and control the quality of the main bibliometric tools available for publishing public-health research results.
- To investigate methodology aspects of public-health practice and the different disciplines it is comprised of.

(See projects and publications: page 41)

Teaching activity

The Barcelona Public Health Agency (ASPB) organizes and participates in a great many courses and collaborates with different academic institutions to offer its own extensive teaching program, especially for postgraduate studies to obtain doctorate and master's degrees.

The ASPB offers continuous-training activities for researchers working on research projects and students doing internships in different subjects related to public health. The ASPB also provides training for medical interns and residents in preventive medicine and public health, given that the ASPB forms part of one of the preventive-medicine and public-health teaching units in the city of Barcelona. This unit is made up of the Municipal Healthcare Institute, Pompeu Fabra University (UPF) and the ASPB.

An agreement signed in 2004 by the ASPB and Pompeu Fabra University provides for collaboration between the two institutions on the development of a Public Health Master's Degree program. Through the agreement, the ASPB sits on the university's Management and Coordination Board and Academic Board, and participates in the teaching of several courses at the university (a number of ASPB professionals are assistant professors at UPF). The agreement also provides the ASPB with five scholarships a year to allow five people to do a master's degree, with preference given to ASPB employees and researchers in training.

In 2004, the ASPB signed a new collaboration agreement with Johns Hopkins University in Baltimore, Maryland, to expand on the collaboration that has been in force since the 1980s. As a result of the new agreement, the Johns Hopkins Fall Institute in Health Policy and Management is held in Barcelona in the last quarter of each year to offer courses of interest to public-health employees. The courses are taught in English by faculty members from Johns Hopkins University, the ASPB and Pompeu Fabra University. One of the other provisions of the agreement is that several ASPB professionals work as assistant professors at Johns Hopkins University.

The different courses taught by ASPB professionals in the 2005-2006 period are presented in table form (see pages 44-45). They are structured as university courses, collaborations and internship agreements, and courses in training cycles. For the university courses, the ASPB has collaborated with Pompeu Fabra University, the Autonomous University of Barcelona, the University of Barcelona, Ramon Llull University and Rovira i Virgili University.

Besides teaching undergraduate and postgraduate university courses, the ASPB provides instruction in a great many classes at different institutions because of its condition as a benchmark organization in public health. The Institute of Food Health and Safety (ISAS) collaborates on the courses regularly organized by the Public Health Area of Barcelona Provincial Council for technical personnel working for the city on subjects of interest to them. In addition to workshops and symposiums, the ASPB receives numerous applications to participate in courses and workshops related to very noteworthy issues that affect the current political agenda in Catalonia: bullying and mobbing in the workplace, health surveillance and the prevention of occupational hazards, stress at school, epidemic outbreaks and health protection, among others.

In 2006, the municipal pound allowed the practical activities in the ASPB's Dog Training Course to be carried out at the pound with the pound's animals.

Tables and figures

Table 1. Four ASPB Groups That Form Part of the CIBERESP, 2006-2009 (page 13)

Table 2. Thematic Networks of Cooperative Research, 2003-2006 (page 13)

Table 3. University Training Courses, 2005-2006 (page 44)

Table 4. Collaboration on Student Internships at Different Centers, 2005-2006 (page 45)

Table 5. Scientific Production by Research Area, 2002-2006 (page 47)

Figure 1. Evolution of Scientific Production (Projects), 2002-2006 (page 48)

Figure 2. Evolution of Scientific Production (Publications), 2002-2006 (page 48)

Figure 3. New Projects Receiving Funding by Research Area, 2002-2006 (page 49)

Figure 4. Articles Published in Indexed Journals by Research Area, 2002-2006 (page 49)

Figure 5. Articles Published in Other Publications by Research Area, 2002-2006 (page 49)

Table 6. Scientific Production in the Health Determinants Area, 2002-2006 (page 50)

Table 7. Scientific Production in the Health Problems Area, 2002-2006 (page 51)

Table 8. Scientific Production in the Health Problems Area, 2002-2006 (cont'd) (page 52)

Table 9. Scientific Production in the Health-Related Inequalities Area, 2002-2006 (page 52)

Table 10. Scientific Production in the Healthcare Policies, Healthcare Services and Community Services Area, 2002-2006 (page 52)

Table 11. Scientific Production in the International Health Area: Immigration and Emerging Diseases, 2002-2006 (page 53)

Table 12. Scientific Production in the Methodology and Scientific Publishing Area, 2002-2006 (page 53)

Figure 6. Funding Received for New Projects, 2002-2006 (page 53)

Figure 7. Sources and Percentages of Financing for New Projects, 2005-2006 (page 53)

List of Researchers (page 54-56)

List of Researchers in Training (page 57-59)

La recerca en salut pública
a Barcelona

Directori

Edifici Lesseps
Seu central de l'Agència
de Salut Pública de Barcelona
Pl. Lesseps, 1
08023 Barcelona
Telèfon 932 384 545
Fax 932 173 197
direccio@aspb.cat

Extensió a Príncep d'Astúries
Av. Príncep d'Astúries, 63
08023 Barcelona
Telèfon 932 384 545

Edifici Peracamps
Av. de les Drassanes, 13
08001 Barcelona
Telèfon 934 439 400
Fax 934 430 611

Centre d'Acollida
d'Animals de Companyia
Ctra. de l'Arrabassada, km 3,8
08035 Barcelona
Telèfon 934 284 417
Fax 934 283 142
caacb@aspb.cat

Inspecció Sanitària
de Mercats Centrals
Mercabarna, Zona Franca, sector C
08040 Barcelona
Telèfon 935 563 341
Fax 935 564 420
sismc@aspb.cat

Centres d'atenció a pacients
amb drogodependències

CAS Sants
Comtes de Bell-lloc, 138
08014 Barcelona
Telèfon 934 901 940

CAS Nou Barris
Via Favència, 379
08033 Barcelona
Telèfon 933 540 219

CAS Garbivent
Sagrera, 179
08027 Barcelona
Telèfon 933 408 458

CAS Sarrià
Dalmases, 76
08017 Barcelona
Telèfon 932 121 075

CAS Horta-Guinardó
Sacedón, 18
08032 Barcelona
Telèfon 934 071 316

Centre Residencial Can Puig
Ctra. de l'Arrabassada, km 6,8
08190 Sant Cugat del Vallès
Telèfon 932 112 590
Fax 932 122 920

Centre d'Atenció Sociosanitària
Sala Baluard
Pl. Blanquerna, 2
08001 Barcelona
Telèfon 933 426 892

www.aspb.cat

Webs d'interès

Atenció a les drogodependències
www.aspb.cat/quefem/atenciodroga.htm

Control sanitari dels establiments alimentaris
www.aspb.cat/quefem/controlaliments.htm

Detecció precoç del càncer de mama
www.aspb.cat/cache/documents_cancer_mama.html

Fauna urbana i animals de companyia. Control de plagues
www.aspb.cat/quefem/animalscia.htm

Laboratori de l'Agència de Salut Pública
www.aspb.es/quefem/laboratori/

La salut a Barcelona i altres documents
www.aspb.cat/cache/documents_informes_salut_barcelona.html

La salut a la ciutat – Sistemes d'informació sanitària
www.aspb.cat/quefem/salutbcn.htm

Pla de vacunació continuada
www.aspb.cat/quefem/vacunacions.htm

Prevenció i promoció de la salut
www.aspb.cat/quefem/promociosalut.htm

Programes d'educació per les escoles
sobre comportaments relacionats amb la salut
www.aspb.cat/quefem/escoles/

Salut i treball
www.aspb.cat/quefem/formacio_salut_laboral.htm
www.aspb.cat/quefem/salut_laboral.htm
www.aspb.cat/quefem/saluttreball.htm

Suport a organitzacions d'ajuda mútua
www.aspb.cat/quefem/associacions.htm

Tabac i salut
www.aspb.cat/quefem/tabac.htm

Vigilància epidemiològica i intervenció
www.aspb.cat/quefem/vigepidemies.htm
www.aspb.cat/quefem/epidemies.htm

Vigilància i intervenció ambiental. Millorant el medi
www.aspb.cat/quefem/medi_ambient/

R